

Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ: ΣΕΥΠ
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

*«Βαθμός ικανοποίησης των γονέων - παιδιών που βρίσκονται
στους Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς του Δήμου Ηρακλείου».*

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:
ΚΑΠΑΡΑΚΗ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΚΑΡΑΤΖΟΓΛΟΥ ΖΩΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΒΑΝΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....σελ	1
---------------------	---

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο1^ο : Παιδικό σταθμοί

1.1 Ιστορική αναδρομή των Παιδικών Σταθμών	σελ 3
1.2 Ο σκοπός του παιδικού σταθμού παλαιότερα και σήμερα. Λόγοι που συνέβαλλαν στην σημερινή του μορφή.....σελ	5
1.3 Φόβοι για τα παιδιά σχετικά με την δημιουργία των παιδικών σταθμών.....σελ	6
1.4 Ο παιδικός σταθμός ως φορέας κοινωνικοποίησης.....σελ	7

Κεφάλαιο2^ο: Κοινωνική και πολιτιστική αναγκαιότητα των παιδικών σταθμών

2.1 Το χρέος της πολιτείας.....σελ	9
2.2 Οι παιδικό σταθμοί προστατευτικό μέτρο για την μητέρα – εργαζόμενη.....σελ	10
2.2.1Η συμβολή του παιδικού σταθμού στην ανακούφιση της εργαζόμενης – μητέρας – γυναίκας.....σελ	11
2.2.2Η ευνοϊκή επίδραση του παιδικού σταθμού στην μητέρα – εργαζόμενη.....σελ	12
2.3 Η ανάγκη της επιστημονικής φροντίδας για την ανάπτυξη του παιδιού.....σελ	12
2.4 Η ευεργετική επίδραση του παιδικού σταθμού στο παιδί και στην οικογένεια.....σελ	13
2.5 Η ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών του παιδιού μέσω του παιδικού σταθμού....σελ	14

Κεφάλαιο3^ο: Η θέση του παιδιού στην οικογένεια και η συμβολή του παιχνιδιού

3.1 Διαφορές στην ανατροφή των κοριτσιών και των αγοριών μέσα στην οικογένεια ...σελ	16
3.2 Η συμβολή των γονέων στην κοινωνικοποίηση του παιδιού.....σελ	17
3.3 Διαφορές ανάμεσα στην συμπεριφορά των αγοριών και των κοριτσιών στον παιδικό σταθμό (διαίωσιση προτύπων).....σελ	18
3.3.1Διάκριση ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια σε παιδικά κείμενα (παραμύθια).....σελ	19

3.4 Διαπαιδαγώγηση των δύο φύλων μέσω του παιχνιδιού.....σελ	19
3.5 Το λύσιμο προβλημάτων μέσω του παιχνιδιού.....σελ	21

Κεφάλαιο4^ο: Η ανάπτυξη του παιδιού μέσω του παιδικού σταθμού

4.1 Φυσική υγεία και ανάπτυξη του παιδιού.....σελ	24
4.2 Πνευματική ανάπτυξη.....σελ	27
4.3 Η κοινωνικοποίηση των παιδιών μέσω της συναναστροφής τους με συνομήλικους στον παιδικό σταθμό.....σελ	28

Κεφάλαιο5^ο: Οργάνωση και λειτουργία των παιδικών σταθμών

5.1 Βασικοί κανόνες ίδρυσης και λειτουργίας του παιδικού σταθμού.....σελ	31
5.2 Οργάνωση και λειτουργία του εξωτερικού χώρου.....σελ	35
5.3 Οργάνωση του εσωτερικού χώρου του παιδικού σταθμού.....σελ	37

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 6^ο : Μεθοδολογία Έρευνας

6.1. Προσδιορισμός του ερευνώμενου θέματος.....σελ	39
6.1.1. Καθορισμός της φύσης των πληροφοριών που επιδιώκουμε να συλλέξουμε προς μελέτη.....σελ	39
6.1.2. Απόφαση για τον τρόπο συλλογής των πληροφοριών.....σελ	41
6.1.3. Τρόπος αντιμετώπισης αποτυχιών στην επιλογή του δείγματος (αρνήσεις – ελλείψεις στοιχείων).....σελ	41
6.1.4. Υποθέσεις εργασία.....σελ	42

Κεφάλαιο 7^ο : Ανάλυση Δεδομένων

1. Περιγραφικά.....σελ	44
2. Συσχετίσεις.....σελ	56

Κεφάλαιο 8^ο : Συμπεράσματα.....σελ

65

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....σελ	73
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ.	85

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

1.1 Ιστορική αναδρομή των Παιδικών Σταθμών

Η ανάγκη της προσχολικής αγωγής αρχίζει από πολύ παλιά, από τους αρχαίους Έλληνες. Πρώτος ο Πλάτωνας, επισήμανε της αξία του παιχνιδιού, του χώρου της μουσικής, της υπαίθρου στην αγωγή ενός μικρού παιδιού. Ακολούθησε ο Αριστοτέλης που θεωρεί την προσχολική αγωγή πολύ σημαντική για όλα τα παιδιά και οι δύο παραπάνω αρχαίοι Έλληνες τόνιζαν ότι το παιχνίδι και οι βάσεις που δίνονται στην προσχολική ηλικία έχουν μεγάλη σημασία στην μετέπειτα ζωή και εξέλιξη των ανθρώπων σε σωστούς και ηθικούς. Μετά από αυτούς τους δύο φιλόσοφους όλες οι εποχές που ακολούθησαν ενδιαφέρθηκαν για την αγωγή της προσχολικής ηλικίας και το ρόλο της πολιτείας απέναντι σ' αυτήν (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Στο 18^ο αιώνα, χαρακτηριζόμενος σαν εποχή του Διαφωτισμού, δόθηκε μεγαλύτερη προσοχή στην αξία και στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου και αντιλήφθηκε το μέγεθος του εκπαιδευτικού καθήκοντος. Ο Ρουσό με τον «Αιμιλίο» του ήταν στο σημείο αυτό ο κυριότερος υποκινητής με την εξαιρετική δύναμη της γλώσσας του και την πειστική του ικανότητα, έμαθε τους σύγχρονούς του να βλέπουν την εκπαίδευση σαν το σπουδαιότερο συμφέρον του πολιτισμού. Γνωρίζουμε πολύ καλά, ποια τεράστια εντύπωση προκάλεσε αυτή «η παιδαγωγική βίβλος των νεότερων χρόνων», όλα όσα έγιναν από τότε στην παιδαγωγική, στέκουν κάτω από την επίδραση των ιδεών του Ρουσό που άνοιξαν μια νέα εποχή, από κατανόηση και αγάπη για το παιδί. Ο Πεσταλότσι εφάρμοσε κατόπιν τις ιδέες αυτές στην πράξη, ενώ μεταρρύθμισε την σχολική διδασκαλία και αποκάλυψε τη σημασία της μητέρας για την ψυχική και ηθική ανάπτυξη του παιδιού (Javaeu, 1969).

«Από το τέλος του 19^{ου} αιώνα και έπειτα ξεκίνησε μια ριζική στροφή στην αντίληψη για την παιδική ηλικία. Η ανάπτυξη της ψυχολογίας και των άλλων σχετικών επιστημών (ιατρική, κοινωνιολογία, κλπ) συμβάλλουν στο παραπάνω. Σήμερα δεν είναι κανείς που να αμφισβητεί την σοβαρότητα της προσχολικής ηλικίας στην παραπέρα ανάπτυξη του ατόμου» (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981:19).

Η εξέλιξη της προσχολικής αγωγής την νεότερη Ελλάδα είναι στενά δεμένη με την ζωή και το έργο μιας γυναίκας της Αικατερίνης Λασκαρίδου (1842 – 1916). Η γυναίκα αυτή

με την διορατικότητα που την διέκρινε έκανε και τις πρώτες ενέργειες το έτος (1881 – 1886) στοχεύοντας στην αναβάθμιση και στην ανάπτυξη της πνευματικής και κοινωνικής ζωής της Ελλάδας και την ανάπτυξη της προσχολικής αγωγής και επιμόρφωσης των Ελλήνων νηπιαγωγών (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981, Ζαχαράκης, 1996).

Ο πρώτος θεσμός που το Ελληνικό Κράτος στήριξε ήταν αυτός του νηπιαγωγείου, το 1895¹, αναγνωρίζοντας και νομιμοποιώντας την ίδρυση νηπιαγωγείου ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Η εξέλιξη της προσχολικής αγωγής κατά τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα ήταν περιορισμένη. Το 1929 μπορεί να θεωρηθεί ένας πολύ σημαντικός σταθμός στην εξέλιξη της προσχολικής αγωγής στην Ελλάδα γιατί, προπάντων, νομοθετήθηκε το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του νηπιαγωγείου και άρχισε να προωθείται η ίδρυση νέων νηπιαγωγείων (Ζαχαράκης, 1996).

Παράλληλα με την ίδρυση και εξάπλωση των νηπιαγωγείων ξεκίνησε από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα και η ίδρυση των πρώτων παιδικών σταθμών κυρίως με ιδιωτική πρωτοβουλία. Γενικά όμως οι παιδικοί σταθμοί στην Ελλάδα ήταν προϊόν της φιλανθρωπίας ή της πρωτοβουλίας κάποιων ιδιωτών, κάποιων οργανισμών, κάποιων συλλόγων. Τα ιδρύματα ονομάστηκαν «παιδικά άσυλα», «οικοτροφεία», «ορφανοτροφεία», «νηπιτροφεία», «παιδικαί φωλαί», «παιδικαί στέγαι», «παιδικοί κήποι», «βρεφικοί σταθμοί» και «παιδικοί σταθμοί» (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981, Ζαχαράκης, 1996).

Ο θεσμός των παιδικών σταθμών αναγνωρίστηκε από το κράτος μόλις το 1926 και η εξάπλωση τους προχώρησε με πολύ αργά βήματα. Έτσι, το 1935 λειτουργούν μόνο 9 παιδικοί σταθμοί. Κάτω από άλλες συνθήκες το 1942 έγινε μια διερεύνηση των παιδικών σταθμών, ιδιαίτερα προς την Βόρεια Ελλάδα με την ίδρυση των Εθνικών Αγροτικών Νηπιτροφείων. Παρόλο ότι ως σκοπός αυτών των ιδρυμάτων είχε οριστεί όχι μόνο η περίθαλψη, αλλά και η διαπαιδαγώγηση των νηπίων των αγροτικών περιοχών, οι παιδικοί σταθμοί γενικότερα λειτούργησαν μέχρι και πριν από λίγα χρόνια ως κατεξοχήν κοινωνικά ιδρύματα, ενώ τελευταία διακρίνουμε σαφείς τάσεις παιδαγωγικοποίησής τους (Ζαχαράκης, 1996).

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η ανάπτυξη των κρατικών βρεφικών και παιδικών σταθμών καθυστέρησε στην Ελλάδα και η ίδρυσή τους περιορίζεται κυρίως σε αγροτικές. Στην αρχή επίσης η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών δεν ήταν υψηλή, αφού οι σχετικές συνθήκες δεν ήταν ευνοϊκές. Υπήρξαν κατά κανόνα πολλά νήπια σε κάθε αίθουσα, ενώ οι αίθουσες ήταν ανθυγιεινές και δεν υπήρχε το απαραίτητο παιδαγωγικό – διδακτικό υλικό ούτε και η αναγκαία επιστημονική – παιδαγωγική επίβλεψη (Ζαχαράκης, 1996).

Μεταξύ των ιδιωτικών πρωτοβουλιών, που είχαν στόχο την προστασία της μητέρας και του παιδιού καθώς επίσης και την προσχολική φροντίδα και αγωγή, ξεχώρισε και η

¹ Νόμος ΒΤΜΘ' \1895, στο: Φ.Ε.Κ. 37/1895, τ.Α'

συμβολή του ΠΙΚΠΑ (Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντίληψης) και του ιδρύματος «Μητέρα». Και οι δύο αυτές πρωτοβουλίες, οι οποίες επιχορηγούνται από το Κράτος, έχουν προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στον τομέα της προσχολικής αγωγής με τη νηπιαγωγεία, τους παιδικούς και βρεφικούς σταθμούς, αλλά και με ένα πλήθος άλλων σχετικών παροχών για ποιοτική αναβάθμιση των συνθηκών ζωής, για πρόληψη, υγειονομική περίθαλψη και συμβουλευτική (Ζαχαράκης, 1996).

Από την δεκαετία του εξήντα αρχίζει μια σταθερή ανοδική πορεία στους δείκτες της ελληνικής προσχολικής αγωγής (ιδρύματα, νήπια, προσωπικό), οι οποίοι ευνοούνται σίγουρα από την υπογεννητικότητα των τελευταίων χρόνων. Η σύγχρονη ελληνική προσχολική αγωγή που παρέχεται στα (δημόσια, ιδιωτικά, δημοτικά) νηπιαγωγεία ανήκει στην πρώτη βαθμίδα εκπαίδευσης, την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, και παρέχεται από το κράτος δωρεάν. Παράλληλα με την οργάνωση αυτή των νηπιαγωγείων λειτουργούν και οι (ιδιωτικοί και δημοτικοί) βρεφικοί και παιδικοί σταθμοί, οι οποίοι προσφέρουν φροντίδα και αγωγή σε παιδιά προσχολικής ηλικίας (Ζαχαράκης, 1996). Τώρα πλέον οι παιδικοί σταθμοί έχουν περάσει στους δήμους οι οποίοι και είναι υπεύθυνοι για την λειτουργία τους.

Σήμερα η ανάγκη δημιουργίας πολλών παιδικών σταθμών είναι κάτι αναγκαίο που επιτάσσει η εποχή μας. φυσικά ο σκοπός πλέον των παιδικών σταθμών έχει να κάνει με κοινωνικούς, ανθρωπιστικούς, αλλά συγχρόνως και παιδαγωγικούς και τέλος πολιτιστικούς (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Οι σημερινοί παιδικοί σταθμοί είναι περισσότερο ευνοημένοι. Τα κτίρια των παιδικών σταθμών είναι χτισμένα με βάση το κτιριολογικό πρόγραμμα και με κάποιες σύγχρονες απαιτήσεις (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

1.2. Ο σκοπός του παιδικού σταθμού παλαιότερα και σήμερα. Λόγοι που συνέβαλαν στην σημερινή του μορφή

Στην Ελλάδα ιδρύθηκαν οι παιδικοί σταθμοί για δύο σκοπούς. Ο πρώτος ήταν κοινωνικός. Αποτελούσε ένα σίγουρο καταφύγιο που προφύλαγε από τους κινδύνους του δρόμου τα φτωχά παιδιά, που οι μητέρες τους, υποχρεωμένες να εργαστούν, δεν μπορούσαν να τα φροντίσουν. Ο δεύτερος σκοπός για τον οποίο ιδρύθηκαν οι παιδικοί σταθμοί ήταν εθνικός. Επιδίωκαν τη διάδοση της Ελληνικής γλώσσας και του Ελληνικού πνεύματος (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Οι παιδικοί σταθμοί όμως σύμφωνα με την σημερινή τους μορφή έχουν ως σκοπό τους την κοινωνική, ανθρωπιστική, αλλά συγχρόνως τόσο παιδαγωγική όσο και πολιτιστική υπόσταση (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981). Στους παιδικούς σταθμούς μένουν τα παιδιά σχεδόν ολόκληρη μέρα και παίρνουν το μεσημεριανό τους φαγητό εκεί. Οι παιδικοί σταθμοί εξυπηρετούν κυρίως γονείς που εργάζονται και οι δύο όλη μέρα. Αλλά συχνά

βρίσκονται εκεί και παιδιά μητέρων που δεν εργάζονται. Μερικοί γονείς είναι της άποψης ότι όσο περισσότερο πηγαίνει το παιδί σ' ένα τέτοιο ίδρυμα, τόσο περισσότερα πράγματα θα μάθει και ακόμη έχει ιδιαίτερα την δυνατότητα κοινωνικής επαφής με άλλα παιδιά (Λάμπρου, 1981).

Οι λόγοι που συνέβαλλαν στην ανάγκη ύπαρξης των παιδικών σταθμών είναι:

- α) Η αύξηση του αριθμού των μητέρων που εργάζονται επαγγελματικά
- β) Ο σύγχρονος, γενικά, ρόλος, της γυναίκας στην κοινωνία, που καθιστά επιτακτική δημιουργία παιδικών σταθμών
- γ) Η άνοδος του κόστους της ζωής που αναγκάζει τη γυναίκα να βγει και αυτή στο στίβο της δουλειάς
- δ) Η πρόβλεψη ότι στα επόμενα χρόνια ο αριθμός των εργαζομένων Ελληνίδων θα αυξηθεί
- ε) Η αλλαγή της παραδοσιακής δομής της οικογένειας από «παραδοσιακή» σε «πυρηνική» και «μονογονεϊκή».
- στ) Η διαπίστωση ότι τα παιδιά μεγαλώνουν πιο σωστά στον παιδικό σταθμό» (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981:58-59, Ζαχαράκης, 1996:15).

Οι σύγχρονες μητέρες είναι στο σύνολό τους εντατικά απασχολημένες, μέσα και έξω από το σπίτι για λόγους κυρίως βιοποριστικούς. Ελάχιστος χρόνος μένει για τα παιδιά και τις ανάγκες τους. Έτσι ο θεσμός των παιδικών σταθμών έρχεται να δώσει λύση στην ύπαρξη ενός προβλήματος που αφορά τις εργαζόμενες μητέρες, και απασχολεί ολόκληρο τον Ελληνικό λαό, όπως άλλωστε και ολόκληρο τον πολιτισμένο κόσμο (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

1.3 Φόβοι για τα παιδιά σχετικά με την δημιουργία των παιδικών σταθμών

Ένα σημαντικό εμπόδιο εξάπλωσης της ημερήσιας φροντίδας ήταν οι φόβοι πολλών ότι θα είχε βλαβερές συνέπειες για τα παιδιά. Μια πηγή αυτών των φόβων είναι η παθητική εικόνα που είχε σκιαγραφηθεί από τις πρώτες μελέτες που έγιναν σε ιδρύματα, όπως ορφανοτροφεία και άσυλα. Παιδιά σκελετωμένα, απαθή και σοβαρά καθυστερημένα αποτελούσαν την εικόνα στα ορφανοτροφεία και τα άσυλα. Στην δεκαετία του 1940, για πρώτη φορά αναγνωρίστηκε ότι για την παραπάνω εικόνα που παρουσιαζόταν ήταν υπαίτια η έλλειψη της μητρικής αγάπης. Αυτή η άποψη χρησιμοποιήθηκε εναντίον της ημερήσιας φροντίδας, υπονοώντας ότι τα παιδιά των εργαζόμενων μητέρων που τα φροντίζει κάποιος ξένος, είναι στον ίδιο βαθμό στερημένα από τη μητρική αγάπη (Stewart, 1988).

Αλλά τα παιδιά στην ημερήσια φροντίδα δεν στερούνται τη μητρική αγάπη ούτε και τη μητρική φροντίδα. Έχουν αυτή την αγάπη και φροντίδα πριν τοποθετηθούν στην ημερήσια φροντίδα και συνεχίζουν να την έχουν στο τέλος της κάθε μέρας. Οι μητέρες δεν βάζουν τα παιδιά τους στην ημερήσια φροντίδα επειδή δεν τα αγαπούν. Επιπλέον, τα παιδιά στα παλιά ορφανοτροφεία στερούνταν πολύ περισσότερα πράγματα από την μητρική φροντίδα.

Ελάχιστη ήταν η στοργή κι η προσοχή από κάποιον. Αυτοί που πρόσεχαν τα παιδιά ήταν λίγοι κι άλλαζαν συνεχώς. Δεν μπορούσαν να δώσουν στο κάθε παιδί ξεχωριστά συνεχή, επίμονη, ζεστή φροντίδα. Τα παιδιά ζούσαν επίσης σε φτωχό περιβάλλον μ' ελάχιστη ιατρική φροντίδα, ανεπαρκή τροφή και χωρίς τίποτα ενδιαφέρον να κοιτάζουν ή να παίζουν μαζί του. Δεν υπήρχαν καθόλου προγράμματα άσκησης ή εκπαίδευσης. Αυτές οι συνθήκες δεν συναντιούνται στα περισσότερα σημερινά κέντρα φροντίδας (Stewart, 1988).

Όμως οι φόβοι για τα αποτελέσματα της ημερήσιας φροντίδας επιμένουν. Ένα ξεχωριστό ενδιαφέρον συγκεντρώνεται στην σχέση ανάμεσα στην μητέρα και το παιδί. Οι ψυχολόγοι έχουν δείξει ότι είναι ουσιώδεις στην υγιεινή πνευματική ανάπτυξη του παιδιού να έχει στενή και διαρκή σχέση μ' έναν ενήλικο που να το φροντίζει για αρκετά από τα πρώτα χρόνια της ζωής του. Το ερώτημα είναι αν αποκλειστικά ο ενήλικος αυτός πρέπει να είναι η μητέρα και κατά πόσο επηρεάζει αυτό το παιδί. Επίσης, αναρωτιούνται τι επίδραση θα έχει η ημερήσια φροντίδα στην πνευματική ανάπτυξη των παιδιών (Stewart, 1988).

Όλα τα παραπάνω ήταν κάποια από τα αίτια που καθυστέρησαν την άνθηση της ημερήσιας φροντίδας. Στις μέρες μας τα πράγματα και οι καταστάσεις γύρω από την ημερήσια φροντίδα έχουν αλλάξει και έχει αναγνωριστεί η χρησιμότητα και η αναγκαιότητα της (Stewart, 1988).

1.4 Ο παιδικός σταθμός ως φορέας κοινωνικοποίησης

Τα παιδιά που πηγαίνουν στους παιδικούς σταθμούς αναπτύσσονται καλύτερα και ομαλότερα από τα άλλα που δεν πηγαίνουν. Αυτό οφείλεται, ανάμεσα σε πολλά άλλα και στο γεγονός ότι στους παιδικούς σταθμούς τα παιδιά ζουν μέσα σ' ένα περιβάλλον φτιαγμένο στα μέτρα τους. Μπορούν να κινούνται άνετα κι ελεύθερα μέσα σε μεγάλους χώρους για να παίζουν, να ασκούνται, να δημιουργηθούν, συντροφιά με άλλα συνομήλικα παιδιά. Είναι γνωστά τα ευεργετήματα της ομαδικής ζωής στη μικρή ηλικία. Βοηθά την κοινωνικοποίηση του παιδιού και την ομαλή ένταξη του στο κοινωνικό σύνολο. Όταν αυτά είναι αδύνατο να τους τα εξασφαλίσει η οικογένεια όσο ευνοϊκές κι αν είναι οι γενικές της συνθήκες, μια που το παιδί δεν μπορεί να ταυτιστεί με τα μεγάλης ηλικίας άτομα του οικογενειακού περιβάλλοντος και να ζήσει ολοκληρωμένα την παιδική του ηλικία (Δαράκη, 1995).

Παράλληλα το παιδί στον παιδικό σταθμό, μεγαλώνει απαλλαγμένο από την υπερπροστασία των γονιών του – αυτήν την τόσο ανασταλτική για την ωρίμανσή του γονεϊκή ενέργεια – την υπερπαροχή, που προκαλεί τον κορεσμό, την πλήξη, την αδιαφορία και εμποδίζει την δημιουργικότητα, αλλά και την καταπίεση που δημιουργεί άτομα ανελεύθερα ή επαναστατημένα (Δαράκη, 1995).

Εκεί μαθαίνει ακόμα να αυτοεξυπηρετείται, να υπακούει σε κανόνες και κανονισμούς, πράγμα απαραίτητο για μια κοινωνική συμβίωση υγιή και ομαλή, να βοηθάει κάποια μικρότερα παιδιά, να τηρεί τους βασικούς κανόνες καλής συμπεριφοράς, να

«ανήκει», να «συμμετέχει», να δημιουργεί. Ακόμη στο νηπιαγωγείο και στον παιδικό σταθμό το παιδί δέχεται τέτοια ερεθίσματα και αποκτά τόσα βιώματα και εμπειρίες που σίγουρα θα το βοηθήσουν να αναπτυχθεί, σωματικά, ψυχικά, πνευματικά και να ωριμάσει όσο γίνεται πιο ομαλά. Προετοιμάζεται για το σχολείο, για την κοινωνία, για τη ζωή, μέσα στο χώρο όπου «ζει» με τόση ένταση στα πρώτα αυτά τρυφερά χρόνια (Δαράκη, 1995).

Φυσικά, μιλάμε για παιδικούς σταθμούς, που προσφέρουν όλες τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την επιτυχία όλων αυτών των στόχων και που ακόμη δυστυχώς στην χώρα μας είναι τόσο λίγα (Δαράκη, 1995).

Μέσα από την ιστορική αναδρομή των παιδικών σταθμών, τους φόβους και τις προκαταλήψεις που αντιμετώπισε αυτός ο θεσμός αντιληφθήκαμε ότι τελικά συμβάλει στην σωστή ανάπτυξη και κοινωνικοποίηση των παιδιών. Επίσης έρχεται να δώσει λύση και να βοηθήσει σε διάφορες κοινωνικό – πολιτιστικές αλλαγές που επήλθαν με το πέρασμα των χρόνων, και οι οποίες θα αναφερθούν στο επόμενο κεφάλαιο αναλυτικότερα.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ

2.1 Το γρέος της πολιτείας

Είναι γεγονός ότι το μεγαλύτερο βάρος για το μέγαλωμα των παιδιών το έχει σχεδόν αποκλειστικά η γυναίκα. Παράλληλα όμως με αυτήν την ευθύνη η γυναίκα είναι πλέον στις μέρες μας και εργαζόμενη, προσφέροντας στο σπίτι οικονομικά. Έτσι η απασχόληση των γυναικών αποτελεί ολοένα και απαραίτητη προϋπόθεση για τη συντήρηση των νέων καταναλωτικών απαιτήσεων της οικογένειας και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης (Χουντουμάδη, 1996).

Η γυναίκα με την έξω από το σπίτι εργασία ενισχύει τον οικογενειακό προϋπολογισμό, δεν απαλλάσσεται όμως από τις δουλειές του νοικοκυριού και τις φροντίδες των παιδιών. Παρά το γεγονός ότι οι γυναίκες με την επαγγελματική εξειδίκευση που αποκτούν πραγματοποιούν ολοένα και ευρύτερες επαγγελματικές επιτυχίες, δεν φαίνεται να απαλλάσσονται από τα οικογενειακά βάρη (Δαράκη, 1995).

Επειδή όμως μια μητέρα που μεγαλώνει το παιδί της δεν ετοιμάζει παρά τον αυριανό πολίτη, πρέπει η πολιτεία να πάψει να θεωρεί τη μητρότητα και τη διαπαιδαγώγηση ενός παιδιού, ιδιωτική υπόθεση της οικογένειας και ν' αναλάβει τις ευθύνες της (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Προκειμένου λοιπόν να επιτευχθεί ο συνδυασμός οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής και η ισόρροπη κατανομή των οικογενειακών ευθυνών, είναι απαραίτητη όχι μόνο η ύπαρξη ορισμένων νομικών κανόνων προς τούτο, αλλά και η ύπαρξη δημόσιων δομών φροντίδας, που το Κράτος και οι Περιφερειακές και Τοπικές διοικήσεις οφείλουν να προσφέρουν στους πολίτες για την κάλυψη των αναγκών φροντίδας των εξαρτώμενων απ' αυτούς προσώπων. Η προσφορά τέτοιων δομών από τον ιδιωτικό τομέα με ή χωρίς δημόσια χρηματοδότηση, αποκτά επίσης όλο και μεγαλύτερη σημασία (Βουτυρά, 1981).

Έτσι λοιπόν, πέρα από την ύπαρξη νομικών ρυθμίσεων (όπως ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2000)², ο αποτελεσματικός

² **Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2000 ορίζει ως δικαίωμα του παιδιού τα εξής:**

- Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και την φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα την γνώμη τους. Η γνώμη τους σχετικά με τα ζητήματα που τα αφορούν λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους

συνδυασμός οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής προϋποθέτει και την ύπαρξη και λειτουργία δομών φροντίδας, φύλαξης και εκπαίδευσης παιδιών, προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση και η συνολική συμμετοχή της μητέρας στην αγορά εργασίας, παρέχοντας την δυνατότητα συνέχισης της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και ανέλιξης (Κ.Ε.Θ.Ι. 2000).

Για τους παραπάνω λόγους, λειτουργούν:

- Δημόσιοι παιδικοί σταθμοί στην αρμοδιότητα των τοπικών αυτοδιοικήσεων
- Κρατικά νηπιαγωγεία (κανονικά και ολοήμερα)
- Ολοήμερο Δημοτικό σχολείο
- Ιδιωτικοί Βρεφονηπιακοί σταθμοί
- Παιδικοί σταθμοί επιχειρήσεων
- Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Ε.Θ.Ι. 2000).

2.2 Οι παιδικοί σταθμοί ως προστατευτικό μέτρο για την μητέρα – εργαζόμενη

Ένα από τα πιο αποτελεσματικά προστατευτικά μέτρα της πολιτείας για τα παιδιά είναι η ίδρυση παιδικών σταθμών, που εξασφαλίζουν την δυνατότητα στις μητέρες να εργάζονται. Τα μέτρα προστασίας του παιδιού είναι ταυτόχρονα και μέτρα προστασίας της μητέρας. Της εξασφαλίζουν την δυνατότητα να προγραμματίζει την ζωή της και να είναι ένα άτομο ισορροπημένο και αποδοτικό στην οικογένεια και στην κοινωνία (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Η επιστήμη έχει αποφανθεί ότι τα πρώτα χρόνια του παιδιού παίζουν σημαντικό ρόλο στην διάπλαση της προσωπικότητάς του και στο μέλλον του. Παιδαγωγοί και ψυχολόγοι τονίζουν την ανάγκη να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες και δυνατότητες, για να θεμελιώσει το παιδί έναν καλό χαρακτήρα και μια ηθική προσωπικότητα, να γίνει άνθρωπος χρήσιμος στον εαυτό του και στους άλλους. Οι επιστήμονες που ασχολούνται με το παιδί προτείνουν ορισμένα συστήματα και τρόπους αγωγής, αλλά και τρόπους συμπεριφοράς των μεγάλων απέναντι στο παιδί, στις πολλαπλές ανάγκες του και στις αντιδράσεις του στο καθετί. Οι αρχές αυτές της αγωγής ερμηνεύονται ότι οι γονείς θα έχουν χρόνο και υπομονή προκειμένου να ασχοληθούν με την ανατροφή των παιδιών τους μέχρι τουλάχιστον τα δέκα του χρόνια (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Τα πράγματα όμως σήμερα δεν είναι έτσι απλά και εύκολα όπως τουλάχιστον γινόταν στο παρελθόν. Σήμερα οι γυναίκες δεν είναι μόνο μητέρες αλλά και εργαζόμενες. Έτσι εκτός από τις ευθύνες της συντήρησης του σπιτιού και το μέγαλωμα των παιδιών, προστέθηκε και η ευθύνη της εργασίας. Βέβαια η τεχνολογία έχει προχωρήσει και χάρη στις

- Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές, είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

ηλεκτρικές συσκευές έχει κάνει ως ένα βαθμό καλύτερη τη ζωή των εργαζόμενων μητέρων. Όμως αυτό που χρειάζονται τα παιδιά είναι φροντίδα, στοργή και φυσικά μια ανθρώπινη παρουσία δίπλα τους. Λύσεις όπως η γιαγιά στο σπίτι δεν είναι τόσο εύκολες όσο παλιότερα και αυτό οφείλεται στην νέα μορφή που έχει πάρει η οικογένεια, και αυτή είναι η πυρηνική οικογένεια. Επίσης η φύλαξη των παιδιών από ένα τρίτο άτομο επί πληρωμής δεν είναι πάντα εφικτό να γίνει λόγω της οικονομικής επιβάρυνσης (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Ιδανική λύση λοιπόν αποτέλεσε η ίδρυση του παιδικού σταθμού. Την λύση αυτή δικαιούται να την διεκδικήσει κάθε εργαζόμενη μητέρα, από το Κράτος, για πολλούς ατομικούς και γενικούς λόγους. Με την εργασία της συμβάλει στην παραγωγική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας και στην βελτίωση του οικονομικού και πολιτιστικού επιπέδου της οικογένειας. Η αλλαγή αυτή, χάρη στην εργασία της γυναίκας, στάθηκε πολύ σημαντική για ως την εχθές υποταγμένη και καταπιεσμένη γυναίκα (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

2.2.1 Η συμβολή του παιδικού σταθμού στην ανακούφιση της εργαζόμενης μητέρας

Η εργαζόμενη μητέρα λόγω της καθημερινής κούρασης προκειμένου να ανταπεξέλθει στα καθήκοντα τόσο του σπιτιού όσο και της επαγγελματικής της εργασίας, στην οποία έχει πλέον μπει δυναμικά, δεν έχει το κουράγιο αλλά και τον χρόνο να ασχοληθεί με το παιδί της όλο το εικοσιτετράωρο. Από την άλλη πλευρά δεν είναι εφικτό και δεν μπορεί το παιδί να μένει μόνο του στο σπίτι, τις ώρες που εκείνη λείπει. Επίσης η μητέρα δεν μπορεί να είναι καλή παιδαγωγός και να προσφέρει αυτά που προσφέρει ο παιδικός σταθμός στο παιδί. Βέβαια πρέπει να γίνει ξεκάθαρο ότι ο παιδικός σταθμός δεν αντικαθιστά την μητέρα αλλά συμπληρώνει στην διαπαιδαγώγηση του παιδιού.

Η μητέρα που εργάζεται έξω από το σπίτι, απασχολημένη επαγγελματικά σε μια εργασία, κοινωνικά αναγκαία και χρήσιμη, έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από την πολιτεία να αναλάβει τη φύλαξη και την διαπαιδαγώγηση των παιδιών της, κατά το χρονικό διάστημα της ημερησίας απασχόλησής της, δημιουργώντας παιδικούς σταθμούς για την ολόημερη παραμονή των παιδιών της προσχολικής ηλικίας (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Έχει παρατηρηθεί ότι πολλές Ελληνίδες εγκαταλείπουν την εργασία τους, όταν γίνουν μητέρες, για να αφοσιωθούν στο παιδί τους και στην μητρότητα. Παράλληλα ζώντας περιορισμένα στον οικογενειακό χώρο, μακριά από την κοινωνική ζωή, αισθάνεται καταπιεσμένη και ανολοκλήρωτη. Καταπιέζει ασυνείδητα και η ίδια με την σειρά της τα παιδιά της περιορίζοντας ή καθορίζοντας τις κινήσεις τους και την δραστηριότητά τους. Από την άλλη η μητέρα που εργάζεται διαθέτει αναγκαστικά για το παιδί της περιορισμένο χρόνο

που τον οργανώνει συστηματικά για τις άμεσες ανάγκες του παιδιού (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Ο παιδικός σταθμός απελευθερώνει τη μητέρα από την ολοκληρωτική δέσμευσή της από το παιδί. Της αφήνει περιθώρια να συνεχίσει την επαγγελματική της απασχόληση, να είναι ελεύθερη να ασχοληθεί και με άλλα προσωπικά ενδιαφέροντα, να μην χάσει, λόγω της μητρότητας, τους φίλους, τη συντροφιά και τις κοινωνικές σχέσεις, όπως γινόταν παλιότερα. «Άλλωστε, μια μητέρα που έχει και άλλα ενδιαφέροντα εκτός από το παιδί της, φαίνεται πιο μεγάλη, πιο σπουδαία στα μάτια του παιδιού. Η ίδια η πραγματικότητα το αναγκάζει να αναγνωρίσει την αξία της, να την σέβεται, να την θαυμάζει. Βασικά, λοιπόν, ο παιδικός σταθμός βοηθά άμεσα στην απελευθέρωση της γυναίκας και την καλύτερη ανατροφή και διαπαιδαγώγηση του παιδιού» (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981:76).

2.2.2 Η ευνοϊκή επίδραση του παιδικού σταθμού στην μητέρα - εργαζόμενη

Όταν το παιδί μεγαλώνει μέσα στις κατάλληλες συνθήκες, όταν του δίνεται η ευκαιρία να παίζει, να χαίρεται, να αναπτύσσει τις ικανότητές του, σωματικές, συναισθηματικές, πνευματικές, εξελίσσεται σ' ένα άτομο υγιές, δημιουργικό και ευτυχισμένο. Η αντικατάσταση της οικογένειας από τον παιδικό σταθμό για κάποιες ώρες την μέρα βοηθάει στην ομαλή ανάπτυξη του παιδιού. Επιπλέον βοηθάει και την μητέρα – εργαζόμενη σε δύο πολύ βασικά πράγματα:

α) Αφήνει απερίσπαστη την μητέρα στην δουλειά της, καθώς είναι ήσυχη για την ασφάλεια και την φροντίδα του παιδιού της, πράγμα που δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες τόσο για την επαγγελματική της εξέλιξη όσο και για την ψυχολογία και την προσωπικότητά της.

β) Επίσης ήρεμη, πετυχημένη και σχετικά ξεκούραστη ακόμη και ενημερωμένη, θα λαχταρίσει το παιδί της, ώστε να ασχοληθεί μαζί του έτσι, που να του προσφέρει την ηρεμία και την ζεστασιά που χρειάζεται, όταν είναι κοντά του, αντί του εκνευρισμού, που άλλοτε της προκαλούσε αρνητικότητα» (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981: 72-73).

2.3 Η ανάγκη της επιστημονικής φροντίδας για την ανάπτυξη του παιδιού

Η φροντίδα του παιδιού είναι μια ολόκληρη επιστήμη. Σε κάθε στάδιο εξέλιξης του παιδιού, το παιδαγωγικό προσωπικό του παιδικού σταθμού εφαρμόζει μια ολόκληρη σειρά απασχολήσεων για να βοηθηθεί η σωματική, συναισθηματική και πνευματική ανάπτυξή του. Αν οι προσφερόμενες από το πρόγραμμα του σταθμού απασχολήσεις και τα ενδιαφέροντα ξεπερνούν τις σωματικές και νοητικές του δυνάμεις, η προσοχή του παιδιού αδυνατίζει και δεν μπορεί να συγκεντρωθεί. Αν πάλι τα ενδιαφέροντα που του προσφέρονται ξεπερνούν τις

ικανότητές του και αδυνατεί να παρακολουθεί και βαριέται (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Άπειρες είναι οι ειδικές ασκήσεις που εφαρμόζονται από το εκπαιδευτικό προσωπικό του παιδικού σταθμού, που πρωταρχικός στόχος τους είναι να το βοηθήσουν να γνωρίζει το περιβάλλον τους και τα πράγματα που αγγίζει, που βλέπει, που χρησιμοποιεί. Ο βασικός στόχος της νηπιαγωγού είναι να ξυπνήσει την περιέργεια των παιδιών, την ικανότητα να ακούνε προσεκτικά, να εξετάζουν πραγματικά σε όλες τις λεπτομέρειες, να ακούν τη μνήμη τους, να μάθουν να αναπαράγουν ότι βλέπουν, να αναπτύξουν την ικανότητα να μαθαίνουν και να σκέφτονται. Στο πρόγραμμα του παιδικού σταθμού υπάρχουν ειδικές ασκήσεις με μορφή παιχνιδιού για να κινείται το ενδιαφέρον τους, η αναπαράσταση σκηνών, από βιβλία που διαβάστηκαν ή τους αφηγήθηκε η νηπιαγωγός, που βοηθούν το παιδί να καταλαβαίνει και να εκφράζεται (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Τέλος στον παιδικό σταθμό υπάρχουν ειδικοί επιστήμονες που φροντίζουν να διορθώνονται έγκαιρα διάφορες αδυναμίες, καθυστερήσεις, μικρά φυσικά ή επίκτητα ελαττώματα των παιδιών, ακόμα και να προλαμβάνονται ελαττώματα. Οπότε είναι εύκολο σύμφωνα, με τα παραπάνω, να αντιληφθεί ο οποιασδήποτε την ευθύνη και η χρησιμότητα των παιδικών σταθμών (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

2.4 Η ευεργετική επίδραση του παιδικού σταθμού στο παιδί και στην οικογένεια

Όπως φαίνεται και από τα παραπάνω, ο θεσμός του παιδικού σταθμού ξεκίνησε αρχικά ως μια λύση ανάγκης για να προστατεύει τα παιδιά των εργαζόμενων μητέρων. Ωστόσο αυτή η άποψη άλλαξε γιατί τα παιδιά που πηγαίνουν στον παιδικό σταθμό ευεργετούνται πολύπλευρα από το κατάλληλο περιβάλλον, την επίβλεψη και τις οργανωμένες απασχολήσεις των παιδιών από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Μέσα στις ευνοϊκές συνθήκες του παιδικού σταθμού εξασφαλίζεται απόλυτα η ομαλή βιολογική και ψυχολογική ανάπτυξη τους. Έτσι η προσφορά στο κοινωνικό σύνολο αποκτά ιδιαίτερη σημασία, σε σχέση με το γεγονός ότι τα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού είναι κρίσιμα και αποφασιστικά για την διάπλαση της προσωπικότητας του και την εξέλιξή του (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Ο ρόλος του παιδικού σταθμού δεν μειώνει την σημασία της οικογένειας. Αντίθετα βοηθάει στην ομαλή εξέλιξη του παιδιού. Επιπλέον λειτουργεί με τους παιδαγωγικούς, τους ψυχολογικούς και τους κοινωνικούς κανόνες που έχουν την δυνατότητα:

«1. Να επιδράσουν πολύ πιο σωστά στο μικρό παιδί από μια μητέρα ακαλλιέργητη ή και αγράμματη.

2. Να επιδράσουν έμμεσα ή και έμμεσα στους γονείς, αλλά προπάντων στην μητέρα, ώστε να ασχοληθεί πολύ πιο σωστά με το παιδί της τις ώρες που θα είναι μαζί του.
3. Επιπλέον οι γονείς έχουν την δυνατότητα να έρχονται σε επαφή με τους παιδαγωγούς και να συνεργάζονται μαζί τους, προκειμένου να συμβάλλουν στην ομαλή ανάπτυξη \ εξέλιξη του παιδιού τους, καθώς και στην αντιμετώπιση προβλημάτων που τυχόν μπορεί να προκύψουν.
4. Ο παιδικός σταθμός παρέχει την δυνατότητα στο παιδί να επιστρέφει στο σπίτι, να ξαναβρίσκετε μέσα στον οικογενειακό χώρο και να ξαναθερμαίνεται από την παρουσία των γονιών» (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981:70-72).

2.5 Η ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών του παιδιού μέσω του παιδικού σταθμού

Το παιδί από τα 3 – 5 χρόνια του έχει ανάγκη για επαφή με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον που θα βοηθήσει την καλλιέργεια του κοινωνικού συναισθήματος του. Έρχεται λοιπόν η θετική προσφορά του παιδικού σταθμού να συμβάλει στην ικανοποίηση αυτής της ψυχολογικής και βιολογικής ανάγκης του παιδιού, μέσα σε ένα περιβάλλον στα μέτρα του με ευρύχωρους χώρους, για παιχνίδια, έρευνες, χαρούμενη ομαδική ζωή με τα συνομήλικά του παιδιά. Όσο έρχεται σε επαφή το παιδί, αυτής της ηλικίας, με περισσότερα πρόσωπα, τόσο περισσότερα ερεθίσματα δέχεται η προσωπικότητά του και αποφεύγεται ο κίνδυνος να διαμορφωθεί μονόπλευρα, πράγμα που θα συνέβαινε, αν έμενε αδιάκοπα φυλακισμένο στο σπίτι, κάτω από την άμεση και συνεχή εξάρτηση των γονιών του (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Μέσα στο σπίτι όλα είναι φτιαγμένα με βάση τους γονείς. Το παιδί δεν έχει τον χώρο να κινηθεί, να παίξει και να αναπτύξει την φαντασία του. Αυτό δεν συμβαίνει στον παιδικό σταθμό που οι χώροι είναι διαμορφωμένοι με βάση τις ανάγκες του ίδιου του παιδιού. Κινείται άνετα, παίζει, δημιουργεί, εξερευνεί.

Ανεξάρτητα λοιπόν από τις οικονομικές ανάγκες της οικογένειας και αν εργάζεται η μητέρα ή όχι, λόγος που έχει αναφερθεί και παραπάνω, κρίνεται παιδαγωγικά σωστότερο τα παιδιά να πηγαίνουν σε παιδικούς σταθμούς, αφού συμβάλει στην ανάπτυξη και στον εμπλουτισμό εμπειριών του παιδιού.

- «1. Στον παιδικό σταθμό τα παιδιά έχουν επαφή με συνομήλικα παιδιά καθώς και μεγάλους, το προσωπικό, και κατά συνέπεια έχουν περισσότερες ευκαιρίες για κοινωνικοποίηση.
2. Μέσα στους παιδικούς σταθμούς τα παιδιά, ανεξάρτητα από την κοινωνική και οικονομική κατάσταση της οικογένειας, πρέπει να ζουν ισότιμα μέσα σε ευνοϊκές από κάθε άποψη συνθήκες και να ευεργετούνται από μια σωστή διαπαιδαγώγηση, χάρη στο εκπαιδευόμενο προσωπικό του παιδικού σταθμού.

3. Οι συνθήκες του παιδικού σταθμού μπορεί να γίνουν πιο κατάλληλες από τις συνθήκες σπιτιού ώστε να αναπτυχθεί πιο ομαλά ένα παιδί. Στο χώρο του σπιτιού το παιδί είναι εγκλωβισμένο σε ένα κλειστό και περιορισμένο χώρο. Αντίθετα οι παιδικοί σταθμοί είναι έτσι διαμορφωμένοι με κήπο, προαύλιο, χρώματα και όλα προσαρμοσμένα στα μέτρα του.

4. Τέλος οι παιδικοί σταθμοί διαθέτουν εκπαιδευμένο προσωπικό, ικανό να αντιμετωπίσει σωστά και υπεύθυνα τα προβλήματα που δημιουργούνται στο παιδί όταν βρίσκεται μακριά από την μητέρα του» (Δαράκη και Χατζηκωνσταντίνου, 1981:82-83).

Βλέπουμε λοιπόν ότι η δημιουργία των παιδικών σταθμών με την σημερινή τους μορφή κάθε άλλο παρά φόβο πρέπει να δημιουργεί. Ο παιδικός σταθμός συμβάλει στην καλύτερευση της ζωής τόσο των παιδιών όσο και όλης της οικογένειας. Επιτρέπει στην μητέρα – σύζυγο – εργαζόμενη να προσφέρει και άλλους τομείς αλλά και συμβάλει αρκετά και στην ομαλή εξέλιξη του παιδιού.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

3.1 Διαφορές στην ανατροφή των κοριτσιών και των αγοριών μέσα στην οικογένεια:

Η ανατροφή των κοριτσιών έκανε στις τελευταίες δεκαετίες πολύ μεγάλες προόδους. Μέχρι τα τέλη του περασμένου αιώνα η εκπαίδευση των κοριτσιών παρουσίαζε στους γονείς λιγότερα προβλήματα απ' αυτήν των αγοριών. Από την αρχή ήταν σίγουρο ότι το κορίτσι θα ανατρεφόταν «για το σπίτι και την κουζίνα». Επαγγελματική εκπαίδευση δεν προβλεπόταν. Για το κορίτσι ακούσε να είναι ήσυχο και ηθικό. Η μεγάλη επιθυμία όλων στο σπίτι ήταν ένας καλός γαμπρός, που θα έλυνε όλα τα προβλήματα της ζωής του κοριτσιού. Γι' αυτό σαν την καλύτερη εκπαίδευση για ένα κορίτσι θεωρούσαν την ανάπτυξη της καταλληλότητας του για τον γάμο, όπου σαν κύριες προϋποθέσεις ίσχυαν το μαγείρεμα, το καθάρισμα, το πλέξιμο κ.λ.π.

Όπως είναι φυσικό στην παιδική ανατροφή καθρεπτιζόνταν οι κοινωνικές αξίες. Ένα κορίτσι σε σύγκριση με ένα αγόρι βρισκόταν σε μειονεκτική θέση. Το αγόρι σαν «κληρονόμος» έπαιρνε δάφνες πριν ακόμα τις κερδίσει (Javaeu, 1969).

Τώρα πια ο λυπητερός αναστεναγμός «Είναι κορίτσι!» δεν ακούγεται σήμερα κατά την γέννηση ενός παιδιού. Παρόλα αυτά όμως οι πρώτες εντυπώσεις που παίρνει ένα κορίτσι για τον μελλοντικό ρόλο στον κόσμο προέρχονται από το πώς ζει τη σχέση ανάμεσα στον πατέρα και την μητέρα. Όταν μέσα στην οικογένεια πρέπει να υποχωρεί πάντα μπροστά από τον κυρίαρχο πατέρα, αυτό θα έχει επίδραση πάνω στην ψυχική ζωή του κοριτσιού (Javaeu, 1969).

Διαφορετική μεταχείριση έχουν τα αδέρφια, αν υπάρχουν, σε σχέση προς τις αδερφές. Η προτίμηση του ενός ή του άλλου είναι ένα δίκικο μαχαίρι: δημιουργεί πάντα φθόνο, ζηλοτυπία και κακά συναισθήματα. Οι περισσότεροι παιδαγωγοί χρησιμοποιούν διαφορετικούς τρόπους για την ανατροφή των αγοριών και των κοριτσιών. Όταν ένα αγόρι πέφτει, δεν πρέπει να κλάψει. Χαρακτηριστική έκφραση «μην κάνεις σαν κορίτσι». Όταν ένα κορίτσι πονάει η μαμάδες και οι γιαγιάδες δείχνουν υπερβολική συμπόνια (Javaeu, 1969).

Στην προσχολική ηλικία, τα παιδιά συχνά θεωρούν ότι τα στερεότυπα που συνδέουν το κάθε φύλο αποτελούν αυστηρές «συνταγές» για σωστή συμπεριφορά, γι' αυτό τις υιοθετούν πιο άκαμπτα από ότι οι μεγάλοι. Ενώ στην αρχή, οι διαφορές των φύλων, έτσι

όπως αντιλαμβάνονται, επικεντρώνονται στις διαφορές στα ρούχα, τα παιχνίδια και τις δουλειές, τα στερεότυπα που καθορίζουν την προσωπικότητα και την κοινωνική συμπεριφορά εμφανίζονται γύρω στην ηλικία των πέντε με έξι χρόνων. Τα αγόρια θεωρούνται ζωνηρά, επιθετικά, φωνακλάδικα, ανεξάρτητα και ικανά, ενώ τα κορίτσια θεωρούνται ήσυχα, στοργικά, υπάκουα και συναισθηματικά. Τα στερεότυπα για τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας μαθαίνονται, κατά πάσα πιθανότητα, αργότερα απ' ό,τι εκείνα που αφορούν στα παιχνίδια και στις άλλες δραστηριότητες, επειδή βασίζονται σε αφηγημένες έννοιες, νοητικά δύσκολες στα μικρά παιδιά (Χουντουμάδη, 1996).

Στην μέση ηλικία, τα παιδιά μαθαίνουν περισσότερα για τις κοινωνικές επιταγές όσον αφορά τις γυναίκες και τους άντρες, και ταυτόχρονα η σκέψη τους γίνεται λιγότερο δύσκαμπτη. Παιδιά ηλικίας 7 έως 11 πιο εύκολα αναγνωρίζουν – παραδέχονται - ότι μια δουλειά μπορεί να γίνει από έναν άντρα και από μια γυναίκα (Χουντουμάδη, 1996).

Ήδη από την προσχολική ηλικία, τα παιδιά έχουν ξεκάθαρη εικόνα για τα στερεότυπα των φύλων στην έκφραση των συναισθημάτων. Συνδέουν τον «θυμό» με το να είσαι αγόρι και την «ευτυχία», την «λύπη» και τον «φόβο» με το να είναι κορίτσι. Αντίστοιχα, οι γονείς των παιδιών ενθαρρύνουν συνήθως τα αγόρια να αισθάνονται θυμό και τα κορίτσια να αισθάνονται φόβο. Οι ενήλικοι γονείς πιθανόν να μεταδίδουν τα μηνύματα αναφορικά με ποια συναισθήματα είναι περισσότερο «κοριτσιίστικα» και ποια περισσότερο «αγοριίστικα» όχι μόνον με εμέσους τρόπους όπως είναι η ενθάρρυνση αλλά και με έμμεσους, καθώς τείνουν να αντιλαμβάνονται και να ερμηνεύουν τα συναισθήματα που εκφράζουν τα δύο φύλα σύμφωνα με τα ισχύοντα στερεότυπα (Χουντουμάδη, 1996).

3.2 Η συμβολή των γονέων στην κοινωνικοποίηση του παιδιού

Στην πυρηνική πλέον οικογένεια το παιδί, αποκτά πρωταρχικό ρόλο. Οι επιδιώξεις και φιλοδοξίες δύο ανθρώπων (του ζευγαριού) που αποφασίζουν να ζήσουν μαζί εναποτίθενται τελικά σε έναν τρίτο, το παιδί. Δύο άνθρωποι ενώνουν τις ζωές τους με σκοπό να εκπληρωθούν οι στόχοι ενός τρίτου. Το παιδί αποτελεί την κεντρική κολόνα η οποία στηρίζει το οικοδόμημα του γάμου και της οικογένειας (Κατάκη, 1998).

Η Ελληνική οικογένεια σχετίζεται με την υπερβολική προσήλωση στην προσπάθεια για την μόρφωση των παιδιών και μέσα από τις επιτυχίες τους οι γονείς τρέφονται ψυχολογικά (Κατάκη, 1998).

Στην αντί πέρα όχθη της παραπάνω τάσης υπάρχουν και γονείς για τους οποίους η πετυχημένη εξέλιξη του παιδιού δεν σημαίνει πρόοδο μόνο μέσα από την μόρφωση, από την ανάγνωση, τα μαθηματικά, τα κολλέγια για την άνοδο στην ιεραρχία των επιχειρήσεων (Σέλντον, Χ. \Νόντιν – Χουαίτ, 1980)

Οι γονείς σε όποια και από τις παραπάνω κατευθύνσεις και αν βρίσκονται δεν παύουν να παίζουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση των παιδιών τους. Για μια

ευνοϊκή κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού σημαντικό ρόλο παίζουν και τα συναισθήματα που προσφέρουν από τους γονείς στο παιδί. Μια ζεστή και θετική ατμόσφαιρα σε περιβάλλον που αποπνέει την ασφάλεια και την ηρεμία, είναι οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενός θετικού και ανοιχτόκαρδου ατόμου, που είναι τόσο σημαντικό για τον επιτυχή κοινωνικό προσανατολισμό του παιδιού (Λάμπρου, 1981).

Η ζεστή και θετική συμπεριφορά στην οικογένεια προάγει την αποδοχή κανόνων συμπεριφοράς. Η εκτίμηση και ο έπαινος του αγαπημένου προσώπου που το φροντίζει είναι τόσο πολύτιμα στο παιδί που καταβάλλει προσπάθεια να συμμορφωθεί με ορισμένους κανόνες της κοινωνικής ζωής, όπως το περιμένει να έρθει η σειρά του ή να μοιραστεί κάτι με κάποιον άλλο, ιδίως όταν του δοθεί να καταλάβει πόση σημασία και χρησιμότητα έχουν οι κανόνες αυτοί (Λάμπρου, 1981).

Παρόλα όμως τα παραπάνω οι γονείς που αποτελούν σημαντικό κομμάτι στην κοινωνικοποίηση του παιδιού δεν είναι πάντα έτοιμα για να αναλάβουν τον ρόλο αυτό. Το γεγονός ότι οι γονείς είναι απροετοίμαστοι για την αποστολή τους σαν παιδαγωγοί είναι κάτι πολύ σημαντικό (Ντραϊκωρς, 1976). Παιδιά που θεωρούν ή νοιώθουν ανεπιθύμητα μέσα στην οικογένεια τους, δείχνουν περισσότερη εξάρτηση, ανασφάλεια και έλλειψη ικανότητας προσαρμογής στις κοινωνικές τους προσπάθειες προσανατολισμού. Νευρικοί και υπερβολικά αγχώδης γονείς καθώς και συνεχής καυγάδες μεταξύ τους βλάπτουν την ανάπτυξη μιας βασικής εμπιστοσύνης και αισθήματος ασφάλειας στο παιδί (Λάμπρου, 1981).

3.3 Διαφορές ανάμεσα στην συμπεριφορά των αγοριών και των κοριτσιών στον παιδικό σταθμό (διαίωνιση προτύπων)

Τα αγόρια με σχέση με τα κορίτσια ακόμη και από την ηλικία των δύο ή τριών ετών δρουν με τρόπους που προδιαγράφουν τους ρόλους που θα ενσαρκώσουν μεγαλώνοντας. Τ' αγόρια είναι περισσότερο επιθετικά κι ανταγωνιστικά, περισσότερο δραστήρια και πεισματικά, και όταν τους δίνεται η ευκαιρία επιλογής παιχνιδιών, διαλέγουν ποδήλατα, καφάσια κι αστυνόμους. Τα κορίτσια είναι ήσυχα και υπάκουα, συνεργάσιμα, φιλικά και συμπνετικά, κοινωνικά και δείχνουν ενδιαφέρον για τους γύρω τους. Διαλέγουν κούκλες, φορεματάκια και παιχνίδια σχετικά με το σπίτι, καθώς παίζουν με κουκλόσπιτα. Αυτές οι διαφορές εμφανίζονται σ' όλες τις χώρες. Φαίνονται ακόμη και στις προσπάθειες των γονιών για κοινωνικότερους γιούς και αυτοκυριαρχίες κόρες (Stewart, 1988).

Αυτή η τάση δυστυχώς δεν αποβάλλεται και στα κέντρα ημερήσιας φροντίδας. Οι φροντιστές φέρονται αρκετά όμοια με τους γονείς, με τρόπους που επιτρέπουν ή υποστηρίζουν αυτά τα στερεότυπα. Αυτό που θα έπρεπε να γίνεται θα ήταν να ενθαρρύνονται τα αγόρια για να γίνουν κοινωνικά και ν' ασχοληθούν με ήσυχες δραστηριότητες και τα κορίτσια για να γίνουν ανεξάρτητα. Αντίθετα οι φροντιστές της ημερήσιας φροντίδας αν και

ενθαρρύνουν τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια να είναι ήσυχα και να ασχολούνται με κοινά πράγματα, την ίδια στιγμή ασκούν κριτική στα κορίτσια που παίζουν με τα αγόρια που ασχολούνται με «αγορίστικες» δραστηριότητες και αντίστοιχα στα αγόρια που ασχολούνται με «κοριτσίστικες» δραστηριότητες. Έτσι ακόμα και στην ημερήσια φροντίδα είναι δύσκολο να απομακρυνθούμε από τους ρόλους των φύλων, που διέπουν την κοινωνία. (Stewart, 1988).

3.3.1 Διάκριση ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια σε παιδικά κείμενα (παραμύθια)

Η διαφοροποίηση ανάμεσα στα αγόρια και στα κορίτσια που γίνεται στο επίπεδο του καταμερισμού των επαγγελματικών ρόλων, γίνεται ήδη αισθητή στο επίπεδο της περιγραφής και της αξιολόγησης κάποιων ιδιοτήτων και χαρακτηριστικών που θεωρούνται καθαρά αντρικά ή γυναικεία (Γεωργίου – Νίλσεν, 1980).

Μέσα από τα παιδικά κείμενα (παραμύθια) τα αγόρια φαίνεται να έχουν προνόμια όπως ειλικρίνεια, θάρρος, εξυπνάδα, μεγαλοψυχία ιδιαιτερότητες που θεωρούνται «ανώτερες». Τα αγόρια παρουσιάζονται προικισμένα με τα προσόντα του αρχηγού όπως ανεξαρτησία, πρωτοβουλία, περιέργεια, αυτοεπιβεβαίωση, καρτερικότητα, κουράγιο και ικανότητα να λύνουν τα προβλήματα με τρόπο δίκαιο και τέλειο (Γεωργίου – Νίλσεν, 1980).

Αντίθετα το κορίτσι παρουσιάζεται ως καταδικασμένο να είναι εξυπηρετικό, ταπεινό, ευγενικό και με καλούς τρόπους, να διαθέτει δηλαδή σαφώς «κατώτερα» χαρακτηριστικά. Επιπλέον στο σύνολο σχεδόν των Ελληνικών και των ξένων βιβλίων που απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και της σχολικής ηλικίας, τα κορίτσια βλέπουν να τους προσδίδεται ένας ρόλος παθητικός, βασισμένος στις παραδοσιακές γυναικείες δραστηριότητες, γεγονός που τις τοποθετεί στην υπηρεσία των αρσενικών συντρόφων τους. Παρατηρείται πώς τα κορίτσια παρουσιάζονται πολύ συχνά σαν να έχουν ανάγκη βοήθειας και προστασίας, πώς εγκαταλείπουν εύκολα μια προσπάθεια και πώς τους λείπει η αρμοδιότητα σε όλες τις δουλειές. Οι συγγραφείς προσθέτουν ότι η ατολμία, η υπακοή και η εξάρτηση είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κοριτσιών, των οποίων η προσωπικότητα παρουσιάζεται στον αναγνώστη σαν να περιέχει ένα μεγάλο βαθμό παθητικότητας (Γεωργίου – Νίλσεν, 1980).

3.4 Διαπαιδαγώγηση των δύο φύλων μέσω του παιχνιδιού

Τα παιχνίδια των παιδιών προσαρμόζονται προσεκτικά στο μελλοντικό ρόλο. Σε ένα κορίτσι δεν αρμόζουν πάρα πολλά, ενώ από την άλλη όλη τους η ζωνρότητα και η χαρά της ζωής περιορίζεται στις κούκλες και στην κουζίνα τους, καταπιέζοντας ένα μεγάλο μέρος από τη ζωτικότητα τους. Το *κορίτσι* το διαπαιδαγωγούν σύμφωνα με τις πατριαρχικές αντιλήψεις.

Τα παιχνίδια που προσφέρονται στο κορίτσι εκτός από κούκλες είναι είδη νοικοκυριού και κουζίνας, σίδερο σιδερώματος και πρόσθετα ρουχισμού της κούκλας, για να μάθει να πλένει και να σιδερώνει. Έτσι, την εκπαιδεύουν από πολύ μικρή ηλικία σε ένα ρόλο υπηρετικό, ένα ρόλο που την καταδικάζουν να τον παίζει σε όλη την ζωή της. Μαθαίνει να ασκείται για να εκτελεί εργασίες που να εξυπηρετούν την οικογένεια, να έχει υποτακτική στάση - υπηρετικό ρόλο απέναντι στο άντρα και φυσικά προσανατολίζεται στο τρίπτυχο νοικοκυρά – σύζυγος – μητέρα (Javaeu, 1969, Δαράκη, 1995).

Στο *αγόρι* τα παιχνίδια που του χαρίζονται είναι αυτοκινητάκια, αλογάκια, στρατιωτάκια, όπλα, πυροσβεστικές αντλίες και караβάκια. Το τρέξιμο, τα αστεία, οι φωνασκίες, οι κραυγές και οι ενθουσιασμοί είναι προτερήματα των αγοριών. Έτσι, τον εκπαιδεύουν από πολύ μικρή ηλικία στην κοινωνική δράση και στις ηρωικές πράξεις όπως επίσης του μαθαίνουν να μάχεται και να αγωνίζεται. Το κορίτσι δηλαδή ανατρέφεται σε παθητικό ενώ το αγόρι σε ενεργητικό (Javaeu, R.1969, Δαράκη, 1995).

Παρόλο που τα παιδιά όμως προτιμούν τις δραστηριότητες και τους ρόλους που αρμόζουν στο φύλο τους, αυτό δεν ισχύει απόλυτα. Τα «αγορίστικα» παιχνίδια και οι δραστηριότητες ελκύουν αγόρια περισσότερο απ' ό,τι τα «κοριτσίστικα» ελκύουν τα κορίτσια. Αρκετά κορίτσια διασκεδάζουν πραγματικά με τα «αγορίστικα» παιχνίδια και θεωρούν τον εαυτό τους «αγοροκόριτσο». Αυτό συμβαίνει τόσο στην προσχολική όσο και στα πρώτα χρόνια του δημοτικού. Διάφοροι παράγοντες μπορεί να συμβάλουν στην δημιουργία αυτού του φαινομένου, βασικότεροι από τους οποίους είναι οι ακόλουθοι:

Πρώτον, ο αντρικός ρόλος έχει στις περισσότερες κοινωνίες υψηλότερο κύρος απ' ό,τι ο γυναικείος, γι' αυτό και τα παιδιά έλκονται από δραστηριότητες και ενδιαφέροντα που ορίζονται ως «αγορίστικα» (Χουντουμάδη, 1996).

Δεύτερον, πολλά από τα «αγορίστικα» παιχνίδια και τις δραστηριότητες είναι πιο συναρπαστικά από εκείνα που κοινωνικά ορίζονται ότι αρμόζουν σε κορίτσια. (Χουντουμάδη, 1996).

Τρίτον, επιτρέπεται μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων ανάμεσα στους δύο ρόλους για τα κορίτσια αυτής της ηλικίας, παρά για τα αγόρια. Οι κοινωνικοί περιορισμοί όσον αφορά την αρμόζουσα συμπεριφορά είναι πολύ αυστηροί για τα αγόρια. Κανένας δεν ανησυχεί αν ένα κορίτσι παίζει με αυτοκινητάκια και μερικοί «προοδευτικοί» γονείς τα δωρίζουν και στις κόρες τους, αλλά, ακόμη και αυτοί ανησυχούν και επεμβαίνουν αν ο γιος τους θέλει να παίζει με τις κούκλες. Τα κορίτσια μπορούν να φορούν «αγορίστικα» ρούχα, αλλά τα αγόρια δεν επιτρέπεται ποτέ να φορέσουν φουστάνι (κάτι που συνηθιζόταν σε άλλες εποχές από ό,τι βλέπουμε σε παλιές φωτογραφίες μικρών αγοριών). Βέβαια, ορισμένοι γονείς μπορεί να επιτρέπουν μια κορδέλα στα μαλλιά, αν φορεθεί με αντρικό και σκληρό τρόπο όπως κάνει ο «Ράμπο». Στο άλλο άκρο κάποιοι γονείς δεν επιτρέπουν στους γιούς τους να φορέσουν κάποια χρώματα που δεν θεωρούνται αρκετά αντρικά και, αν κανείς τους χαρίσει ένα

πουκάμισο με «ύποπτα» χρώματα, σπεύδουν πανικόβλητοι να το αλλάξουν. Έχει προταθεί ότι το βασικό εξελικτικό έργο για τα κορίτσια είναι να μάθουν πώς να μην είναι μωρά, ενώ για τα αγόρια είναι να μην μάθουν να είναι κορίτσια (Χουντουμάδη, 1996).

Τα αγόρια ως γνωστών υπόκεινται σε εντονότερες πιέσεις για την συμμόρφωση στα στερεότυπα των φύλων και οι αντιδράσεις των πατέρων είναι πολύ εντονότερες από εκείνων των μητέρων, σε περίπτωση που παίζουν με παιχνίδια «ανάρμοστα» στο φύλο τους. Η πίεση στα αγόρια, ιδιαίτερα από τους πατέρες, για αποφυγή συμπεριφορών που είναι στερεότυπα γυναικείες, συνδέεται συνήθως με την στάση των γονιών και της κοινωνίας γενικότερα προς την ομοφυλοφιλία. Επικρατεί συχνά η λανθασμένη αντίληψη ότι το ενδιαφέρον για δραστηριότητες χαρακτηριστικές του άλλου φύλου είναι ενδεικτικό ομοφυλοφιλικού προσανατολισμού και υπάρχει μεγαλύτερη έλλειψη ανοχής για την ανδρική παρά για την γυναικεία ομοφυλοφιλία (Χουντουμάδη, 1996).

Είναι πολύ σημαντικό και δεν μπορούμε να το παραλείψουμε το φαινόμενο της μίμησης των παιδιών προς τους γονείς που αποτελούν πρότυπα για τα ίδια. Τα παιδιά έχουν πολλές ευκαιρίες να παρατηρήσουν γονικές συμπεριφορές, σύμφωνες με τα στερεότυπα των φύλων. Οι γονείς μπορεί να μην αποτελούν τα μόνα πρότυπα συμπεριφοράς για τα παιδιά, αλλά είναι ιδιαίτερα σημαντικά, λόγω της ισχυρής προσκόλλησης των παιδιών στους γονείς. Το γονικό παράδειγμα επηρεάζει βαθιά την τυποποίηση του ρόλου του φύλου στο παιδί. Τα παιδιά εργαζομένων μητέρων έχουν λιγότερο παραδοσιακές καταγραφές του ρόλου των φύλων από τα παιδιά μητέρων που μένουν στο σπίτι. Επίσης, οι κόρες εργαζόμενων μητέρων έχουν υψηλότερες μορφωτικές και επαγγελματικές βλέψεις από τις κόρες των μη εργαζόμενων μητέρων. Η στάση όμως των γονιών στον ρόλο τους είναι εξίσου σημαντική. Έτσι, ένας πατέρας που συμμετέχει στις δουλειές του σπιτιού δεν αλλάζει και πολύ τα στερεότυπα που αποκτούν τα παιδιά του, εκτός αν η μητέρα έχει υιοθετήσει μη παραδοσιακή στάση για τον αντρικό ρόλο. Όταν η μητέρα θεωρεί συμβατό με την αρρενωπότητα ο πατέρας να μαγειρεύει και να αλλάζει πάνες, το εννοιολογικό σχήμα του παιδιού για τον αντρικό ρόλο θα διευρυνθεί, ώστε να ενσωματώσει τη μη παραδοσιακή συμπεριφορά του πατέρα. Τα πρότυπα τέλος που βλέπει ένα παιδί μέσα στο σπίτι, οδηγούν τα παιδιά να τα μιμηθούν. Αυτό γίνεται γιατί τα παιδιά αγαπούν και θαυμάζουν τους γονείς τους και σπεύδουν να προσαρμόσουν την συμπεριφορά τους σύμφωνα με αυτά τα πρότυπα (Χουντουμάδη, 1996, Δαράκη, 1995).

3.5 Το λύσιμο προβλημάτων παίζοντας

Το παιδί όταν πλέον πηγαίνει στον παιδικό σταθμό βάζει στο παιχνίδι του και άλλα πρόσωπα. Έτσι το παιχνίδι από ατομικό εισέρχεται πλέον σε ομαδικό. Ο περισσότερος κόσμος πιστεύει ότι τα παιδιά παίζουν επειδή τους αρέσει και αυτό βέβαια είναι αδιαμφισβήτητο. Στα παιδιά αρέσουν όλες οι σωματικές και συναισθηματικές εμπειρίες του

παιχνιδιού (Βίννικοτ, 1976, Erikson, 1990). Δεν είναι όμως αυτός ο μόνο λόγος που τα παιδιά παίζουν.

Από τα πρώτα χρόνια της ζωής του το παιδί διαρκώς αυξάνεται η ικανότητα του παιδιού να λύνει προβλήματα. Η ανάπτυξη και το επίπεδο της που θα επιτευχθεί εξαρτώνται πολύ από τα ερεθίσματα και τις ευκαιρίες μάθησης που προσφέρονται στο παιδί μέσα στην οικογένεια του και στο νηπιαγωγείο. Είναι γνωστό σχεδόν σε όλους ότι για την ενθάρρυνση της πρώιμης ανάπτυξης χρειάζεται ένα περιβάλλον που προσφέρει ενθάρρυνση και στοργή των μεγάλων και πολλές φορές ευκαιρίες παιχνιδιών από νωρίς και τη σημασία του για την πνευματική ανάπτυξη. Το παιχνίδι είναι η σημαντική μορφή απασχόλησης, των παιδιών της προσχολικής ηλικίας. Παίζοντας μαθαίνει το παιδί κινητική επιδεξιότητα, κοινωνική συμπεριφορά και να λύνει προβλήματα (Λάμπρου, 1981).

Στην διάρκεια της ανάπτυξής τους, τα παιδιά πρέπει να είναι όλο και περισσότερο σε θέση να λύνουν μόνα τα προβλήματά τους, χωρίς τη βοήθεια των γονέων. Για παράδειγμα όταν αρχίσουν επαφές με άλλα παιδιά πρέπει να βρουν μόνα τους πώς μιλάει κανείς σε ξένους ή πώς πρέπει να φερθεί σε μια ομάδα. Εάν εμφανιστούν βέβαια δυσκολίες, είναι σωστό οι γονείς να βοηθήσουν το παιδί τους, να του εξηγήσουν πώς πρέπει να φέρεται σε ορισμένες περιστάσεις. Οι ίδιοι όμως είναι καλό ν' ανακατεύονται όσο γίνεται λιγότερο στις σχέσεις των παιδιών τους (Λάμπρου, 1981).

Στο παιχνίδι καθρεφτίζει το παιδί το περιβάλλον του. Το θέμα του παιχνιδιού, οι ρόλοι που παίζονται, ο τρόπος χειρισμού αντικειμένων, ο τρόπος με τον οποίο γίνεται μίμηση προσώπων και πράξεων, καθρεφτίζουν την καθημερινή ζωή, τον πολιτισμό και τις κοινωνικές συνθήκες (Λάμπρου, 1981).

Παίζοντας αποκτά το παιδί γνώσεις και ικανότητες του να σκέφτεται. Παίζοντας, αναλύονται και αναπαράγονται διάφορες καταστάσεις της ζωής. Γίνονται αντιληπτές αλληλουχίες, ομοιότητες και διαφορές καταστάσεων των προσώπων και των πράξεών τους. Επεκτείνοντας την πραγματικότητα, εμπλουτίζεται το λεξιλόγιο και οξύνεται η σκέψη του παιδιού (Λάμπρου, 1981).

Παίζοντας, καταφέρνει το παιδί να παραστήσει τα άγχη και τα προβλήματα του και να απαλλαγεί απ' αυτά. Το παιδί παρακινείται στο παιχνίδι από τις εντάσεις και αντιφάσεις του ίδιου του παιχνιδιού. Ανακαλύπτει τον εαυτό του, όταν δοκιμάσει, αιφνιδιάζει, απωθεί, ανακαλύπτει την απόρριψη και την αποξένωση και την αγάπη, την καταπίεση και την ασφάλεια. (Δαράκη, 1981). Το παιχνίδι βοηθάει το παιδί να αντιμετωπίσει δυσάρεστες καταστάσεις που βιώνει στην πραγματικότητα. Το παιχνίδι όπως προαναφέρθηκε εκτός από μέσω εκτόνωσης, ανακάλυψης των πραγμάτων που βρίσκονται γύρω από το παιδί, είναι και μεταφορά των προβλημάτων που το παιδί είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται και στο βαθμό που τα αντιλαμβάνεται βρίσκοντας το ίδιο την λύση τους μέσω του παιχνιδιού (Λάμπρου, 1981).

Το σημαντικό σε αυτό το κεφάλαιο είναι η διαίωσιση των προτύπων και των προκαταλήψεων ανάμεσα στα δύο φύλα. Διαπιστώνουμε ότι παρόλη την προσπάθεια χρόνων για ισότητα κάποια πράγματα συνεχίζουν να υπάρχουν και να μεταφέρονται στα παιδιά μέσω και του παιδικού σταθμού, ενός φορέα που παίζει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της προσωπικότητας και την κοινωνικοποίησης του παιδιού. Θεωρώ ότι αυτό πρέπει να αρχίζει να αλλάζει για να αλλάξει τελικά και το μέλλον μιας κοινωνίας που μέσα από την υποτιθέμενη ισότητα προβάλλει στην ουσία την μεγάλη ανισότητα που την χαρακτηρίζει.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

4.1. Φυσική υγεία και ανάπτυξη του παιδιού

Κατά καιρούς έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές μελέτες από κοινωνιολόγους, έχοντας σαν αντικείμενό τους την ανάπτυξη του παιδιού και τις επιδράσεις που δέχεται μέσα από το περιβάλλον του παιδικού σταθμού αλλά και τις διαφορές που τυχόν υπάρχουν ανάμεσα σ' ένα παιδί που αναπτύσσεται και μεγαλώνει στον παιδικό σταθμό και σ' ένα παιδί όπου παραμένει στο οικείο οικογενειακό περιβάλλον κατά την διάρκεια της ημέρας. Εμείς σε αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσουμε την ανάπτυξη του παιδιού μέσω του παιδικού σταθμού και συγκεκριμένα θα δούμε την φυσική υγεία και ανάπτυξή του.

Οι λόγοι που στέλνουν οι γονείς τα παιδιά τους στον παιδικό σταθμό είναι δύο. Αφενός γιατί ο παιδικός σταθμός παρέχει μια βοήθεια και υποστήριξη στους εργαζόμενους γονείς αλλά πολύ περισσότερο στην εργαζόμενη μητέρα, όπου οι ρυθμοί της κοινωνίας μας σήμερα επιτάσσουν και η μητέρα να μπαίνει στην αγορά εργασίας για να μπορεί η οικογένεια να έχει ένα ικανοποιητικό εισόδημα και να μπορούν να συμβάλλουν στην συντήρηση του σπιτιού και της οικογένειας. Έτσι λοιπόν ο παιδικός σταθμός αποτελεί μια βοήθεια προς την εργαζόμενη μητέρα. Ο δεύτερος λόγος που στέλνει μια οικογένεια το παιδί της στον παιδικό σταθμό, είναι γιατί το παιδί μέσω αυτού του θεσμού, μπορεί να λάβει ερεθίσματα, να αποκτήσει εμπειρίες μέσα από ομαδικά παιχνίδια με άλλα συνομήλικα παιδιά και όλη αυτή η διαδικασία να συμβάλλει στη ανάπτυξη του παιδιού (White και Notkin- White, 1982).

Μιλώντας για φυσική υγεία και ανάπτυξη του παιδιού, εννοούμε την κινητική ανάπτυξη και δραστηριότητα αλλά και την υγεία του παιδιού. Τα παιδιά που περνούν κάποιες ώρες της ημέρας τους στον παιδικό σταθμό, έχουν περισσότερες ευκαιρίες για επιβλεπόμενη άσκηση σε πολύ άνετο χώρο, ασφάλεια και υπηρεσίες υγείας και το σημαντικότερο, αρκετά μεγάλο αριθμό παιδιών για παρέα και παιχνίδι απ' ότι θα μπορούσαν να έχουν εάν αυτά τα παιδιά παρέμεναν στο σπίτι τους. Είναι γεγονός ότι τα παιδιά που πηγαίνουν στους παιδικούς σταθμούς έχουν περισσότερες πιθανότητες να αρρωστήσουν ευκολότερα απ' ότι εάν έμεναν στο σπίτι τους και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μπορούν πολύ εύκολα να έρθουν σε επαφή με άλλο παιδί που είναι άρρωστο και να μεταδοθεί η ασθένεια (Steward, 1988).

«Η προσχολική ηλικία είναι η περίοδος που οι παιδικές ασθένειες βρίσκονται σε έξαρση. Αυτό κυρίως ισχύει για τα κρυολογήματα και τα άλλα νοσήματα του αναπνευστικού συστήματος, τα οποία αυξάνουν σημαντικά μεταξύ 2^{ου} και 5^{ου} έτους. Τα αγόρια είναι

περισσότερο ευαίσθητα στα νοσήματα αυτά. Οι διαταραχές του πεπτικού συστήματος βρίσκονται σε έξαρση κυρίως κατά την βρεφική ηλικία» (Παρασκευοπούλου, 1984: 26-27).

«Ένα σημαντικό μέτρο για την πρόληψη των μολυσματικών και επιδημικών ασθενειών είναι οι εμβολιασμοί. (...). Σοβαρό πρόβλημα επίσης που απειλεί τη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα του νηπίου είναι τα ατυχήματα. Δυστυχώς ο αριθμός των μικρών παιδιών που χάνουν τη ζωή τους ή μένουν ανάπηρα εξαιτίας ατυχημάτων γίνεται κάθε ημέρα και μεγαλύτερος. Οι κίνδυνοι είναι ιδιαίτερα μεγαλύτεροι κατά τη νηπιακή ηλικία που το άτομο δείχνει εμμονή για περισσότερη αυτονομία, την οποία όμως δεν μπορεί ακόμη να χειριστεί με αποτελεσματικότητα.

Τα περισσότερα από τα παιδικά ατυχήματα κατά τη νηπιακή ηλικία συμβαίνουν γύρω στο σπίτι και έχουν ως κύριες αιτίες: τις δηλητηριάσεις, τις πτώσεις, τα κτυπήματα, τα δυστυχήματα από αυτοκίνητα και άλλα μηχανήματα, τις ηλεκτροπληξίες, τα εγκαύματα, τους πνιγμούς κ.α. Μεγαλύτερο ποσοστό ατυχημάτων παρατηρείται στα αγόρια πιθανότατα γιατί τα αγόρια επιδίδονται σε πιο επικίνδυνες κινητικές δραστηριότητες και γιατί οι γονείς ασκούν χαλαρότερη επίβλεψη στα αγόρια.

Πρέπει να τονιστεί ότι τα ατυχήματα έχουν πολλαπλή αιτιολογία και είναι συνάρτηση διαφόρων χαρακτηριστικών του ίδιου του παιδιού (της ηλικίας του παιδιού, του φύλου του, της ευκινησίας του, της προσωπικότητάς του), του φυσικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ζει και δρα το παιδί, της ώρας, της ημέρας, κ.α. Η προστασία και η καθοδήγηση του παιδιού θα πρέπει να συνδυαστούν με την ενίσχυση της αυτονομίας και της αυτάρκειάς του. Το παιδί που ενθαρρύνεται να είναι ανεξάρτητο και αυτάρκες, εκτίθεται σε περισσότερους κινδύνους. Αντίθετα, το παιδί που ζει σε ένα υπερπροστατευτικό περιβάλλον, όπου η δραστηριότητά του συνεχώς ελέγχεται και ελαχιστοποιείται από τον φόβο των ατυχημάτων, θα μείνει τελικά απροετοίμαστο και ανήμπορο να αντιμετωπίσει αργότερα μεγαλύτερους κινδύνους. Μόνο με ένα λογικό συνδυασμό της ενθάρρυνσης για αυτονομία και του καθορισμού ορίων για την άσκηση αυτής της αυτονομίας θα βοηθήσουμε το παιδί να αποκτήσει την ικανότητα για αυτοπροστασία» (Παρασκευοπούλου, 1984: 26-27).

Το παιδί από τη ηλικία των 2 ετών περίπου αρχίζει να μην αρκείται στο να παραμένει στο ίδιο μέρος. Έτσι ξεκινάει να περπατάει μόνο του, να κινείται στους χώρους του σπιτιού ή και του παιδικού σταθμού και να ενδιαφέρεται για τα παιχνίδια του. Έχοντας λοιπόν αυτά υπόψη, ο/η παιδαγωγός θα πρέπει να προσέξει ώστε το περπάτημα του νηπίου, να γίνει όπως πρέπει, και τα παιχνίδια να είναι τέτοια, που να του ασκούν και την κίνηση και όλες τις αισθήσεις, αφή, ακοή, όραση, όσφρηση, γεύση. Αυτή την ευθύνη την αναλαμβάνει βέβαια ο/η παιδαγωγός για τις ώρες που το παιδί παραμένει στο σταθμό, καθώς την διαπαιδαγώγηση και φροντίδα του παιδιού στο σπίτι αναλαμβάνουν οι γονείς του. Ο κήπος στον παιδικό σταθμό (εάν υπάρχει) μαζί με τα λουλούδια, τα δέντρα, η άφθονη άμμος, το νερό, ώστε τα παιδιά να χτίζουν, να ποτίζουν, να τρέχουν, να παίζουν είναι ο περίκοσμος που πρέπει να

δημιουργηθεί στον παιδικό σταθμό ώστε το παιδί να μην είναι εγκλωβισμένο και κλεισμένο μέσα σ' ένα κτήριο. Παρόλα αυτά όμως, υπάρχουν παιδικοί σταθμοί όπου η ύπαρξη ενός εξωτερικού χώρου αποτελεί πολυτέλεια τόσο για το προσωπικό όσο και για τα παιδιά (Χαρίτος, 1996).

Το παιδί στην ηλικία των 2 χρόνων, έχει την ικανότητα, και με την σωστή καθοδήγηση του/της παιδαγωγού, μέσα από την απασχόλησή του να αποκτήσει τις αναγκαίες συνήθειες και ικανότητες για την εξυπηρέτηση του εαυτού του, να μεταφέρει για παράδειγμα την καρεκλίτσα του, να πλένει τα χεράκια του, να προσέχει να μην λερώνεται όταν παίζει και όταν τρώει. Είναι απαραίτητο αλλά ταυτόχρονα κρίνεται και χρήσιμο, τα παιδιά από 2-4 χρόνων να συνηθίζουν να πλένονται, να χτενίζονται κλπ. Σ' αυτήν την ηλικία μπορούν να αφηθούν και να αποφασίσουν μόνο τους να παίξουν οτιδήποτε θελήσουν και όπως αυτά το θελήσουν, πάντα βέβαια με την επίβλεψη ενός ενήλικα. Έτσι μπορούμε να εκμεταλλευτούμε όσο γίνεται το παιχνίδι του παιδιού, ώστε να ασκηθεί στο βάδισμα, στην σωστή άρθρωση, να κάνει κάθε κίνηση σταθερά και όπως πρέπει, ώστε να βοηθηθεί και η σωματική του ανάπτυξη (Χαρίτος, 1996).

Στην ηλικία των 3-4 χρόνων η συνεργασία αλλά και η συνεννόηση του παιδιού είναι υποτυπώδης. Συνήθως σ' αυτήν την ηλικία δεν γίνεται προσπάθεια μετάδοσης γνώσεων στο παιδί. Είναι περισσότερο χρήσιμο, σ' αυτό το στάδιο, να είναι ελεύθερο να κατατάσσει, χωρίς και αυτό να μπορέσει να κατανοήσει, μέσα του τις εμπειρίες που αυτό θα αποκτήσει από το παιχνίδι του. Ο ρυθμός εξέλιξης και ανάπτυξης του παιδιού σε αυτήν την ηλικία εξαρτάται από την ποιότητα του περιβάλλοντος και την κατάλληλη προσχολική αγωγή. Το αυθόρμητο και αυτοδημιούργητο παιχνίδι θα αποτελέσει τη βάση για την διαπαιδαγώγηση των παιδιών ηλικίας 4-6 ετών. Το παιχνίδι σ' αυτή την ηλικία είναι το κέντρο του ενδιαφέροντος του παιδιού, η μόνιμή του απασχόληση. Το παιδί ζει για να παίζει, ενεργεί για να παίζει, μέσα από το παιχνίδι του ασκείται και δυναμώνει το σώμα, ασκείται το μυαλό του, εξάπτει και θρέφει την φαντασία του και αρχίζει με τον καιρό και προετοιμάζεται και αναζητάει την ανάγκη της ομάδας, της συντροφικότητας, της ομαδικής συνεργασίας και του ομαδικού παιχνιδιού (Χαρίτος, 1996, Δαράκη- Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Όπως βλέπουμε η ανάπτυξη του παιδιού γίνεται μέσα από το παιχνίδι στην ηλικία των 2 έως 6 ετών. Γι' αυτό το λόγο δίνεται στους παιδικούς σταθμούς από τους παιδαγωγούς περισσότερη βαρύτητα στο παιχνίδι είτε αυτό είναι ατομικό είτε είναι ομαδικό και λιγότερη βαρύτητα στην μετάδοση γνώσεων, καθώς τα παιδιά σε αυτό το στάδιο δεν μπορούν να παραμείνουν συγκεντρωμένα για πολύ ώρα στον παιδαγωγό που τους μιλάει και προσπαθεί να μεταφέρει σε αυτά κάποιες γνώσεις. Αλλά και στο σπίτι οι γονείς δίνουν περισσότερη βαρύτητα στο παιχνίδι και έτσι προσπαθούν να περνούν ευχάριστες ώρες με τα παιδιά τους παίζοντας και μεταφέροντας γνώσεις και εμπειρίες σ' αυτά μέσα από το παιχνίδι τους.

4.2. Πνευματική ανάπτυξη

Ο παιδικός σταθμός όμως δεν συμβάλλει μόνο στην φυσική υγεία και ανάπτυξη του παιδιού αλλά και στην πνευματική ανάπτυξή του. Ο θεσμός αυτός επιταχύνει την πνευματική ανάπτυξη των παιδιών κατά την διάρκεια της προσχολικής ηλικίας αλλά χωρίς να την αλλάζει οριστικά. Συνήθως τα παιδιά που πηγαίνουν σε κάποιο παιδικό σταθμό, έχει παρατηρηθεί μέσα από μελέτες, ότι είναι περισσότερο πολυμήχανα, έχουν πλουσιότερο λεξιλόγιο και είναι πιο εκφραστικά όταν μιλούν, ξέρουν περισσότερα για το περιβάλλον και κάνουν περισσότερες ερωτήσεις (Steward, 1988).

Το παιδί στην ηλικία των 2- 6 ετών αν και φυσιολογικά είναι σαν ένας ενήλικας σε μικρογραφία, νοητικά είναι ένα εξελισσόμενο άτομο. Έτσι οι αλλαγές που παρατηρούνται κατά την πνευματική ανάπτυξη του παιδιού είναι εντυπωσιακές. Το παιδί αρχίζει να χρησιμοποιεί την γλώσσα, αρχίζει να παράγει εσωτερικά σύμβολα, τα οποία αντιπροσωπεύουν τα εξωτερικά αντικείμενα και αρχίζει να μεταπλάθει τον εξωτερικό κόσμο σε εσωτερικό – πνευματικό κόσμο. Μέσα στον ενθουσιασμό του και την έντονη επιθυμία να γνωρίσει την ζωή, την φύση και τον κόσμο γύρω του, κατακλύζει τους ενήλικες γύρω του με ερωτήσεις για το πώς και το γιατί των προσώπων και των πραγμάτων (Παρασκευοπούλου, 1984).

Η σκέψη του παιδιού σε αυτήν την ηλικία χαρακτηρίζεται από εγωκεντρισμό καθώς το παιδί βλέπει τα γεγονότα από την δική του σκοπιά και επιθυμεί όλα να εξελιχθούν σύμφωνα με τα δικά του δεδομένα και τις δικές του επιθυμίες. Δεν πρόκειται για εγωισμό που έχει αναπτύξει το παιδί αλλά για μια ασυνείδητη τάση που έχει το παιδί, να μεταφράζει τα πάντα με βάση τα προσωπικά του βιώματα, καθώς πιστεύει ότι το κέντρο του κόσμου είναι ο εαυτός του (Παρασκευοπούλου, 1984).

Με την πάροδο της ηλικίας και κάτω από την πίεση των κοινών κοινωνικών εμπειριών, ο εγωκεντρισμός που έχει αναπτύξει το παιδί υποχωρεί και βαθμιαία την θέση του παίρνει ο αντικειμενικός ρεαλισμός με τον οποίο θα αρχίζει να βλέπει και να εξετάζει τα γεγονότα τα οποία διαδραματίζονται γύρω του (Παρασκευοπούλου, 1984).

Στον τομέα της νοητικής ανάπτυξης σε αντιστοιχία με τη ζωγραφική, έχουμε την εξής βαθμιαία αλλαγή, σύμφωνα με την ηλικία στην οποία βρίσκεται το παιδί. Κατά το 2^ο έτος το παιδί μπορεί να κρατάει το μολύβι, τα χρώματα και να ζωγραφίζει. Πρώτα κατορθώνει να ζωγραφίσει κάθετες γραμμές, αργότερα οριζόντιες και τελικά διαγώνιες. Στο 3^ο έτος μπορεί να αναπαράγει από μνήμης έναν κύκλο, στο 4^ο έτος ένα τετράγωνο αλλά κάνει και προσπάθεια ώστε να απεικονίσει κάτι που βλέπει. Από το 5^ο έτος το παιδί ξεκινάει με την απεικόνιση ενός ανθρώπινου σώματος και από το 6^ο οι ζωγραφιές του είναι περισσότερο πολύπλοκες καθώς μπορεί να απεικονίζει τοπία και παραστάσεις τις οποίες επιθυμεί. Καθώς το παιδί μεγαλώνει παρατηρείται ότι τα αυθόρμητα ζωγραφικά του σχέδια παρουσιάζουν μια αναπτυξιακή πορεία (Παρασκευοπούλου, 1984).

Οι περιβαλλοντικές επιδράσεις στο νοητικό και το γλωσσικό τομέα αποκτούν ιδιαίτερη σημασία κατά την παιδική ηλικία, γιατί η ανάπτυξη είναι ταχύτατη και οι αλλαγές δραματικές. Η προσχολική ηλικία είναι η περίοδος κατά την οποία εμφανίζονται οι βασικές δομές της νοητικής λειτουργίας και αναπτύσσεται το μεγαλύτερο μέρος της γενικής νοημοσύνης. Κατά την περίοδο αυτή το παιδί αρχίζει να χρησιμοποιεί την γλώσσα όχι μόνο ως μέσο επικοινωνίας αλλά και ως μέσο καθοδήγησης των ενεργειών του. Έτσι λοιπόν καθώς αυτή η περίοδος του παιδιού είναι πολύ σημαντική, θα πρέπει και οι περιβαλλοντικοί παράγοντες να έχουν την μεγαλύτερή τους αποδοτικότητα (Παρασκευοπούλου, 1984).

Οι περιβαλλοντικοί παράγοντες στους οποίους αναφερόμαστε δεν θα μπορούσαν να είναι άλλοι από την οικογένεια και το άμεσο περιβάλλον του παιδιού. Κατά την παιδική ηλικία το οικογενειακό περιβάλλον αποτελεί την βασική πηγή των πρώτων εμπειριών του ατόμου. Καθοριστικό παράγοντα για την νοητική και γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού αποτελεί το οικογενειακό και άμεσο περιβάλλον του, καθώς είναι υπεύθυνο για την ποιότητα αλλά και την ποσότητα των ερεθισμάτων και των μορφωτικών ευκαιριών που του παρέχει (Παρασκευοπούλου, 1984).

Το οικογενειακό περιβάλλον, που δεν παρέχει πλούσια ερεθίσματα αλλά και ευκαιρίες για ποικίλη μάθηση και δεν ενθαρρύνει την γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού και τις πνευματικές ενασχολήσεις, προκαλεί σημαντική καθυστέρηση στην πορεία της ανάπτυξης. Ο παιδικός σταθμός σε αυτήν την περίπτωση είναι αυτός που θα λειτουργήσει ως αντισταθμιστικός παράγοντας και θα ενισχύσει το παιδί με πλούσια ερεθίσματα γλωσσικά, πνευματικά και εμπειρικά ώστε να μπορέσει να έχει μια ομαλή πνευματική ανάπτυξη.

4.3. Η κοινωνικοποίηση των παιδιών μέσω της συναναστροφής τους με συνομηλίκους στον παιδικό σταθμό

«Η διαδικασία της κοινωνικοποίησης έχει περιγραφεί με δύο τρόπους:

- α) Ως μια «σκληρή» διαδικασία εσωτερίκευσης των κοινωνικών κανόνων.
- β) Ως μια διαδικασία διαπραγμάτευσης, μέσω της οποίας το άτομο εντάσσεται στην ομάδα.

Κεντρικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση έχει το παιχνίδι, μέσα από το οποίο το παιδί μαθαίνει να βλέπει τον κόσμο, όπως τον βλέπουν και οι άλλοι αλλά και να αντιλαμβάνεται τον «κοινωνικό» εαυτό του, αυτόν στον οποίο οι άλλοι αντιδρούν» (Μουσούρου, 2005: 40).

Πρωταρχικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση του παιδιού παίζει η οικογένεια του. Η οικογένεια μεταδίδει στο παιδί πολιτιστικές και παραδοσιακές αξίες που επικρατούν σε ένα χώρο-χρόνο. Με τον τρόπο αυτό η οικογένεια γίνεται ο πρώτος εκπρόσωπος της ευρύτερης κοινωνίας και των αξιών που επικρατούν σ' αυτήν και συμβάλλει στη διατήρησή τους.

Σημαντικός παράγοντας κοινωνικής αναπαραγωγής αλλά και σημαντικό στοιχείο σύνδεσης της οικογένειας με το σχολείο είναι η γυναίκα-μητέρα και η γυναίκα-νηπιαγωγός ή η δασκάλα. Είναι η κυριαρχία των γυναικών μεταξύ των νηπιαγωγών (και, σε λιγότερο βαθμό, μεταξύ των δασκάλων) που καθιστά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και κυρίως τον παιδικό σταθμό και το νηπιαγωγείο ένα είδος προέκτασης της οικογένειας. Η γυναίκα παιδαγωγός αντικαθιστά την μητρική παρουσία και αναλαμβάνει να προσφέρει συναισθηματική κάλυψη, ασφάλεια και γνώσεις (Μουσούρου, 2005).

Η τάση του παιδιού για προσκόλληση και εξάρτηση από τα πρόσωπα του περιβάλλοντός του υφίσταται, με την πάροδο της ηλικίας, διαφοροποιήσεις. Έτσι ενώ στην αρχή κατευθύνεται προς ένα μόνο πρόσωπο, την μητέρα, με την πάροδο της ηλικίας κατευθύνεται προς περισσότερα πρόσωπα. Ήδη από το 18^ο μήνα το βρέφος έχει δημιουργήσει πολλαπλές προσκολλήσεις και σε ενήλικους αλλά και σε συνομήλικους. Αργότερα και καθώς ο κύκλος των διαπροσωπικών επαφών του παιδιού με άλλα παιδιά στην γειτονιά και στον παιδικό σταθμό διευρύνεται, η τάση για προσκόλληση και αλληλεπίδραση με τους συνομήλικους, γίνεται ολοένα και περισσότερο πιο έντονη. Η αλλαγή αυτή στο παιδί παρατηρείται από το 2^ο έτος όπου η ομάδα των συνομήλικων και η συναναστροφή μαζί τους αρχίζει να διαδραματίζει έναν αυξανόμενο ρόλο στην ανάπτυξη του παιδιού και στην κοινωνικοποίησή του (Παρασκευοπούλου, 1984).

Τα παιδιά από την προσχολική ηλικία, όπως προαναφέρθηκε, μαθαίνουν να κάνουν φίλους και να αποκτούν «εχθρούς». Αυτό το επιτυγχάνουν προχωρώντας στην επαφή με τους συνομήλικούς τους, περνώντας από το απλό κοίταγμα στο πλησίασμα και την εξερεύνηση, απ' το χαμόγελο και την προσφορά παιχνιδιών σε σχέσεις που είναι εξαρτημένες, αμοιβαίες και ώριμες. Τα παιδιά μέσα από τον παιδικό σταθμό και την συναναστροφή τους με παιδιά της ίδιας ηλικίας, αποκτούν οικειότητα μεταξύ τους και μαθαίνουν να είναι περισσότερο κοινωνικά και συνεργάσιμα και λιγότερο φοβισμένα και δειλά όταν πρόκειται να προσεγγίσουν έναν συνομήλικό τους και γενικότερα στις κοινωνικές τους συναναστροφές με άλλα παιδιά της ηλικίας τους. Ακόμα είναι περισσότερο εκφραστικά όταν μιλούν, μαθαίνουν να κάνουν μόνα τους τις δικές τους επιλογές, μαθαίνουν να ντύνονται χωρίς βοήθεια και να πλένονται. Όταν αρχίζουν το σχολείο μπορούν να προσαρμοστούν καλύτερα είναι πιθανότερο να γίνουν αρχηγοί στην ομάδα (Steward, 1988).

Δεν υπάρχουν όμως μόνο θετικά στην επαφή των παιδιών με συνομήλικα άτομα στον παιδικό σταθμό. Τα παιδιά εκτός από το κοινωνικό του χαρακτήρα τους που αναπτύσσουν και είναι από τις θετικότερες επιδράσεις του παιδικού σταθμού, μαθαίνουν επίσης να είναι περισσότερο θορυβώδη, ανταγωνιστικά και επιθετικά με τα άλλα παιδιά. Μπορεί επίσης να είναι λιγότερο ευγενικά και ευχάριστα, να σέβονται λιγότερο τους άλλους και να μην ανταποκρίνονται με προθυμία σε ό,τι τους ζητούν οι μεγάλοι. Αυτό όμως δεν εξαρτάται μόνο από τους παιδαγωγούς. Σημαντικό ρόλο παίζει και η οικογένεια και ο τρόπος με τον οποίο

θα χειριστεί την ανάπτυξη του παιδιού και την συμπεριφορά του, όταν αυτό βρίσκεται στο σπίτι (Steward, 1988).

Για ένα παιδί, το οποίο οι γονείς του το στέλνουν στον παιδικό σταθμό και η κοινωνικοποίησή του γίνεται μέσω του σταθμού, η παρέα και το παιχνίδι με συνομήλικους είναι για τα παιδιά μια εμπειρία μέσα από την οποία θα διδαχθούν και θα τα βοηθήσει να μάθουν την συνεργασία, πώς να γίνουν περισσότερο ικανά και κοινωνικά όντα αλλά και τον τρόπο με τον οποίο θα κάνουν φίλους και θα συμπεριφέρονται με ωριμότητα σε σύγκριση με άλλα παιδιά της ηλικίας τους που παραμένουν στο σπίτι. Αναπτύσσονται τόσο κοινωνικά όσο και διανοητικά και σε αυτή την περίπτωση, ο συνομήλικος, μπορεί να είναι πρότυπο, καθοδηγητής, διαμορφωτής συμπεριφοράς, ανταγωνιστής και σύντροφος στη γνώση και τη συνεργασία (Steward, 1988).

Κλείνοντας, θα πρέπει να τονιστεί ότι, μεταξύ των επιδράσεων που ασκεί η ομάδα των συνομηλίκων στην ανάπτυξη του παιδιού, σημαντικότερη είναι η ομαλοποίηση των ιδιορρυθμιών της οικογένειας. Τα παιδιά μέσα στην ομάδα, ανεξάρτητα από τον τρόπο τον οποίο έχει το καθένα μεγαλώσει μέσα στην οικογένειά του, δέχονται όλα τις ίδιες σχεδόν επιδράσεις και καλούνται όλα να ανταποκριθούν στις ίδιες απαιτήσεις. Έτσι, ορισμένες ιδιορρυθμίες που τυχόν υπάρχουν στις επιδράσεις της οικογένειας, μετριάζονται και αντισταθμίζονται. Ο διορθωτικός αυτός ρόλος της ομάδας είναι εμφανής, για παράδειγμα, σε περιπτώσεις παιδιών τα οποία ζουν σε ένα υπερπροστατευτικό περιβάλλον ή αντίθετα σε ένα εχθρικό- απορριπτικό οικογενειακό περιβάλλον. Έτσι αντίστοιχα μέσα στην ομάδα των συνομηλίκων μπορούν να συναντήσουν: το μεν υπερπροστατευμένο παιδί, να μάθει ότι στις διαπροσωπικές σχέσεις υπάρχει αμοιβαιότητα και ισοτιμία, ενώ το παιδί που μεγαλώνει σε ένα απορριπτικό οικογενειακό περιβάλλον, μέσα από την ομάδα των συνομηλίκων του, μπορεί να συναντήσει πρόσωπα με τα οποία θα ταυτιστεί και θα αντλήσει την αποδοχή και την κατανόηση που στερείται από το οικογενειακό του περιβάλλον (Παρασκευοπούλου, 1984).

-

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ

5.1. Βασικοί κανόνες ίδρυσης και λειτουργίας των παιδικών σταθμών

«Οι παιδικοί σταθμοί αποτελούν ιδρύματα (όπως έχει ήδη προαναφερθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο) με κοινωνικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα, όπου φοιτούν νήπια ηλικίας 2 έως 5 ή 6 ετών. Ως παιδικός σταθμός νοείται το ίδρυμα όπου διημερεύουν τα νήπια και απολαμβάνουν τις φροντίδες ειδικών παιδαγωγών, στα κέντρα αυτά παρέχεται ταυτόχρονα η περίθαλψη, η ωφέλιμη απασχόληση, η διατροφή και η αγωγή σε νήπια εργαζόμενων γονέων» (Χαρίτος, 1996: 238).

Ωστόσο για τα παιδιά που πηγαίνουν στους παιδικούς σταθμούς, πρωτεύοντας στόχος, είναι να έχουν σωστή διαπαιδαγώγηση, ώστε στο μέλλον να είναι σε θέση και να έχουν την ικανότητα να αποκτήσουν γρήγορα προσωπικές συνήθειες, αναγκαίες για την εξυπηρέτηση του ίδιου του εαυτού τους, αλλά και για να μπορούν να συμπεριφερθούν όπως πρέπει στον διπλανό τους και στον γύρω τους κόσμο. Ακόμα να τους δοθούν ευκαιρίες για εμπειρίες, να ασκήσουν και να αποκτήσουν ικανότητες που χρειάζονται απαραίτητα για την ατομική και κοινωνική τους ζωή, ευκαιρίες για συναναστροφή με συνομήλικους, ελευθερία εξερεύνησης και την ευκαιρία για να κάνουν επιλογές και να παίρνουν αποφάσεις (Χαρίτος, 1996, Steward, 1988).

Η ίδρυση των παιδικών σταθμών εξαρτάται από τις κοινωνικές ανάγκες, θεωρούνται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, και διοικούνται από μια τοπική πενταμελή επιτροπή από ανώτερους κρατικούς λειτουργούς. Είναι κυρίως χώρος αγωγής και ασφαλούς διαμονής για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας (2-6 ετών).

Σκοπός των παιδικών σταθμών είναι :

- Να παρέχουν ενιαία προσχολική αγωγή σύμφωνα με τα πλέον σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα.
- Να βοηθούν τα παιδιά να αναπτυχθούν ολόπλευρα, σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά και κοινωνικά.
- Να εξαλείφουν κατά το δυνατό, τις διαφορές που τυχόν προκύπτουν από το πολιτιστικό, οικονομικό, και μορφωτικό επίπεδο των γονέων τους.
- Να εξυπηρετούν τους γονείς και παράλληλα να τους ευαισθητοποιούν πάνω σε θέματα σύγχρονης παιδαγωγικής και ψυχολογίας.
- Να βοηθούν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας στην ομαλή μετάβασή τους από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον.

- Να παρέχουν ημερήσια διατροφή και φροντίδα στα παιδιά που φιλοξενούν τηρώντας τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας (ΦΕΚ 497/ τ.Β' / 22.04.2002).

Σύμφωνα με τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας Δημοτικών και Κοινοτικών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών, όπως ορίζεται από το άρθρο 11 η λειτουργία των Σταθμών οφείλει να είναι η εξής:

1. Η λειτουργία των Παιδικών Σταθμών αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Ιουλίου του επόμενου έτους, επί πέντε ημέρες, δηλαδή από Δευτέρα έως Παρασκευή.
2. Σε περιοχές που η απασχόληση των εργαζόμενων μητέρων κορυφώνεται κατά την θερινή περίοδο, ο Παιδικός Σταθμός μπορεί να λειτουργεί τον μήνα Αύγουστο και να διακόπτει την λειτουργία του συνολικά ένα μήνα κατά τη διάρκεια των μηνών Ιουνίου- Ιουλίου.
3. Οι Σταθμοί δεν λειτουργούν από 24 Δεκεμβρίου μέχρι και 5^{ης} Ιανουαρίου καθώς και από την Μεγάλη Πέμπτη μέχρι και την Κυριακή του Θωμά.
4. Οι Σταθμοί επίσης διακόπτουν την λειτουργία τους κατά τις επίσημες αργίες των Δημοσίων Υπηρεσιών καθώς και του Πολιούχου του Δήμου ή της κοινότητας που λειτουργεί ο Σταθμός ή του εορτασμού Εθνικού Τοπικού γεγονότος.
5. Η λειτουργία των Σταθμών αρχίζει από την 7:00 ώρα κατά το χειμερινό ωράριο και από την 6:45 ώρα κατά το θερινό ωράριο και λήγει την 16:00 ώρα.

Για να μπορέσει φυσικά να δημιουργηθεί και να λειτουργήσει ένας παιδικός σταθμός θα πρέπει πρώτα να εξασφαλισθεί ο χώρος στον οποίο θα φιλοξενηθεί ο σταθμός. Όταν δεν υπάρχει χώρος κατάλληλος για την ίδρυση του παιδικού σταθμού τότε θα πρέπει η αρμόδια δημοτική αρχή να φροντίσει για την εύρεση του κατάλληλου χώρου- οικοπέδου στο οποίο θα δημιουργηθεί ο σταθμός. Τα κριτήρια που θα πρέπει να πληρεί το οικόπεδο στο οποίο θα κτιστεί ο παιδικός σταθμός είναι τα παρακάτω.

Αρχικά θα πρέπει η περιοχή όπου θα βρίσκεται το οικόπεδο για να κτιστεί ένας παιδικός σταθμός, να εξασφαλίζει ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες αλλά και μια ευχάριστη θέα στα παιδιά. Ακόμα σημαντικό είναι να υπάρχει ολόγυρα ή σε κοντινό σημείο πράσινο ή να υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας πρασίνου αλλά και δυνατότητα δημιουργίας αυλής στον χώρο του παιδικού σταθμού ώστε τα παιδιά να έχουν την δυνατότητα να πραγματοποιούν τα παιχνίδια τους σε εξωτερικό χώρο όταν το επιτρέπουν οι κλιματολογικές συνθήκες. Ένα πλεονέκτημα είναι το οικόπεδο να είναι ολόγυρα ελεύθερο από γειτονικά κτίρια ώστε να είναι ευκολότερη η πρόσβαση στον σταθμό αλλά και να υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας της αυλής του σταθμού σύμφωνα όμως και με τον αριθμό των παιδιών που θα φιλοξενεί.

Στις περιπτώσεις όπου το κτήριο που θα στεγάσει τον παιδικό σταθμό, λόγω οικονομικών προβλημάτων του δήμου, αποτελείται από την ενοικίαση μιας κατοικίας, τότε

πρέπει να επιλωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να πρόκειται για μια κατοικία η οποία προορίζεται για μια μεγάλη οικογένεια. Φυσικά σε αυτές τις περιπτώσεις ο αριθμός των παιδιών που μπορεί να φιλοξενηθεί σε αυτόν το σταθμό είναι περιορισμένος.

Ο παιδικός σταθμός πρέπει να είναι ανοιχτός για όλα τα παιδιά και των δύο φύλων, χωρίς καμία διάκριση, κοινωνική και οικονομική, αρκεί το παιδί να έχει την ανάλογη ηλικία, να είναι ως 5 ½ - 6 ετών και να είναι υγιείς δηλαδή, να μην έχει μεταδοτικές αρρώστιες κλπ.

Προϋποθέσεις για την εγγραφή του παιδιού στον παιδικό σταθμό είναι οι παρακάτω:

Η μητέρα προσκομίζει με την ληξιαρχική πράξη γέννησης του παιδιού και βεβαίωση του εργοδότη, ότι είναι εργαζόμενη, καθώς και βεβαίωση για το ύψος των αποδοχών της. Η παραμονή των παιδιών στον παιδικό σταθμό είναι δωρεάν, όσον αφορά τις άπορες οικογένειες. Τα ασφαλιστικά ταμεία πρέπει να καταβάλλουν τροφεία στους παιδικούς σταθμούς για τα παιδιά των εργαζομένων. Ωφέλιμο είναι να γίνονται δεκτά στον παιδικό σταθμό και παιδιά, που οι γονείς τους έχουν την οικονομική δυνατότητα να πληρώνουν ένα λογικό ποσό για την ολόημερη παραμονή του παιδιού τους στο χώρο (Χαρίτος, 1996, Δαράκη- Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Αν οι θέσεις στον παιδικό σταθμό είναι περιορισμένες και οι αιτήσεις πολλές τότε προτεραιότητα έχουν τα παιδιά που η ανάγκη τους για προστασία και αγωγή είναι μεγαλύτερη από άλλα συνομήλικα και αυτά είναι παιδιά οικογενειών με χαμηλό εισόδημα και χωρίς οικονομική άνεση, των εργαζόμενων μητέρων επίσης με χαμηλό εισόδημα, αλλά και παιδιά που ζουν μέσα σε βλαβερές και δυσμενείς οικογενειακές συνθήκες, τα ορφανά από ένα γονέα, τα παιδιά των διαζευγμένων κ.λπ. (Χαρίτος, 1996, Δαράκη- Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Σύμφωνα με το ΦΕΚ 497/ τ.Β' / 22.04.2002, δικαίωμα εγγραφής στους παιδικούς σταθμούς έχουν όλα τα παιδιά, απαγορευμένης απολύτως της εγγραφής παιδιών εφόσον και για όσο διάστημα πάσχουν από μεταδοτικά νοσήματα. Παιδιά που πάσχουν από σωματικές, πνευματικές ή ψυχικές παθήσεις, εγγράφονται στο σταθμό εφόσον υπάρχει πιστοποίηση ειδικού γιατρού κρατικού Νοσηλευτικού Ιδρύματος ή Ασφαλιστικού οργανισμού ότι τούτο είναι ωφέλιμο για το παιδί, ότι δεν υπάρχει πρόβλημα φιλοξενίας του παιδιού στο σταθμό και εφόσον ο σταθμός διαθέτει την αναγκαία υποδομή.

Ειδικότερα, στους Νηπιακούς- παιδικούς σταθμούς γίνονται δεκτά παιδιά ηλικίας από 2 ετών έως την ηλικία εγγραφής τους στο Δημοτικό σχολείο.

Κατά την εγγραφή επιλέγονται τα παιδιά εργαζομένων γονέων και τα παιδιά οικονομικά αδύνατων οικογενειών, προτιμομένων εκείνων που έχουν ανάγκη φροντίδας από διάφορα κοινωνικά αίτια (όπως π.χ. παιδιά ορφανά από δύο ή ένα γονέα, παιδιά άγαμων μητέρων, διαζευγμένων ή σε διάσταση γονέων, παιδιά που προέρχονται από γονείς με σωματική ή πνευματική αναπηρία, πολύτεκνων οικογενειών κ.λπ.).

Για την εγγραφή των παιδιών στους παιδικούς σταθμούς απαιτούνται τα εξής δικαιολογητικά.

- α) Αίτηση- συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο της μητέρας ή του πατέρα ή του κηδεμόνα του παιδιού.
- β) Ληξιαρχική πράξη γέννησης του παιδιού.
- γ) Βεβαίωση εργοδότη ότι και οι δύο γονείς είναι εργαζόμενοι ή πρόκειται να εργαστούν εντός μηνός από την υποβολή της αίτησης εγγραφής, με προσδιορισμό του ύψους των αποδοχών τους και επικυρωμένο αντίγραφο βιβλιαρίου ενσήμων των γονέων προκειμένου για εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα.
- δ) Βεβαίωση γιατρού για την καλή σωματική, πνευματική υγεία του παιδιού καθώς και πρωτότυπο του βιβλιαρίου υγείας του με τα εμβόλια που προβλέπονται κάθε φορά ανάλογα με τη ηλικία του παιδιού.
- ε) Αντίγραφο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του τρέχοντος οικονομικού έτους και αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος
- στ) Υπεύθυνη δήλωση για την οικογενειακή κατάσταση των γονέων του παιδιού.
- ζ) Κάθε άλλο δικαιολογητικό που το Διοικητικό συμβούλιο θεωρεί απαραίτητο.
- η) Για τη εγγραφή παιδιών αλλοδαπών γονέων στο σταθμό εκτός των προηγούμενων δικαιολογητικών απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η άδεια νόμιμης παραμονής στη χώρα μας, όπως αυτή αποδεικνύεται από τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις.

Οι αιτήσεις εγγραφής υποβάλλονται από 20 Μαΐου μέχρι 15 Ιουνίου κάθε έτους και σε όλη τη διάρκεια του έτους εφόσον υπάρχουν κενές θέσεις. Εντός του μηνός Ιουλίου συνέρχεται το Διοικητικό συμβούλιο και αφού προβεί σε καταρχήν εξέταση των αιτήσεων συγκροτεί ειδική επιτροπή επιλογής στην οποία μετέχει και το παιδαγωγικό προσωπικό. Η επιτροπή επιλογής συντάσσει έκθεση προς το Διοικητικό συμβούλιο το οποίο σε ειδική συνεδρίασή του αποφασίζει για την επιλογή των φιλοξενούμενων παιδιών η οποία αναρτάται στο οικείο δημοτικό κατάστημα.

Το διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου μπορεί να εγγράφει παιδιά και πέρα από τη δυναμικότητα των λειτουργούντων παιδικών σταθμών και μέχρι ποσοστού 20% επ' αυτής εφόσον υπηρετεί το προβλεπόμενο από τις διατάξεις προσωπικό και υπάρχουν οι απαραίτητοι χώροι.

Τα παιδιά του προσωπικού νομικού προσώπου γίνονται δεκτά πέρα της δυναμικότητας υπολογιζόμενα στο ποσοστό 10% εφόσον πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις.

Για την επανεγγραφή απαιτούνται όλα τα παραπάνω δικαιολογητικά πλην της ληξιαρχικής πράξης γέννησης του παιδιού.

Η διακοπή της φιλοξενίας των παιδιών από τους παιδικούς σταθμούς των νομικών προσώπων ενεργείται πάντοτε με απόφαση του Διοικητικού συμβουλίου του Νομικού προσώπου και εφόσον συντρέχουν οι πιο κάτω περιπτώσεις.

- α) Όταν το ζητήσουν με αίτησή τους οι γονείς ή οι κηδεμόνες των παιδιών.
- β) Όταν εμφανιστούν σοβαρά προβλήματα στη συμπεριφορά ή την υγεία των παιδιών που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν από τον παιδικό σταθμό, μετά από προηγούμενη επικοινωνία με τους γονείς και ειδικό γιατρό.
- γ) Όταν δεν καταβάλλεται από τους γονείς η οικονομική τους συμμετοχή εφόσον αυτή προβλέπεται για χρονικό διάστημα πέραν των δυο μηνών, χωρίς να υπάρχει σοβαρός προς τούτο λόγος και αφού πρώτα ειδοποιηθούν αυτοί που καταβάλλουν το οφειλόμενο ποσό.
- δ) Όταν κατ' εξακολούθηση και παρά τις σχετικές έγγραφες ειδοποιήσεις στους γονείς, αυτοί δεν συμμορφώνονται με το πρόγραμμα και τους όρους λειτουργίας του σταθμού.
- ε) Όταν κατ' εξακολούθηση και πέραν του ενός μηνός (συνεχόμενα) απουσιάζουν αδικαιολόγητα από το σταθμό.

5.2. Οργάνωση και λειτουργία του εξωτερικού χώρου

Επειδή ο παιδικός σταθμός είναι ο χώρος όπου το παιδί περνάει τον περισσότερο χρόνο της ημέρας του, έτσι είναι αναγκαίο αλλά και απαραίτητο ο χώρος του παιδικού σταθμού τόσο ο εσωτερικός όσο και ο εξωτερικός να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένος αλλά και διακοσμημένος σύμφωνα με τις ανάγκες των παιδιών. Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθούμε στην οργάνωση και λειτουργία του εξωτερικού χώρου του παιδικού σταθμού.

Καθώς πολλές ώρες από το εικοσιτετράωρο ενός παιδιού καταναλώνονται στον παιδικό σταθμό, αυτός θα πρέπει να προσφέρει στα παιδιά, με την διακόσμησή του αλλά και την κατασκευή του, ερεθίσματα που θα το κάνουν ν' αποκτήσει την αισθητική καλλιέργεια που χρειάζεται ο σύγχρονος άνθρωπος αλλά και να αποτελεί ένα ευχάριστο περιβάλλον ώστε η παραμονή του παιδιού στον σταθμό να είναι παραγωγική ευχάριστη.

Καλό είναι η είσοδος του σταθμού να προετοιμάζει το παιδί για το ευχάριστο περιβάλλον που θα συναντήσει μέσα στο σταθμό και τις δημιουργικές ώρες που θα περάσει σ' αυτόν. Οι σκάλες στην είσοδο του σταθμού θα ήταν καλό να αποφεύγονται για την πρόληψη πρόκλησης ατυχημάτων αλλά όπου αυτό δεν μπορεί να αποφευχθεί είναι απαραίτητο να είναι με τέτοιο τρόπο κατασκευασμένες ώστε να παρέχουν περισσότερη ασφάλεια. Αυτό μπορεί να γίνει με την κατασκευή προστατευτικών στα πλαϊνά, όπως για παράδειγμα κάγκελα ή να προστεθούν γλάστρες με όμορφα λουλούδια που θα κάνουν ακόμα πιο ελκυστικό και όμορφο το περιβάλλον και την είσοδο του παιδικού σταθμού (Χαρίτος, 1996, Δαράκη- Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Επίσης απαραίτητο είναι οι σκάλες να μην καθαρίζονται με πρόσθετα υλικά που θα τις κάνουν γυαλιστερές αλλά που όμως θα κρύβουν κινδύνους για τα παιδιά καθώς θα

γλιστρούν και ακόμα θα πρέπει να μην είναι πολύ απότομες και να μην οδηγούν κατευθείαν στην είσοδο αλλά να καταλήγουν σε ένα πλατύσκαλο (Δαράκη- Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Το κτίριο θα πρέπει να είναι αισθητικά όμορφο καθώς αυτή η πρώτη επαφή που έχει το παιδί με τον σταθμό και το πρώτο πράγμα που τραβάει το βλέμμα είναι ένα καλόγουστο και αισθητικά όμορφα κατασκευασμένο κτίριο. Με αυτόν τον τρόπο το παιδί μπορεί να προετοιμαστεί για την ατμόσφαιρα αλλά και το ευχάριστο περιβάλλον που μπορεί να επικρατεί στο εσωτερικό του κτιρίου. Εξάλλου όταν το κτίριο του παιδικού σταθμού είναι κατασκευασμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να ελκύει το παιδί, τότε μπορεί να πηγαίνει με μεγαλύτερη ευχαρίστηση τα πρωινά στον σταθμό και χωρίς να δημιουργεί προβλήματα στους γονείς του κλαίγοντας και προβάλλοντας αντίσταση.

Απαραίτητος χώρος για έναν παιδικό σταθμό είναι η αυλή. Το πρώτο πράγμα που πρέπει να εξασφαλισθεί με την κατασκευή ενός παιδικού σταθμού είναι η ύπαρξη και η κατασκευή μιας ευρύχωρης αυλής.

Στην αυλή του παιδικού σταθμού μπορούν να τοποθετηθούν διάφορα παιχνίδια, για την άσκηση και την ψυχαγωγία των παιδιών, όμως είναι και αναγκαίο στην αυλή να υπάρχει και πράσινο ώστε το παιδί να μην αισθάνεται ότι είναι εγκλωβισμένο σ' ένα κλουβί αλλά να νιώθει περισσότερο κοντά στην φύση.

Τα παιχνίδια αλλά και ο εξοπλισμός που βρίσκεται στην αυλή θα πρέπει να είναι και αυτός προσεγμένος ώστε να εγγυάται την ασφάλεια των παιδιών και την αποφυγή ατυχημάτων. Καλό είναι τα παιχνίδια αυτά να είναι ανθεκτικά ώστε να μην σκουριάζουν αλλά και να είναι τέτοια ώστε να αφήνουν και στην φαντασία των παιδιών περιθώρια για δημιουργία κατά το παιχνίδι.

Σύμφωνα με το ΦΕΚ 497/ τ.Β' / 22.04.2002, ο υπαίθριος ή ημιυπαίθριος χώρος θα πρέπει να είναι διαμορφωμένος με γωνιά παιδικής χαράς και πράσινο. Στην διαμόρφωσή του θα πρέπει να αποφεύγονται τα σκαλιά και να χρησιμοποιούνται κατά το δυνατόν ράμπες. Αν υπάρχουν σκαλιά ή μεγάλες ανισοσταθμίες θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα προστατευτικά μέτρα, όπως οι σκάλες θα πρέπει να έχουν ασφαλή κιγκλιδώματα, επίστρωση με υλικά αντιολισθητικά και στρογγυλεμένες γωνίες. Ακόμα κανένα κιγκλιδώμα ή άλλο προστατευτικό χώρισμα δεν πρέπει να έχει ανοίγματα μεγαλύτερα των 12 εκατοστών και σκαλωτή διάταξη ώστε να επιτρέπει το σκαρφάλωμα των παιδιών. Το ύψος των κιγκλιδωμάτων θα πρέπει να είναι 1,50 μ. τουλάχιστον. Τμήμα τουλάχιστον του υπαίθριου χώρου θα πρέπει να μπορεί να σκιάζεται τους ζεστούς μήνες.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην προστασία του υπαίθριου ή ημιυπαίθριου χώρου από δυνατούς ανέμους ή δημιουργία ρευμάτων αέρα. Ο εξοπλισμός του υπαίθριου χώρου θα πρέπει να είναι ασφαλής και κατάλληλος για την ηλικία των παιδιών.

5.3 Οργάνωση του εσωτερικού χώρου του παιδικού σταθμού

Όσο αναγκαίο αλλά και απαραίτητο είναι να προσέξουμε την κατασκευή αλλά και την διαρρύθμιση του εξωτερικού χώρου του παιδικού σταθμού, άλλο τόσο απαραίτητο είναι να προσέξουμε και την οργάνωση του εσωτερικού του χώρου. Ο χώρος θα πρέπει να είναι ευχάριστος για το παιδί αλλά και η παραμονή του σε αυτόν θα πρέπει να είναι όχι μόνο ευχάριστη αλλά και δημιουργική.

Αρχικά θα ξεκινήσουμε με τα χρώματα. Είθισται σε παιδικούς σταθμούς να κυριαρχούν τα έντονα και ζωντανά χρώματα αλλά και οι παιδικές ζωγραφιές. Τα φωτεινά χρώματα και οι ζωγραφιές στους τοίχους μας προϋδεάζουν και μας προδιαθέτουν για την χαρούμενη ατμόσφαιρα που επικρατεί στον σταθμό αλλά και εξάπτουν την φαντασία των παιδιών (Χαρίτος, 1996, Δαράκη- Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Ο εσωτερικός χώρος θα πρέπει ακόμα να διαθέτει και ατομικά συρτάρια ή ντουλαπάκια για το κάθε παιδί και εκεί να μπορεί να φυλάσσει τα πράγματά του. Καλό είναι οι μεγάλες τζαμαρίες να αποφεύγονται για την πρόληψη αποφυγής ατυχημάτων από τυχόν σπάσιμο της τζαμαρίας που είναι πολύ επικίνδυνο σε χώρους που κινούνται και παίζουν μικρά παιδιά (Χαρίτος, 1996, Δαράκη- Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Σύμφωνα με το ΦΕΚ 497/ τ.Β' / 22.04.2002, το εσωτερικό του παιδικού σταθμού πρέπει να αποτελείται από τους χώρους που θα αναλύσουμε παρακάτω και θα παραθέσουμε και την λειτουργία του κάθε χώρου.

1. Γραφείο πολλαπλών χρήσεων, όπου χρησιμοποιείται σαν εξεταστήριο από τον γιατρό ή σαν χώρος συνάντησης του ειδικού προσωπικού με τους γονείς.
2. Χώρος προσωπικού. Απαιτείται όταν στον παιδικό σταθμό εργάζονται πάνω από 6-7 άτομα. Περιλαμβάνει πάγκο για παρασκευή ροφήματος.
3. Μόνωση. Είναι χώρος όπου παραμένει κάποιο παιδί όταν αρρωστήσει ξαφνικά μέχρι να το παραλάβουν οι γονείς του. Πρέπει να επιβλέπεται άνετα από το προσωπικό για την ασφάλεια και την υποστήριξη του παιδιού και να είναι σχεδιασμένο με τρόπο που να μην φοβίζει ή να κάνει το παιδί να αισθάνεται απομονωμένο.
4. Χώροι υγιεινής προσωπικού- κοινού. Περιλαμβάνει 1 WC με νιπτήρα και αποδυτήρια για κάθε εργαζόμενο. Όταν ο παιδικός σταθμός φιλοξενεί περισσότερα από 50 νήπια απαιτείται ιδιαίτερος χώρος υγιεινής για το κοινό (WC με νιπτήρα)
5. Αίθουσα απασχόλησης νηπίων. Περιλαμβάνει τραπεζάκια, καθισματάκια, και ράφια- ερμάρια για παιχνίδια- υλικά. Ο χώρος μπορεί να χρησιμοποιείται και σαν τραπεζαρία εφόσον δεν υπάρχει ιδιαίτερος χώρος για την λειτουργία αυτή.

6. Χώρος WC/ λουτρού νηπίων. Πρέπει να βρίσκεται κοντά στις αίθουσες των νηπίων που εξυπηρετεί με τις οποίες αποτελεί ενότητα. Περιλαμβάνει παιδικά είδη υγιεινής: ένα WC ανά 10 νήπια, ένα νιπτήρα ανά 6 νήπια.
7. Τραπεζαρία. Όταν υπάρχει ιδιαίτερος χώρος φαγητού, θα περιλαμβάνει τραπέζια και καθισματάκια. Θα πρέπει να έχει καλή σύνδεση με την κουζίνα.
8. Κουζίνα. Περιλαμβάνει πάγκο με νεροχύτη, ηλεκτρικά μάτια, ψυγείο και ερμάρια. Η κουζίνα πρέπει να είναι αναλόγων διαστάσεων με τον αριθμό των παιδιών που καλείται να εξυπηρετήσει. Διαθέτει ανάλογη με τον αριθμό των μερίδων εστία, ένα τουλάχιστον φούρνο, διπλές βαθιές λεκάνες πλύσης μαγειρικών σκευών, ηλεκτρικό ψυγείο, πάγκους προετοιμασίας και ερμάρια. Μπορεί να διαθέτει και ηλεκτρικό πλυντήριο πιάτων. Οι χώροι της κουζίνας θα πρέπει να εξαερίζονται καλά με κατάλληλο σύστημα εξαερισμού. Θα πρέπει να υπάρχει χώρος συγκέντρωσης απορριμμάτων και δυνατότητα άμεσης αποκομιδής τους. (Χαρίτος, 1996, Δαράκη- Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Σχετικά με την θέρμανση του χώρου του παιδικού σταθμού, θα πρέπει ο σταθμός να διαθέτει σύστημα κεντρικής θέρμανσης που να εξασφαλίζει σε κάθε περίπτωση εσωτερική θερμοκρασία 18 βαθμών όταν η εξωτερική είναι 0.

Οι χώροι παραμονής των παιδιών θα πρέπει να έχουν κατάλληλο φυσικό φωτισμό, με προσανατολισμό κατά προτίμηση μεσημβρινό, απαγορευμένου του φωτισμού και του αερισμού διαμέσου φωταγωγών.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1. Προσδιορισμός του ερευνώμενου θέματος

Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω το θέμα με το οποίο ασχολήθηκε η ερευνητική ομάδα διατυπώνεται ως εξής: *«Βαθμός ικανοποίησης των γονέων - παιδιών που βρίσκονται στους Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς του Δήμου Ηρακλείου».*

Μέσα από την αποσαφήνιση του παραπάνω θέματος προέκυψε αμέσως ο προσδιορισμός του πληθυσμού, ο οποίος και αποτελείται από τους γονείς των παιδιών που κάνουν χρήση του συγκεκριμένου θεσμού (Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί του Δήμου Ηρακλείου). Το δείγμα μας μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό γιατί προσεγγίσαμε τους μισούς από το συνολικό αριθμό των γονέων όλων των παιδικών σταθμών του Δήμου Ηρακλείου. Ο αριθμός των Δημοτικών Παιδικών Σταθμών του Δήμου Ηρακλείου ανέρχεται στους 11.

Επιπλέον πριν από το μοίρασμα των ερωτηματολογίων στους γονείς έγινε μια προέρευνα. Στην προέρευνα αυτή μοιράστηκαν σε 5 – 6 γονείς που κάνουν χρήση του θεσμού τα ερωτηματολόγια, διαβάστηκαν και στην συνέχεια συζητήσαμε μαζί τους. Αυτό έγινε με στόχο την διερεύνηση κάποιων δυσκολιών που μπορεί να προέκυπταν από τις ερωτήσεις όπως για παράδειγμα να μην είναι κάποια κατανοητή. Τέλος στην παραπάνω διαδικασία δεν αντιμετωπίσαμε κανένα πρόβλημα και δεν χρειάστηκε να γίνει κάποια αλλαγή στο ερωτηματολόγιο.

6.1.1. Καθορισμός της φύσης των πληροφοριών που επιδιώκουμε να συλλέξουμε προς μελέτη

Αφού αναζητήθηκαν τα θέματα τα οποία κινούνταν στα πλαίσια ενδιαφέροντος της ερευνητικής ομάδας, ακολούθησε η αναζήτηση της σχετικής βιβλιογραφίας. Στηριζόμενη λοιπόν, στην υπάρχουσα βιβλιογραφία έγινε ο ακριβής προσδιορισμός του θέματος προς μελέτη και η ανάπτυξη της προβληματικής αυτού. Στην συνέχεια καθορίστηκαν οι πληροφορίες που ενδιέφεραν την ερευνητική ομάδα και που θα βοηθούσαν στην καλύτερη και πιο ολοκληρωμένη διεξαγωγή της έρευνας. Με βάση τα παραπάνω συντάχθηκε τέλος και

το ερωτηματολόγιο το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την συλλογή αυτών των πληροφοριών. Παρακάτω παρατίθενται οι ενότητες του ερωτηματολογίου στις οποίες στηριχτήκαμε για να συλλέξουμε τις απαιτούμενες πληροφορίες:

Ενότητες του ερωτηματολογίου:

A. Δημογραφικά χαρακτηριστικά:

- Φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, παιδιά, επίπεδο εκπαίδευσης, εργασιακή κατάσταση, περιοχή διαμονής, ο σκοπός του παιδικού σταθμού, σε ποιόν παιδικό σταθμό πηγαίνει το παιδί

B. Κόστος των παιδικών σταθμών:

- Αν είχατε την οικονομική άνεση θα επιλέγατε έναν άλλο ιδιωτικό παιδικό σταθμό;
- Πόσο σημαντικό ρόλο έπαιξε το εισόδημά σας στην επιλογή του συγκεκριμένου παιδικού σταθμού.

Γ. Κριτήρια επιλογής παιδικού σταθμού:

- Πώς πηγαίνετε το παιδί σας στον παιδικό σταθμό;
- Πόση ώρα σας παίρνει περίπου από το σπίτι σας στον παιδικό σταθμό;
- Συναντά δυσκολίες στην καθημερινότητα του (το παιδί) λόγω της θέσης του παιδικού σταθμού;
- Αν θεωρείτε ότι ο παιδικός σταθμός είναι μακριά από το σπίτι σας γιατί τον επιλέξατε;

Δ. Κοινωνικοποίηση – προσωπικό:

- Με ποια κριτήρια επιλέξατε να στείλετε το παιδί σας στον Δημοτικό Παιδικό Σταθμό;
- Πιστεύετε ότι το παιδί σας στον παιδικό σταθμό μαθαίνει;
- Πώς αντέδρασε το παιδί σας στην πρώτη επαφή του στο παιδικό σταθμό;
- Το παιδί σας εξαιτίας της παραμονής του στον παιδικό σταθμό έχει γίνει;
- Αυτές τις αλλαγές που παρατηρήσατε στον παιδί σας τις κρίνατε;
- Πώς συμπεριφέρεται το προσωπικό στο παιδί σας;
- Πώς γνωρίζετε την συμπεριφορά του προσωπικού;

Ε. Περιβάλλον – χώροι - ασφάλεια του παιδικού σταθμού:

- Έχετε επισκεφτεί τον Παιδικό Σταθμό του παιδιού σας;
- Έχετε γνώση των χώρων του Παιδικού Σταθμού;
- Πόσους χώρους έχει ο Παιδικός Σταθμός;
- Πώς σας φαίνονται οι χώροι;

- Ποια η γνώμη σας για την ασφάλεια που παρέχουν τα παρακάτω στο παιδί σας;

ΣΤ. Ικανοποίηση γονέων από παιδικούς σταθμούς:

- Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;
- Είστε ικανοποιημένοι από το ωράριο που λειτουργεί ο παιδικός σταθμός;
- Είστε ικανοποιημένοι από τον βαθμό που ο παιδικός σταθμός καλύπτει τις ανάγκες σας αλλά και τις ανάγκες του παιδιού σας;
- Είστε ικανοποιημένοι από την συνεργασία σας με το προσωπικό του παιδικού σταθμού;
- Υπάρχουν άλλες παροχές ;
- Από αυτές τις παροχές είστε ικανοποιημένοι;
- Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι παροχές που θα βοηθούσαν στην καλύτερευση της μορφής των παιδικών σταθμών;

6.1.2. Απόφαση για τον τρόπο συλλογής των πληροφοριών

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η μέθοδος που ακολουθήθηκε για την συλλογή των πληροφοριών είναι η ποσοτική με την βοήθεια ερωτηματολογίου που συντάξαμε.

Το ερωτηματολόγιο το οποίο δόθηκε προς συμπλήρωση απευθυνόταν στους γονείς των οποίων τα παιδιά πηγαίνουν σε Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς του Δήμου Ηρακλείου. Οι παιδαγωγοί που υπηρετούσαν στους παιδικούς σταθμούς βοήθησαν στο μοίρασμα των ερωτηματολογίων στους γονείς και τα συνέλεξαν – μετά την πάροδο 2-3 ημερών – καθώς οι τελευταίοι τα έφεραν στους παιδικούς σταθμούς. Αφού συλλέξαμε όλα τα ερωτηματολόγια κατόπιν προχωρήσαμε στην ανάλυση \ επεξεργασία των αποτελεσμάτων. Η ανάλυση \ επεξεργασία των αποτελεσμάτων έγινε μέσω του προγράμματος SPSS. Τα δεδομένα κατανεμήθηκαν σε πίνακες και στην συνέχεια βγήκαν συμπεράσματα από την συσχέτιση αυτών. (Javeau, 2000)

-

6.1.3. Τρόπος αντιμετώπισης αποτυχιών στην επιλογή του δείγματος (αρνήσεις – ελλείψεις στοιχείων)

Προσδιορίζοντας το δείγμα μας, σκεφτήκαμε πως ίσως θα προκύψουν και κάποιες δυσκολίες που να σχετίζονταν με την προσέγγισή του. Έτσι λοιπόν, για την άρση αυτών των δυσκολιών έχε οριστεί επακριβώς ο τρόπος αντιμετώπισής τους. Συγκεκριμένα, μια πρώτη δυσκολία που θα μπορούσαμε να συναντήσουμε μπορεί να ήταν η άρνηση των παιδαγωγών ως προς την διεκπεραίωση της έρευνάς μας. Για την αποφυγή αυτής της δυσκολίας,

φροντίσαμε να πάρουμε έγκριση από την αρμόδια υπηρεσία στην οποία υπάγονται οι Δημοτικοί Παιδικό Σταθμοί.

Μια δεύτερη δυσκολία που θα μπορούσε να προκύψει θα ήταν αυτή της προσέγγισης του δείγματός μας. Όπως έχει αναφερθεί απευθυνθήκαμε στους γονείς των παιδιών του κάθε παιδικού σταθμού ξεχωριστά. Σε αυτήν την διαδικασία όπως έχει επίσης αναφερθεί και παραπάνω μας βοήθησαν οι παιδαγωγοί του κάθε Παιδικού Σταθμού, οι οποίοι ανέλαβαν να μοιράσουν αλλά και να μαζέψουν τα ερωτηματολόγια. Ζητήσαμε την βοήθεια των παιδαγωγών γιατί οι τελευταίοι γνωρίζουν τους γονείς σε αντίθεση με εμάς και έτσι αποφύγαμε την δυσπιστία των γονέων. Φυσικά από τα πρώτα πράγματα που φροντίσαμε να κάνουμε ήταν να παρέχουμε μία όσο το δυνατόν πληρέστερη ενημέρωση στους παιδαγωγούς για τον σκοπό της μελέτης. Εκτός από την προφορική αυτή ενημέρωση, το ερωτηματολόγιο συνοδευόταν και από μια γραπτή ενημέρωση, έτσι ώστε τόσο οι γονείς όσο και οι παιδαγωγοί είχαν την δυνατότητα να ενημερωθούν για το απόρρητο της έρευνας και την εξασφάλιση του των προσωπικών δεδομένων, προκειμένου να μετριαστούν οι τυχόν δυσκολίες. Παρόλα τα παραπάνω, αν προέκυπταν περιπτώσεις άρνησης στο πιθανό δείγμα, θα καταφεύγαμε στην αναζήτηση άλλων.

Δυσκολίες αντιμετωπίσαμε και στην έγκριση του θέματος κατά την κατάθεση του στον οργανισμό που είναι υπεύθυνος για τους Παιδικούς Σταθμούς. Η έγκριση καθυστέρησε ενάμιση μήνα. Η καθυστέρηση αυτή είχε σαν αποτέλεσμα να πάει αρκετά πίσω το αρχικό πρόγραμμα που είχαμε θέσει. Επίσης υπήρξε και μια επιπλέον δυσκολία. Παρά το γεγονός ότι στην πρώτη επαφή μας με τον οργανισμό μας είχε δοθεί η προφορική διαβεβαίωση ότι θα συμμετείχε στην εν λόγω έρευνα, διαπιστώθηκε αργότερα ότι παρόμοια έρευνα είχε διεξάγει ο ίδιος ο οργανισμός πριν από λίγο καιρό (2 χρόνια) με αποτέλεσμα να διατυπωθούν κάποιες αντιρρήσεις. Οι αντιρρήσεις αυτές, ευτυχώς, ξεπεράστηκαν και μας δόθηκε η ευκαιρία να προβούμε στην εν λόγω έρευνα.

6.1.4. Υποθέσεις εργασίας:

Η ικανοποίηση των γονέων από τον Παιδικό Σταθμό εξαρτάται από τους παρακάτω παράγοντες:

- α) το κόστος ανά μήνα για τους γονείς
- β) οι δυνατότητες που παρέχει ο σταθμός για την κοινωνικοποίηση του παιδιού
- γ) η θέση του παιδικού σταθμού (απόσταση από το σπίτι)
- δ) το ωράριο του παιδικού σταθμού
- ε) η αντιμετώπιση του παιδιού από το προσωπικό
- στ) το περιβάλλον του σταθμού (χώροι, εγκαταστάσεις κ.λ.π)

- ζ) η ασφάλεια που ο σταθμός παρέχει στο παιδί και τους γονείς
- η) άλλες παροχές του παιδικού Σταθμού.

Όσο περισσότερο ικανοποιημένοι είναι οι γονείς από τα παραπάνω, τόσο περισσότερο θετικά βαθμολογούν τον παιδικό σταθμό.

7^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

1. Περιγραφικά

1.1 Χαρακτηριστικά του δείγματος

1.1.1 Φύλο

Η πλειοψηφία των γονιών που απάντησαν το ερωτηματολόγιο για την ικανοποίηση από τον παιδικό σταθμό ήταν μητέρες (74,5%). Το ποσοστό των πατεράδων ήταν (25,8%).

1.1.2 Ηλικία

Η ηλικία των γονιών κυμαίνεται από 28 έως 50 ετών. Η μέση ηλικία ήταν 35,8 έτη (τυπική απόκλιση = 5,25).

Ηλικιακές ομάδες

	N	Ποσοστό %
25 - 34	149	41.4
35 - 44	184	51.1
45 - 54	27	7.5
Σύνολο	360	100.0

1.1.3 Οικογενειακή κατάσταση

Η οικογενειακή κατάσταση των γονιών είναι κατά τη συντριπτική τους πλειοψηφία (95,8%) έγγαμοι..

1.1.4 Φύλλο και ηλικία παιδιών

Από τους γονείς που έλαβαν μέρος στην έρευνα, 151 (41,9%) είχαν μόνο ένα παιδί, 156 (43,3%) είχαν δύο παιδιά, 31 (8,6%) είχαν τρία παιδιά, και τέλος, 22 (6,1%) είχαν τέσσερα παιδιά. Οι πίνακες που ακολουθούν δείχνουν το φύλο και τη μέση τιμή της ηλικίας για τα παιδιά των οικογενειών αυτών.

Φύλο παιδιών

	1 Αγόρι		2 Κορίτσι		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%
1ο παιδί:	266	73.9%	94	26.1%	360	100.0%
2ο παιδί:	135	64.6%	74	35.4%	209	100.0%
3ο παιδί:	27	50.9%	26	49.1%	53	100.0%
4ο παιδί:	22	100.0%	0	.0%	22	100.0%

Ηλικία παιδιών

	N	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μέση Τιμή	Τυπική απόκλιση
--	---	----------	---------	-----------	-----------------

1ο παιδί:	360	4	15	6.97	3.251
2ο παιδί:	209	1	14	5.76	3.508
3ο παιδί:	53	3	9	5.26	2.114
4ο παιδί:	22	3	5	4.00	1.024

1.1.5 Επίπεδο εκπαίδευσης

Το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων κρίνεται αντιπροσωπευτικό. Υψηλό ποσοστό (44,1%) είναι απόφοιτοι Λυκείου, ενώ αρκετοί (20,4%) έχουν τεχνική εκπαίδευση και πανεπιστημιακή εκπαίδευση (29,4%). Κάποιοι από τους γονείς που δεν απάντησαν στην ερώτηση διευκρίνισαν ότι ήταν απόφοιτοι ΤΕΕ (12 άτομα) ή ήταν φοιτητές στο ΤΕΙ, χωρίς να έχουν πάρει πτυχίο (15 άτομα).

Επίπεδο εκπαίδευσης

	N	Ποσοστό %
Γυμνάσιο	9	2.7
Λύκειο	147	44.1
Τεχνική σχολή	68	20.4
Πανεπιστήμιο	98	29.4
Άλλο	11	3.3
Σύνολο	333	100.0

1.1.6 Εργασιακή κατάσταση

Εννιά στους δέκα γονείς (89,9%) εργάζονται, ενώ 19 μητέρες (5,7%) ασχολούνται με τα οικιακά και 15 γονείς δήλωσαν άνεργοι (4,5%). Από αυτούς που εργάζονται οι περισσότεροι είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι (48,0%), έπειτα είναι δημόσιοι υπάλληλοι (28,1%), λιγότεροι είναι εργοδότες (15,6%) και τέλος οι εργάτες (8,3%). Τα 24 άτομα (6,7%) που δεν απάντησαν στην ερώτηση διευκρίνισαν ότι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες.

Εργασιακή κατάσταση

	N	Ποσοστό %
Εργοδότης	47	14.0
Δημόσιος Υπάλληλος	85	25.3
Ιδιωτικός Υπάλληλος	145	43.2
Εργάτης	25	7.4
Οικιακά	19	5.7
Άνεργος	15	4.5
Σύνολο	336	100.0

1.1.7 Περιοχή διαμονής

Οι περισσότεροι γονείς δήλωσαν ως περιοχή κατοικίας το Ηράκλειο, χωρίς να διευκρινίσουν την περιοχή κατοικίας. Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις απαντήσεις των γονέων για την περιοχή κατοικίας.

Περιοχή διαμονής

	N	Ποσοστό %		N	Ποσοστό %
ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ	5	1.4	ΜΑΡΑΘΙΤΗΣ	1	.3
ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	11	3.1	ΜΑΣΤΑΜΠΑΣ	27	7.5
ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΩΣΤΟΣ	4	1.1	ΜΕΣΣΑΜΠΕΛΙΕΣ	11	3.1
ΑΤΣΑΛΕΝΙΟ	1	.3	ΟΑΣΗ	2	.6
ΓΙΟΦΥΡΟ	17	4.7	ΟΥΛΑΦ ΠΑΛΜΕ	2	.6
ΔΕΙΛΙΝΑ	12	3.3	ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ	6	1.7
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	222	61.7	ΠΑΤΕΛΛΕΣ	18	5.0
ΘΕΡΙΣΣΟΣ	2	.6	ΠΟΡΟΣ	4	1.1
ΚΕΝΤΡΟ	3	.8	ΣΩΠΑΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1	.3
ΚΝΩΣΣΟΥ	4	1.1	ΤΑΛΩΣ	7	1.9
			Σύνολο	360	100.0

1.2 Ο παιδικός σταθμός

Οι γονείς που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο πηγαίνουν τα παιδιά τους στους παιδικούς σταθμούς που παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Παιδικός σταθμός

	N	Ποσοστό %
A	12	3.3
B	40	11.1
Γ	36	10.0
Δ	34	9.4
E	15	4.2
ΣΤ	40	11.1
Z	31	8.6
H	30	8.3
Θ	39	10.8
I	53	14.7
KB ΜΗΤΕΡΑ	30	8.3
Σύνολο	360	100.0

1.2.1 Σκοπός παιδικού σταθμού

Ο σκοπός του παιδικού σταθμού, σύμφωνα με τις απαντήσεις των γονέων, είναι η «σωστή και ομαλή κοινωνικοποίηση των παιδιών» σε ποσοστό 75,3% και η «παραμονή του παιδιού προς εξυπηρέτηση των γονέων» σε ποσοστό 4,4%, ενώ σε ποσοστό 20,3% συμφωνούν και με τις δύο παραπάνω απόψεις.

1.2.2 Αν είχατε την οικονομική άνεση θα επιλέγατε έναν άλλο ιδιωτικό παιδικό σταθμό;

Η πλειοψηφία των γονέων δεν θα επέλεγαν έναν άλλο ιδιωτικό παιδικό σταθμό, έναντι αυτού που το παιδί τους τώρα πηγαίνει (84,2%), ενώ αντίστοιχα (15,8%) θα άλλαζε τον παιδικό σταθμό εάν είχαν την οικονομική άνεση.

Ο λόγος για την απάντηση αυτή περιλαμβάνει την ύπαρξη εξωτερικού χώρου/ κήπου (3,0%), η ύπαρξη μεγαλύτερων εσωτερικών χώρων (3,0%), η μεταφορά του παιδιού (με πούλμαν) (8,3%), και η δυνατότητα για περισσότερες δραστηριότητες και εκπαιδευτικές ασχολίες για τα παιδιά (9,7%), καθώς και η αυξημένη υπομονή, κατανόηση και ευγένεια προς τα παιδιά (6,0%)

1.2.3 Πόσο σημαντικό ρόλο έπαιξε το εισόδημά σας στην επιλογή του συγκεκριμένου παιδικού σταθμού;

Ένας στους τρεις γονείς (36,9%) δήλωσαν ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας ήταν σημαντικός παράγοντας στην απόφασή τους το παιδί να πάει στο συγκεκριμένο παιδικό σταθμό. Μεγαλύτερο όμως είναι το ποσοστό αυτών που το εισόδημά τους δεν έπαιξε ρόλο στην απόφαση αυτή (39,7% λίγο, 23,3% πολύ λίγο).

Πόσο σημαντικό ρόλο έπαιξε το εισόδημά σας στην επιλογή του συγκεκριμένου παιδικού σταθμού

	N	Ποσοστό %
Πάρα πολύ	85	23.6
Πολύ	48	13.3
Λίγο	143	39.7
Πολύ λίγο	84	23.3
Σύνολο	360	100.0

1.3 Μεταφορά στον παιδικό σταθμό

1.3.1 Μέσο μεταφοράς στον παιδικό σταθμό

Λίγο περισσότεροι από τους μισούς γονείς (52,2%) πηγαίνουν τα παιδιά τους στον παιδικό σταθμό με το αυτοκίνητο, ενώ το 49,7% με τα πόδια. Κανένας γονιός δεν δήλωσε ότι πάνε στον παιδικό σταθμό με τη συγκοινωνία.

Πως πάτε στον παιδικό σταθμό:

	N	%
Με τα πόδια	179	49.7%
Με το αυτοκίνητο	188	52.2%
Με συγκοινωνία	0	.0%

Ο χρόνος που χρειάζεται για τη μεταφορά του παιδιού στον παιδικό σταθμό διαφέρει ανάλογα με το μέσο μεταφοράς που χρησιμοποιείται. Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα αποτελέσματα ανάλογα με το μέσο μεταφοράς. Παρατηρούμε ότι τα πόδια και το αυτοκίνητο είναι τα πιο γρήγορα μέσα, ενώ η συγκοινωνία είναι η πιο αργή.

Χρόνος μέχρι τον παιδικό σταθμό

	Μέχρι 10 λεπτά		Πάνω από 10 λεπτά		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%
Χρόνος με τα πόδια	172	59.5%	117	40.5%	289	100.0%
Χρόνος με το αυτοκίνητο	138	54.5%	115	45.5%	253	100.0%
Χρόνος με συγκοινωνία	31	16.4%	158	83.6%	189	100.0%
Χρόνος με άλλο μέσο...	102	64.2%	57	35.8%	159	100.0%

1.3.2 Συναντά δυσκολίες στην καθημερινότητα του λόγω της θέσης του παιδικού σταθμού;

Δύο στους τρεις γονείς (68,6%) δεν συναντούν καμία δυσκολία στην καθημερινότητα λόγω της θέσης του παιδικού σταθμού. Πολύ λίγες δυσκολίες συναντούν το 17,8% και λίγες το 13,6% των γονέων.

1.3.3 Λόγος επιλογής του σταθμού:

Οι γονείς αξιολόγησαν τον παιδικό σταθμό που πηγαίνει το παιδί τους με βάση την υλικοτεχνική υποδομή, το εξειδικευμένο προσωπικό και την αναγκαιότητα αφού δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις για κάποιον άλλο παιδικό σταθμό. Η υλικοτεχνική υποδομή αποτελεί λόγο για το 49,0% (πολύ και πάρα πολύ), το εξειδικευμένο προσωπικό 100% (πολύ και πάρα πολύ) και το ότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις για κάποιον άλλο σταθμό 27,2%

Χαρακτηριστικά σταθμού:

	Καθόλου		Πολύ λίγο		Λίγο		Πολύ		Πάρα πολύ		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Είναι καλύτερος από θέμα υλικοτεχνικής υποδομής	0	.0%	20	6.0%	149	45.0%	129	39.0%	33	10.0%	331	100.0%

Είναι καλύτερος από θέμα εξειδικευμένου προσωπικού	0	.0%	0	.0%	0	.0%	221	66.8%	110	33.2%	331	100.0%
Δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις για κάποιο άλλο παιδικό σταθμό	68	20.5%	92	27.8%	81	24.5%	27	8.2%	63	19.0%	331	100.0%

1.4 Επιλογή παιδικού σταθμού

1.4.1 Κριτήρια επιλογής Δημοτικού Παιδικού σταθμού

Ο βασικότερος λόγος που αναφέρουν οι γονείς είναι το ότι οι δημοτικοί παιδικοί σταθμοί είναι οικονομικότεροι από τους ιδιωτικούς. Άλλοι λόγοι περιλαμβάνουν τη σωστή και ομαλή κοινωνικοποίηση του παιδιού, η απόκτηση ομαδικότητας και η εκπαίδευση, η εξειδίκευση του προσωπικού, οι συστάσεις από άλλους γονείς, κ.ά.

1.4.2 Πλεονεκτήματα σταθμού

Σημαντικότερα πλεονεκτήματα από τη δυνατότητα του παιδιού να πηγαίνει στον παιδικό σταθμό είναι η συμμετοχή του παιδιού σε ομάδες (61,7%: πάρα πολύ) και η συνεργασία με άλλα παιδιά (60,8%: πάρα πολύ). Το σύνολο των γονέων (100%) αξιολογούν θετικά (πολύ ή πάρα πολύ σημαντικά) τα δύο αυτά πλεονεκτήματα. Επίσης σημαντικό πλεονέκτημα θεωρούν τη δυνατότητα ζωής έξω από το σπίτι (58,9%). Λιγότερο σημαντικά είναι η δυνατότητα ανάληψης ρόλων και η εκμάθηση κανόνων (26,4% και 31,9%).

Πλεονεκτήματα σταθμού

	Πολύ λίγο		Λίγο		Πολύ		Πάρα πολύ		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Εκμάθηση νέων κανόνων	22	6.1%	51	14.2%	172	47.8%	115	31.9%	360	100%
Δυνατότητα ανάληψης ρόλων	0	.0%	144	40.0%	121	33.6%	95	26.4%	360	100%
Δυνατότητα ζωής έξω από το σπίτι	9	2.5%	14	3.9%	125	34.7%	212	58.9%	360	100%
Συμμετοχή σε ομάδες	0	.0%	0	.0%	138	38.3%	222	61.7%	360	100%
Συνεργασία με άλλα παιδιά	0	.0%	0	.0%	141	39.2%	219	60.8%	360	100%

1.4.3 Συναισθήματα που δημιουργούνται στα παιδιά

Τα συναισθήματα που δημιουργούνται στο παιδί από την παραμονή του στον παιδικό σταθμό είναι η υπομονή (72,8%) και η κατανόηση (62,8%). Αντίθετα μόλις 22,8% των γονέων δήλωσαν ότι τα παιδιά τους εκδηλώνουν οργή ή θυμό.

Συναισθήματα

	Καθόλου		Πολύ λίγο		Λίγο		Πολύ		Πάρα πολύ		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Οργή/Θυμό	122	33.9%	49	13.6%	107	29.7%	40	11.1%	42	11.7%	360	100.0%
Κατανόηση	30	8.3%	0	.0%	104	28.9%	139	38.6%	87	24.2%	360	100.0%
Υπομονή	26	7.2%	29	8.1%	43	11.9%	206	57.2%	56	15.6%	360	100.0%

1.4.4 Αλλαγές στη συμπεριφορά του παιδιού

Οι αλλαγές στη συμπεριφορά των παιδιών είναι όλες θετικές σε μεγάλο βαθμό. Τα παιδιά θέλουν να πηγαίνουν στον παιδικό σταθμό σε ποσοστό 93,1%, είναι πιο συνεργάσιμα (86,4%), πιο κοινωνικά (85,5%) και πιο υπεύθυνα (78,7%).

Συμπεριφορά

	Καθόλου		Πολύ λίγο		Λίγο		Πολύ		Πάρα πολύ		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Πιο κοινωνικό	0	.0%	0	.0%	51	14.2%	179	49.7%	130	36.1%	360	100.0%
Πιο υπεύθυνο	0	.0%	24	6.7%	53	14.7%	155	43.1%	128	35.6%	360	100.0%
Πιο συνεργάσιμο	0	.0%	31	8.6%	18	5.0%	166	46.1%	145	40.3%	360	100.0%
Θέλει να πηγαίνει	11	3.1%	0	.0%	14	3.9%	95	26.4%	240	66.7%	360	100.0%

Οι γονείς δηλώνουν ότι η συμπεριφορά του παιδιού τους έχει αλλάξει προς το καλύτερο. Δίνοντας κάποια παραδείγματα, λένε: Αν και είναι θέλει να πηγαίνει στο σχολείο, είναι περισσότερο κοινωνικό και κάνει πιο εύκολα παρέες, αυτοεξυπηρετείται και μοιράζεται τα παιχνίδια του, βάζει τα παιχνίδια στη θέση τους μόνο του, παίζει περισσότερο με τα παιχνίδια του και βλέπει λιγότερο παιδικά, δημιουργεί ιστορίες καθημερινής ζωής με κανόνες σύμφωνα με το παιχνίδι που προσπαθεί να εφαρμόσει, στο σπίτι συζητάει για το πως περνά καθημερινά στο σχολείο.

Οι γονείς κρίνουν τις αλλαγές αυτές στα παιδιά τους ως καλές ή πολύ καλές σε ποσοστό 35% και 65%, αντίστοιχα.

1.4.5 Αντιμετώπιση των παιδιών

Σύμφωνα με τους γονείς τα παιδιά αντιμετωπίζονται κυρίως με φροντίδα (53,1%), με κατανόηση (49,2%), με αγάπη (45,8%) και με υπομονή (42,8%). Τα παιδιά αντιμετωπίζονται καθόλου ή πολύ λίγο με οργή ή θυμό (100%) και με φωνές (87,5%).

Αντιμετώπιση

	Καθόλου		Πολύ λίγο		Λίγο		Πολύ		Πάρα πολύ		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Με κατανόηση	0	.0%	0	.0%	0	.0%	183	50.8%	177	49.2%	360	100.0%
Με φροντίδα	0	.0%	0	.0%	0	.0%	169	46.9%	191	53.1%	360	100.0%
Με αγάπη	0	.0%	0	.0%	9	2.5%	186	51.7%	165	45.8%	360	100.0%
Με υπομονή	0	.0%	0	.0%	0	.0%	206	57.2%	154	42.8%	360	100.0%
Με θυμό/οργή	297	82.5%	63	17.5%	0	.0%	0	.0%	0	.0%	360	100.0%
Με φωνές	212	58.9%	103	28.6%	45	12.5%	0	.0%	0	.0%	360	100.0%

1.4.6 Έλεγχος από τους γονείς

Οι γονείς ελέγχουν τη λειτουργία του παιδικού σταθμού και την αντιμετώπιση των παιδιών από το προσωπικό κυρίως μέσα από τις περιγραφές των ίδιων των παιδιών (89,4%) και με επισκέψεις στο χώρο (85,6%). Λιγότερο συχνά ο έλεγχος γίνεται μέσα από συναντήσεις και συζητήσεις με άλλους γονείς (17,8%).

1.5 Αξιολόγηση του παιδικού σταθμού

1.5.1 Εσωτερικοί και εξωτερικοί χώροι

Όλοι οι γονείς έχουν επισκεφτεί τον παιδικό σταθμό του παιδιού τους. Στην πλειοψηφία τους έχουν καλή γνώση των χώρων του παιδικού σταθμού (πάρα πολύ 46,1%, πολύ 40,0%), ενώ μόλις το 13,9% γνωρίζουν λίγο τους χώρους.

Όλοι οι παιδικό σταθμοί έχουν, όπως δηλώνουν οι γονείς, αίθουσα δραστηριοτήτων / μαθημάτων και κουζίνα (100%). Επίσης, έχουν χώρο υποδοχής (88.6%), γραφείο προσωπικού (86.7%), τουαλέτες αγοριών / κοριτσιών (69.2%), προαύλιο (41.4%), αίθουσα φαγητού (39.4%) και κήπο με γκαζόν/ χορτάρι/ δέντρα (27.8%).

Οι γονείς δεν αξιολογούν θετικά τους χώρους αυτούς. Έξι στους δέκα γονείς τους χαρακτηρίζουν λίγο έως καθόλου καλούς (60%), ενώ οι υπόλοιποι (40%) τους αξιολογούν πολύ καλούς.

Πως σας φαίνονται οι χώροι;

	N	Ποσοστό %
Καθόλου καλοί	15	4.2
Πολύ λίγο καλοί	11	3.1
Λίγο καλοί	190	52.8
Πολύ καλοί	144	40.0
Σύνολο	360	100.0

Οι λόγοι που οι γονείς δεν είναι ικανοποιημένοι από τους χώρους περιγράφονται από τους ίδιους ως εξής: «Λείπουν παιχνίδια παιδικής χαράς ενώ ο χώρος παιχνιδιού είναι ελάχιστα οργανωμένος όσον αφορά τις ηλικίες και το φύλλο του παιδιού», «οι τουαλέτες είναι κοινές για αγόρια και κορίτσια, δεν έχει αυλή, η μια η αίθουσα είναι αρκετά μικρή. τα θετικά όμως υπερέχουν κατά πολύ των αρνητικών», «οι χώροι δεν είναι ασφαλείς, ο σταθμός είναι στον πρώτο όροφο, έχουν πρόσβαση στη σκάλα και υπάρχει ασανσέρ. παραμένουμε γιατί μας αρέσει το προσωπικό», «Όλοι οι παιδικό σταθμοί θα έπρεπε να έχουν μεγαλύτερους χώρους και εξωτερικούς χώρους» και «το φαγητό: είναι άγνωστη η ποιότητα των τροφίμων και ισχύει για όλους τους παιδικούς σταθμούς».

Παρά το γεγονός ότι δεν είναι απόλυτα ικανοποιημένοι από τους χώρους, παραμένουν στον σταθμό για τους εξής λόγους: διότι δεν μπορεί να βρεθεί καταλληλότερος χώρος για να στεγαστεί ο συγκεκριμένος παιδικός σταθμός, διότι το προσωπικό είναι πολύ καλό και γίνεται καλή προσπάθεια, λόγω μικρής απόστασης από το σπίτι, ή λόγω οικονομικών δυσκολιών.

1.5.2 Παροχές

Η αξιολόγηση των παροχών που προσφέρει ο παιδικός σταθμός περιλαμβάνει τους χώρους, το προσωπικό, τα εκπαιδευτικά μέσα, το φαγητό και τα σύνεργα φαγητού. Απόλυτα ικανοποιημένοι είναι οι γονείς από το προσωπικό των παιδικών σταθμών (100% πολύ ή πάρα πολύ) και τα μέσα που χρησιμοποιούνται (93.1%). Επίσης, πολύ ικανοποιημένοι είναι από την ποιότητα του φαγητού (97.5%) και τα σύνεργα φαγητού (92.5%).

Παροχές

	Πολύ λίγο		Λίγο		Πολύ		Πάρα πολύ		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Χώροι	37	10.3%	77	21.4%	219	60.8%	27	7.5%	360	100.0%
Προσωπικό	0	.0%	0	.0%	253	70.3%	107	29.7%	360	100.0%
Μέσα (υλικά, παιχνίδια, βιβλία)	0	.0%	25	6.9%	262	72.8%	73	20.3%	360	100.0%
Φαγητό (μαγειρέμα, ποιότητα)	0	.0%	9	2.5%	185	51.4%	166	46.1%	360	100.0%
Σύνεργα φαγητού (μαγειρικά σκεύη, πιάτα, πιρούνια, κλπ)	0	.0%	27	7.5%	199	55.3%	134	37.2%	360	100.0%

1.6 Αξιολόγηση λειτουργίας του παιδικού σταθμού

Όλοι οι γονείς είναι ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού τους στον παιδικό σταθμό (Πολύ 68,3%, Πάρα πολύ 31,7%). Οι λόγοι για τους οποίους οι γονείς δηλώνουν ικανοποιημένοι περιλαμβάνουν: Το παιδί κοινωνικοποιείται / μαθαίνει να συνεργάζεται (30,3%), Γιατί έχει μάθει πολλά πράγματα (24,7%), το παιδί είναι ευχαριστημένο / περνάει καλά στον παιδικό σταθμό (24,1%), Το προσωπικό είναι καλό / κάνει ότι καλύτερο μπορεί (20,2%), το παιδί είναι σε ασφαλές περιβάλλον (19,8%), τρώει φαγητά που δεν τα έτρωγε στο σπίτι (11,2%), Το παιδί έχει μάθει τρόπους συμπεριφοράς / είναι πιο υπάκουο (9,8%), έχει κάνει φίλους (7,5%), Καθαριότητα (7,5%), Βρίσκεται σε χαρούμενο και οικείο περιβάλλον (7,3%), Το αγαπούν και το φροντίζουν (6,4%), Πάει με κέφι κάθε πρωί (6,2%), Απόσταση (4,4%), Δεν χρειάζεται να το πηγαίνω στη γιαγιά του για να τον προσέχει (4,4%), μπορώ να πηγαίνω στην δουλειά (4,4%), Ωρες λειτουργίας, (4,4%),

Γυρνάει χαρούμενο στο σπίτι (4,2%), Καλή και άμεση ενημέρωση για τα προβλήματα των παιδιών (3,3%), η προετοιμασία του για το δημοτικό (3,1%), τα προηγούμενα παιδιά μου ακόμα συζητούν για το συγκεκριμένο σταθμό (3,1%) και είναι περισσότερο δημιουργικό (2,5%).

1.6.1 Ωράριο λειτουργίας

Οι γονείς είναι ικανοποιημένοι από το ωράριο λειτουργίας του παιδικού σταθμού, πολύ ή πάρα πολύ σε ποσοστό 48,9% και 51,1% αντίστοιχα.

1.6.2 Κάλυψη αναγκών

Οι γονείς είναι επίσης ικανοποιημένοι από το βαθμό που ο παιδικός σταθμός καλύπτει τις ανάγκες τους αλλά και τις ανάγκες του παιδιού τους. Πιο συγκεκριμένα, σε ποσοστό 80,8% είναι πολύ ικανοποιημένοι και σε ποσοστό 19,2% πάρα πολύ ικανοποιημένοι.

1.6.3 Συνεργασία με το προσωπικό

Αναφορικά με τη συνεργασία των γονιών με το προσωπικό του παιδικού σταθμού, και σε αυτή την περίπτωση οι γονείς δηλώνουν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι (60,8% και 39,2% αντίστοιχα).

1.6.4 Άλλες παροχές

Μόλις ένας στους πέντε (22,8%) παιδικούς σταθμούς προσφέρουν άλλες παροχές. Οι παροχές αυτές περιλαμβάνουν: εκδηλώσεις (θεατρικές, εορταστικές, κουκλοθέατρο) (13,1%), εκμάθηση χορών με χοροδιδάσκαλο (9,4%), σχολικές γιορτές (6,9%), μερικές εκδρομές που κάνουν στα παιδιά (3,9%), συναντήσεις ενημέρωσης γονέων από ψυχολόγους / παιδοψυχολόγους (6,4%), δημιουργία (2,5%), ζωγραφική (2,5%).

Οι γονείς είναι πολύ (88,2%) ή πάρα πολύ (11,8%) ικανοποιημένοι με αυτές τις παροχές.

1.6.5 Προτάσεις για επιπλέον παροχές

Τέλος, ζητήθηκε από τους γονείς να κάνουν τις προτάσεις τους για επιπλέον παροχές, που θα ήθελαν να προσφέρει ο παιδικός σταθμός του παιδιού τους. Ο πίνακας που ακολουθεί συγκεντρώνει τις προτάσεις αυτές.

Προτάσεις

	N	Ποσοστό %
Αυλή/εξωτερικοί χώροι για παιχνίδι	164	45,6%
Περισσότερες δραστηριότητες εντός και εκτός σχολείου	85	23,6%
Εκπαιδευτικές εκδρομές	59	16,4%
Καλύτερες εγκαταστάσεις και εξωτερικοί χώροι	52	14,4%
Ιατρικός έλεγχος παιδιών	41	11,4%
Περισσότερο προσωπικό	40	11,1%
Ενημέρωση σε τακτά χρονικά διαστήματα προς τους γονείς	36	10,0%
Κάποια επιμορφωτικά σεμινάρια τα οποία υπήρχαν και στο παρελθόν.	22	6,1%
Λιγότερα παιδιά στην τάξη	22	6,1%
Περισσότερη εκπαίδευση- προετοιμασία	16	4,4%
Αρκετά μεγάλες αίθουσες	15	4,2%
Άθληση παιδιών	14	3,9%
Επαφές παιδιών με ειδικούς στον ψυχολογικό τομέα	14	3,9%
Ασφαλέστεροι χώροι	12	3,3%

2. Συσχετίσεις

Οι συσχετίσεις που πραγματοποιήθηκαν είχαν ως στόχο να απαντήσουν στα ερευνητικά ερωτήματα που είχαν τεθεί εξ' αρχής. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζουν εάν η ικανοποίηση των γονέων από τον Παιδικό Σταθμό εξαρτάται από τους παρακάτω παράγοντες:

- α) το κόστος ανά μήνα για τους γονείς
- β) οι δυνατότητες που παρέχει ο σταθμός για την κοινωνικοποίηση του παιδιού
- γ) η θέση του παιδικού σταθμού (απόσταση από το σπίτι)
- δ) το ωράριο του παιδικού σταθμού
- ε) η αντιμετώπιση του παιδιού από το προσωπικό
- στ) το περιβάλλον του σταθμού (χώροι, εγκαταστάσεις κ.λ.π)
- ζ) η ασφάλεια που ο σταθμός παρέχει στο παιδί και τους γονείς
- η) άλλες παροχές του παιδικού Σταθμού.

Οι μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τον έλεγχο των παραπάνω υποθέσεων, ήταν ο έλεγχος χ^2 του Pearson. Ο έλεγχος αυτός είναι κατάλληλος για τον έλεγχο συσχετίσεων μεταξύ ποιοτικών μεταβλητών. Η ανάλυση έγινε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS v15.

2.1 Το κόστος ανά μήνα για τους γονείς

Αν και οι γονείς δηλώνουν συνολικά ικανοποιημένοι, βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στο επίπεδο της ικανοποίησης των γονιών σε σχέση με την οικονομική κατάσταση των γονέων ($\chi^2=4,788$, $p=0,029$).

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Αν είχατε την οικονομική άνεση θα επιλέγατε έναν άλλο ιδιωτικό παιδικό σταθμό;	Ναι	N	46	11	57
		%	80,7%	19,3%	100%
	Όχι	N	200	103	303
		%	66,0%	34,0%	100%
Σύνολο	N	246	114	360	
	%	68,3%	31,7%	100%	

Πιο συγκεκριμένα, οι γονείς οι οποίοι ακόμη κι αν είχαν την οικονομική δυνατότητα δεν θα επέλεγαν έναν ιδιωτικό σταθμό, είναι περισσότερο ικανοποιημένοι (34%) από αυτούς που θα άλλαζαν παιδικό σταθμό (19,3%). Άρα δεν θα άλλαζαν παιδικό σταθμό διότι φαίνεται να τους ικανοποιεί ο τρόπος λειτουργίας

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Πόσο σημαντικό ρόλο έπαιξε το εισόδημά σας στην επιλογή του συγκεκριμένου παιδικού σταθμού.	Πάρα πολύ	N	74	11	85
		%	87,1%	12,9%	100%
	Πολύ	N	26	22	48
		%	54,2%	45,8%	100%
	Λίγο	N	120	23	143
		%	83,9%	16,1%	100%
	Πολύ λίγο	N	26	58	84
		%	31,0%	69,0%	100%
Σύνολο	N	246	114	360	
	%	68,3%	31,7%	100%	

Μία ακόμα ερώτηση που εξετάζει την επίδραση του κόστους είναι ο ρόλος που έπαιξε το οικογενειακό εισόδημα στην επιλογή του παιδικού σταθμού. Και σε αυτή την περίπτωση βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στον βαθμό ικανοποίησης των γονιών σε σχέση με τον ρόλο που έπαιξε το εισόδημα τους στην επιλογή του συγκεκριμένου παιδικού σταθμού ($\chi^2=88,516$, $p<0,000$). Αναλυτικότερα, οι γονείς για τους οποίους το εισόδημα έπαιξε πάρα πολύ σημαντικό ρόλο στην επιλογή του παιδικού σταθμού είναι σε ποσοστό 12,9% πολύ ικανοποιημένοι, ενώ αντίθετα οι γονείς που το εισόδημα έπαιξε πολύ λίγο ρόλο στην επιλογή του σταθμού είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι σε ποσοστό 69,0%. Αυτό ίσως να σχετίζεται με την εκλογίκευση της μορφής «τόσα λεφτά έχω να διαθέσω, τόσο καλός είναι ο παιδικός σταθμός που πηγαίνει το παιδί μου»

2.2 Οι δυνατότητες που παρέχει ο σταθμός για την κοινωνικοποίηση του παιδιού

Όπως αναφέρθηκε και στο πρώτο μέρος της ανάλυσης, οι γονείς θεωρούν την κοινωνικοποίηση του παιδιού τους ως έναν από τους σημαντικότερους λόγους για να πηγαίνει το παιδί στον παιδικό σταθμό. Δηλώνουν επίσης ότι η συμπεριφορά του παιδιού έχει αλλάξει προς το καλύτερο αφότου πήγε στο σταθμό, καθώς έχει γίνει πιο κοινωνικό, πιο υπεύθυνο και πιο συνεργάσιμο. Στην ενότητα αυτή εξετάζουμε κατά πόσο η κοινωνικοποίηση του παιδιού επηρεάζει την ικανοποίηση των γονέων από τη λειτουργία του παιδικού σταθμού.

Αρχικά, δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στο βαθμό ικανοποίησης των γονιών σε σχέση με την κοινωνικότητα που απέκτησε το παιδί στον παιδικό σταθμό ($\chi^2=5,261$, $p=0,072$).

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Πιο κοινωνικό	Λίγο	N	40	11	51
		%	78,4%	21,6%	100%
	Πολύ	N	113	66	179
		%	63,1%	36,9%	100%
	Πάρα πολύ	N	93	37	130
		%	71,5%	28,5%	100%
Σύνολο		N	246	114	360
		%	68,3%	31,7%	100%

Παρ' όλ' αυτά, στατιστικά σημαντική διαφορά βρέθηκε στο βαθμό ικανοποίησης των γονέων σε σχέση με την απόκτηση αίσθησης υπευθυνότητας από το παιδί ($\chi^2=56,252$, $p<0,000$). Όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα, οι γονείς που δηλώνουν ότι το παιδί τους έχει αποκτήσει πολύ λίγο υπευθυνότητα είναι λιγότερο ικανοποιημένοι (πάρα πολύ: 0%). Άρα οι αναμονές από τον παιδικό σταθμό κυρίως εντοπίζονται στη δημιουργία ανθρώπων με υπευθυνότητα που μάλλον θεωρείται σημαντικά θετικό χαρακτηριστικό που πρέπει να αποκτηθεί από μικρή ηλικία

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο	
			Πολύ	Πάρα πολύ		
Πιο υπεύθυνο	Πολύ λίγο	N	24	0	24	
		%	100,0%	0,0%	100%	
	Λίγο	N	42	11	53	
		%	79,2%	20,8%	100%	
	Πολύ	N	123	32	155	
		%	79,4%	20,6%	100%	
	Πάρα πολύ	N	57	71	128	
		%	44,5%	55,5%	100%	
	Σύνολο		N	246	114	360
			%	68,3%	31,7%	100%

Επίσης στατιστικά σημαντική διαφορά παρατηρείται στο βαθμό ικανοποίησης των γονιών σε σχέση με την απόκτηση διάθεσης συνεργασίας από τα παιδιά τους ($\chi^2=39,992$, $p<0,000$).

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Πιο	Πολύ λίγο	N	31	0	31

συνεργάσιμο	Λίγο	%	100,0%	0,0%	100%
		N	18	0	18
	Πολύ	%	100,0%	0,0%	100%
		N	90	76	166
	Πάρα πολύ	%	54,2%	45,8%	100%
		N	107	38	145
Σύνολο	%	73,8%	26,2%	100%	
	N	246	114	360	
	%	68,3%	31,7%	100%	

2.3 Η θέση του παιδικού σταθμού (απόσταση από το σπίτι)

Δύο μεταβλητές μετρούν την απόσταση του παιδικού σταθμού από το σπίτι: ο χρόνος με τα πόδια ($\chi^2=33.992$, $p<0,000$) και ο χρόνος με το αυτοκίνητο ($\chi^2=6.005$, $p=0,014$). Η απόσταση του παιδικού σταθμού, άσχετα με το μέσο μεταφοράς, φαίνεται να επηρεάζει την ικανοποίηση των γονέων. Πιο συγκεκριμένα, όσο μεγαλύτερος είναι ο χρόνος μέχρι το σταθμό τόσο μεγαλύτερη φαίνεται να είναι η ικανοποίηση των γονέων. Ίσως εδώ να έχουμε να κάνουμε με εκλογίκευση της μορφής «τον πάω σε καλό παιδικό σταθμό κι ας είναι μακριά»

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Χρόνος με τα πόδια	Μέχρι 10 λεπτά	N	134	38	172
		%	77.9%	22.1%	100%
	Πάνω από 10 λεπτά	N	52	65	117
		%	44.4%	55.6%	100%
Σύνολο	N	186	103	289	
	%	64.4%	35.6%	100%	

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Χρόνος με το αυτοκίνητο	Μέχρι 10 λεπτά	N	94	44	138
		%	68.1%	31.9%	100%
	Πάνω από 10 λεπτά	N	61	54	115
		%	53.0%	47.0%	100%
Σύνολο	N	155	98	253	
	%	61.3%	38.7%	100%	

2.4 Το ωράριο του παιδικού σταθμού

Το ωράριο είναι ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας για την ικανοποίηση των γονέων από τη λειτουργία του παιδικού σταθμού ($\chi^2=58,460$, $p<0,000$). Όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός

ικανοποίησης των γονέων από το ωράριο του σταθμού, τόσο μεγαλύτερος είναι και ο βαθμός ικανοποίησής τους από τη συνολική λειτουργία του.

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Είστε ικανοποιημένοι από το ωράριο που λειτουργεί ο παιδικός σταθμός;	Πολύ	N	154	22	176
		%	87,5%	12,5%	100%
	Πάρα πολύ	N	92	92	184
		%	50,0%	50,0%	100%
Σύνολο	N	246	114	360	
	%	68,3%	31,7%	100%	

2.5 Η αντιμετώπιση του παιδιού από το προσωπικό

Η συνολική ικανοποίηση των γονέων από την παραμονή του παιδιού στους στον παιδικό σταθμό συσχετίστηκε με την αντιμετώπιση του παιδιού από το προσωπικό. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται θετικές συμπεριφορές, όπως η κατανόηση, η φροντίδα, η αγάπη και η υπομονή, ή αρνητικές, όπως ο θυμός και οι φωνές.

2.5.1 Με κατανόηση

Στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση της ικανοποίησης με την κατανόηση ($\chi^2= 9,995$, $p=0,002$). Περισσότερη κατανόηση συνεπάγεται μεγαλύτερη ικανοποίηση των γονέων.

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Με κατανόηση	Πολύ	N	139	44	183
		%	76,0%	24,0%	100,0%
	Πάρα πολύ	N	107	70	177
		%	60,5%	39,5%	100,0%
Σύνολο	N	246	114	360	
	%	68,3%	31,7%	100,0%	

2.5.2 Με φροντίδα

Επίσης, η αντιμετώπιση του παιδιού με φροντίδα επηρεάζει την ικανοποίηση των γονέων από το σταθμό ($\chi^2= 21,695$, $p<0,000$). Όσο αυξάνεται η φροντίδα, αυξάνεται και η ικανοποίηση των γονέων.

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Με φροντίδα	Πολύ	N	136	33	169
		%	80,5%	19,5%	100,0%
	Πάρα πολύ	N	110	81	191
		%	57,6%	42,4%	100,0%
Σύνολο		N	246	114	360
		%	68,3%	31,7%	100,0%

2.5.3 Με αγάπη

Η αντιμετώπιση του παιδιού με αγάπη φαίνεται να επηρεάζει την ικανοποίηση των γονέων από το σταθμό χωρίς όμως να είναι στατιστικά σημαντική η διαφορά αυτή ($\chi^2= 5,825$, $p=0,054$).

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Με αγάπη	Λίγο	N	9	0	9
		%	100,0%	,0%	100,0%
	Πολύ	N	131	55	186
		%	70,4%	29,6%	100,0%
	Πάρα πολύ	N	106	59	165
		%	64,2%	35,8%	100,0%
Σύνολο		N	246	114	360
		%	68,3%	31,7%	100,0%

2.5.4 Με υπομονή

Η αντιμετώπιση του παιδιού με υπομονή επηρεάζει την ικανοποίηση των γονέων από το σταθμό ($\chi^2= 23,644$, $p<0,000$). Όσο περισσότερη η υπομονή με την οποία αντιμετωπίζει το προσωπικό το παιδί τους, τόσο αυξάνεται και η ικανοποίηση των γονέων.

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Με υπομονή	Πολύ	N	162	44	206
		%	78,6%	21,4%	100,0%
	Πάρα πολύ	N	84	70	154
		%	54,5%	45,5%	100,0%
Σύνολο		N	246	114	360
		%	68,3%	31,7%	100,0%

2.5.5 Με θυμό/ οργή

Στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ($\chi^2=35,388$, $p=0,002$). Η αντιμετώπιση του παιδιού με θυμό και οργή συνεπάγεται λιγότερη ικανοποίηση των γονέων.

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Με θυμό/ οργή	Καθόλου	N	183	114	297
		%	61,6%	38,4%	100,0%
	Πολύ λίγο	N	63	0	63
		%	100,0%	,0%	100,0%
Σύνολο		N	246	114	360
		%	68,3%	31,7%	100,0%

2.5.6 Με φωνές

Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ($\chi^2 = 1,718$, $p=0,424$).

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Με φωνές	Καθόλου	N	140	72	212
		%	66,0%	34,0%	100,0%
	Πολύ λίγο	N	72	31	103
		%	69,9%	30,1%	100,0%
	Λίγο	N	34	11	45
		%	75,6%	24,4%	100,0%
Σύνολο		N	246	114	360
		%	68,3%	31,7%	100,0%

2.6 Το περιβάλλον του σταθμού (χώροι, εγκαταστάσεις κ.λπ.)

Βρέθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση στην ικανοποίηση των γονέων από τον παιδικό σταθμό σε σχέση με τους χώρους του σταθμού ($\chi^2 = 121,464$, $p<0,001$)

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Πως σας φαίνονται οι χώροι;	Καθόλου καλοί	N	15	0	15
		%	100,0%	,0%	100,0%
	Πολύ λίγο καλοί	N	11	0	11
		%	100,0%	,0%	100,0%
	Λίγο καλοί	N	169	21	190
		%	88,9%	11,1%	100,0%
	Πολύ καλοί	N	51	93	144
		%	35,4%	64,6%	100,0%
Σύνολο		N	246	114	360
		%	68,3%	31,7%	100,0%

2.7 Η ασφάλεια που ο σταθμός παρέχει στο παιδί και τους γονείς

Συσχέτιση συνολικής ικανοποίησης των γονέων από την παραμονή του παιδιού τους στον παιδικό σταθμό, σε σχέση με την ασφάλεια που προσφέρει ο παιδικός σταθμός, αναφορικά με τους διαθέσιμους χώρους, το προσωπικό, τα υλικά μέσα, του φαγητού και των σκευών

2.7.1 Χώροι

Ισχυρή στατιστική συσχέτιση βρέθηκε στην ικανοποίηση των γονέων από τους χώρους του παιδικού σταθμού ($\chi^2=20,949$, $p<0,000$). Οι γονείς που είναι πολύ λίγο ικανοποιημένοι από τους χώρους του σταθμού, είναι και λιγότερο ικανοποιημένοι από τη συνολική λειτουργία σταθμού.

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Χώροι	Πολύ λίγο	N	37	0	37
		%	100.0%	.0%	100.0%
	Λίγο	N	46	31	77
		%	59.7%	40.3%	100.0%
	Πολύ	N	147	72	219
		%	67.1%	32.9%	100.0%
	Πάρα πολύ	N	16	11	27
		%	59.3%	40.7%	100.0%
Σύνολο	N	246	114	360	
	%	68.3%	31.7%	100.0%	

2.7.2 Προσωπικό

Ο βαθμός ικανοποίηση των γονιών από το προσωπικό του σταθμού είναι υψηλός, όπως φαίνεται και από την πρώτη ενότητα. Παρά το γεγονός ότι το σύνολο των γονέων είναι πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από το προσωπικό, βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά σε σχέση με την συνολική ικανοποίησή τους ($\chi^2=35,744$, $p<0,000$). Περισσότερη ασφάλεια από το προσωπικό έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη ικανοποίηση των γονέων.

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Προσωπικό	Πολύ	N	197	56	253
		%	77.9%	22.1%	100.0%
	Πάρα πολύ	N	49	58	107
		%	45.8%	54.2%	100.0%
Σύνολο	N	246	114	360	
	%	68.3%	31.7%	100.0%	

2.7.3 Μέσα (υλικά, παιχνίδια, βιβλία)

Αντίθετα, δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στη σχέση ανάμεσα στην συνολική ικανοποίηση των γονέων και στην ικανοποίηση από τα υλικοτεχνικά μέσα, όπως υλικά, παιχνίδια και βιβλία ($\chi^2=5,251$, $p=0,072$).

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Μέσα (υλικά, παιχνίδια, βιβλία)	Λίγο	N	14	11	25
		%	56.0%	44.0%	100.0%
	Πολύ	N	175	87	262
		%	66.8%	33.2%	100.0%
	Πάρα πολύ	N	57	16	73
		%	78.1%	21.9%	100.0%
Σύνολο	N	246	114	360	
	%	68.3%	31.7%	100.0%	

2.7.4 Φαγητό (μαγείρεμα, ποιότητα)

Επιπλέον, στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση βρέθηκε σε σχέση με την ασφάλεια στο φαγητό που προσφέρουν στο παιδί στον παιδικό σταθμό ($\chi^2=40.219$, $p<0,001$). Και πάλι, μεγαλύτερη ασφάλεια στα γεύματα, βοηθούν στην συνολική ικανοποίηση των γονέων.

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Φαγητό (μαγείρεμα, ποιότητα)	Λίγο	N	9	0	9
		%	100.0%	.0%	100.0%
	Πολύ	N	151	34	185
		%	81.6%	18.4%	100.0%
	Πάρα πολύ	N	86	80	166
		%	51.8%	48.2%	100.0%
Σύνολο	N	246	114	360	
	%	68.3%	31.7%	100.0%	

2.7.5 Σύνεργα φαγητού (μαγειρικά σκεύη, πιάτα, πιρουνία, κλπ)

Στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με την ασφάλεια από τα σύνεργα φαγητού του παιδικού σταθμού ($\chi^2=96.015$, $p<0,001$).

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	
Σύνεργα φαγητού (μαγειρικά σκεύη, πιάτα, πιρουνία,	Λίγο	N	16	11	27
		%	59.3%	40.7%	100.0%
	Πολύ	N	178	21	199
		%			

κλπ)		%	89.4%	10.6%	100.0%
	Πάρα πολύ	N	52	82	134
		%	38.8%	61.2%	100.0%
Σύνολο	N		246	114	360
	%		68.3%	31.7%	100.0%

2.8 Άλλες παροχές του παιδικού σταθμού

Τέλος, εξετάστηκε η ικανοποίηση των γονέων από τις πρόσθετες παροχές που προσφέρει ο παιδικός σταθμός του παιδιού τους. Όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί, οι γονείς δηλώνουν περισσότερο ικανοποιημένοι (48,6% έναντι 16,0%) όταν ο σταθμός παρέχει αυτές τις παραπάνω δραστηριότητες, όπως εκδηλώσεις, εκμάθηση χορών, συναντήσεις ενημέρωσης γονέων από ψυχολόγους / παιδοψυχολόγους κ.λπ. ($\chi^2=31,868$, $p<0,000$).

			Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;		Σύνολο
			Πολύ	Πάρα πολύ	Πολύ
Υπάρχουν άλλες παροχές;	Ναι	N	36	34	70
		%	51,4%	48,6%	100%
	Όχι	N	199	38	237
		%	84,0%	16,0%	100%
Σύνολο	N	235	72	307	
	%	76,5%	23,5%	100%	

8^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ιδέα της προσχολικής αγωγής ως ανάγκη πρωτο - εμφανίστηκε κατά τα Πλατωνικά χρόνια. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι για τη διαμόρφωση των παιδικών σταθμών χρειάστηκε διεργασία πολλών ετών, ώστε να καταλήξουν να έχουν την δομή και την μορφή με την οποία τους γνωρίζουμε σήμερα. Μόλις τον 20^ο αιώνα αρχίζει η ίδρυση των πρώτων παιδικών σταθμών στην Ελλάδα καθώς και η αναγνώριση και την αναγκαιότητα του θεσμού αυτού από το κράτος.

Οι λόγοι που στέλνουν οι γονείς τα παιδιά τους στον παιδικό σταθμό όπως προέκυψε από το θεωρητικό κομμάτι της εργασίας μας είναι δύο. Αφενός γιατί ο παιδικός σταθμός παρέχει μια βοήθεια και υποστήριξη στους εργαζόμενους γονείς αλλά πολύ περισσότερο στην εργαζόμενη μητέρα, όπου οι ρυθμοί της κοινωνίας μας σήμερα επιτάσσουν και η μητέρα να μπαίνει στην αγορά εργασίας, για να μπορεί η οικογένεια να έχει ένα ικανοποιητικό εισόδημα και να μπορούν να συμβάλλουν στην συντήρηση του σπιτιού και της οικογένειας. Έτσι λοιπόν ο παιδικός σταθμός αποτελεί μια βοήθεια προς την εργαζόμενη μητέρα. Ο δεύτερος λόγος που στέλνει μια οικογένεια το παιδί της στον παιδικό σταθμό, είναι γιατί το παιδί μέσω αυτού του θεσμού, μπορεί να λάβει ερεθίσματα, να αποκτήσει εμπειρίες μέσα από ομαδικά παιχνίδια με άλλα συνομήλικα παιδιά και όλη αυτή η διαδικασία να συμβάλλει στη πνευματική ανάπτυξη του παιδιού (White και Notkin- White, 1982).

Οι παραπάνω λόγοι όπως γίνεται φανερό από την ανάλυση των δεδομένων δεν διαφέρουν. Χαρακτηριστικά οι γονείς αναφέρθηκαν σε ποσοστό 75,3% ότι ο σκοπός των παιδικών σταθμών είναι η «σωστή και ομαλή κοινωνικοποίηση των παιδιών» και σε ποσοστό 4,4% στην «παραμονή του παιδιού προς εξυπηρέτηση των γονέων» ενώ σε ποσοστό 20,3% συμφωνούν και με τις δύο παραπάνω απόψεις.

Οι γονείς όπως αναφέρθηκε και παραπάνω δήλωσαν ότι θεωρούν την κοινωνικοποίηση του παιδιού τους ως έναν από τους σημαντικότερους λόγους για να πηγαίνει το παιδί στον παιδικό σταθμό. Δήλωσαν επίσης ότι η συμπεριφορά του παιδιού έχει αλλάξει προς το καλύτερο αφότου πήγε στο σταθμό, καθώς έχει γίνει πιο κοινωνικό σε ποσοστό (85,5%), πιο υπεύθυνο σε ποσοστό (78,7%) και πιο συνεργάσιμο σε ποσοστό (86,4%). Οι γονείς δηλώνουν ότι η συμπεριφορά του παιδιού τους έχει αλλάξει προς το καλύτερο. Δίνοντας κάποια παραδείγματα, λένε: είναι περισσότερο κοινωνικό και κάνει πιο εύκολα παρέες, αυτοεξυπηρετείται και μοιράζεται τα παιχνίδια του, βάζει τα παιχνίδια στη θέση τους μόνο του, παίζει περισσότερο με τα παιχνίδια του και βλέπει λιγότερο παιδικά, δημιουργεί ιστορίες καθημερινής ζωής με κανόνες σύμφωνα με το παιχνίδι που προσπαθεί να εφαρμόσει, στο σπίτι συζητά για το πως περνά καθημερινά στο σχολείο. Οι γονείς κρίνουν τις

αλλαγές αυτές στα παιδιά τους ως καλές ή πολύ καλές σε ποσοστό (35%) και (65%), αντίστοιχα.

Θέλαμε επίσης να εξετάζουμε κατά πόσο η κοινωνικοποίηση του παιδιού επηρεάζει την ικανοποίηση των γονέων από τη λειτουργία του παιδικού σταθμού. Εξετάσαμε ακόμα δύο παραμέτρους που πιστεύουμε ότι θα μπορούσαν να σχετίζονται με την γενικότερη ικανοποίηση των γονιών από την λειτουργία των παιδικών σταθμών και αυτοί έχουν σχέση με την αίσθηση υπευθυνότητας και την απόκτηση διάθεσης συνεργασίας από τα παιδιά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα και στις συσχετίσεις που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων μας δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στο βαθμό ικανοποίησης των γονιών σε σχέση με την κοινωνικότητα που απέκτησε το παιδί στον παιδικό σταθμό. Όπως φάνηκε όμως από τα αποτελέσματα της έρευνας μας, σχετικά με την υπευθυνότητα βρέθηκε ένα μικρό ποσοστό των ατόμων που απάντησαν ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στο βαθμό ικανοποίησης των γονέων σε σχέση με την απόκτηση αίσθησης υπευθυνότητας από το παιδί. Δηλαδή οι γονείς που δηλώνουν ότι το παιδί τους έχει αποκτήσει πολύ λίγο υπευθυνότητα είναι λιγότερο ικανοποιημένοι (πάρα πολύ 0%). Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της απόκτησης διάθεσης συνεργασίας. Βλέπουμε λοιπόν ότι η υπευθυνότητα και η απόκτηση διάθεσης συνεργασίας θεωρούνται σημαντικά θετικά χαρακτηριστικά που πρέπει να αποκτηθούν από μικρή ηλικία και σύμφωνα με τους γονείς συμπεριλαμβάνονται στα πλαίσια της κοινωνικοποίησης που το παιδί μαθαίνει μέσω του παιδικού σταθμού.

Επιπλέον σημαντικότερα πλεονεκτήματα από τη δυνατότητα του παιδιού να πηγαίνει στον παιδικό σταθμό όπως αναφέρουν οι γονείς είναι η συμμετοχή του παιδιού σε ομάδες (61,7%: πάρα πολύ) και η συνεργασία με άλλα παιδιά (60,8%: πάρα πολύ). Το σύνολο των γονέων (100%) αξιολογούν θετικά (πολύ ή πάρα πολύ σημαντικά) τα δύο αυτά πλεονεκτήματα. Επίσης σημαντικό πλεονέκτημα θεωρούν τη δυνατότητα ζωής έξω από το σπίτι (58,9%). Λιγότερο σημαντικά είναι η δυνατότητα ανάληψης ρόλων και η εκμάθηση κανόνων (26,4% και 31,9%).

Βασικά πρόσωπα μέσα σε έναν παιδικό σταθμό είναι το προσωπικό του. Το προσωπικό είναι αυτό που έχει ευθύνη για τις ώρες που το παιδί θα είναι στον παιδικό σταθμό αλλά και το προσωπικό είναι αυτό που θα βοηθήσει το παιδί να προσαρμοστεί αρχικά στο περιβάλλον και στην συνέχεια να θέλει να πηγαίνει στον παιδικό σταθμό. Η σωστή αντιμετώπιση του προσωπικού είναι πολύ βασικό για το παιδί. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφέρουμε ότι οι γονείς δήλωσαν ότι η συνεργασία τους με το προσωπικό του παιδικού σταθμού, είναι πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι (60,8% και 39,2% αντίστοιχα).

Σύμφωνα με τα παραπάνω θεωρήσαμε ότι η έρευνα μας θα έπρεπε να περιλαμβάνει την γνώμη των γονέων πάνω σε αυτό το κομμάτι. Οι γονείς λοιπόν που πήραν μέρος στην έρευνά μας δηλώνουν ότι τα παιδιά αντιμετωπίζονται κυρίως με φροντίδα (53,1%), με κατανόηση (49,2%), με αγάπη (45,8%) και με υπομονή (42,8%). Τα παιδιά αντιμετωπίζονται

καθόλου ή πολύ λίγο με οργή ή θυμό (100%) και με φωνές (87,5%). Στην συνέχεια θέλαμε να δούμε την συνολική ικανοποίηση των γονέων από την παραμονή του παιδιού τους στον παιδικό σταθμό σε συσχέτιση με την αντιμετώπιση του παιδιού από το προσωπικό. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται θετικές συμπεριφορές, όπως η κατανόηση, η φροντίδα, η αγάπη και η υπομονή, ή αρνητικές, όπως ο θυμός και οι φωνές. Τα αποτελέσματα αυτής της συσχέτισης έχουν ως εξής: στην περίπτωση της κατανόησης, της φροντίδας, της αγάπης και της υπομονής βρέθηκε ότι όσο μεγαλύτερη είναι η αντιμετώπιση των παιδιών από το προσωπικό με τις παραπάνω συμπεριφορές τόσο αυξάνεται και η ικανοποίηση των γονιών από τους παιδικούς σταθμούς. Στην περίπτωση αντιμετώπισης των παιδιών με θυμό και οργή η γενικότερη ικανοποίηση των γονιών από τους παιδικούς σταθμούς μειώνεται. Επιπλέον στην περίπτωση αντιμετώπισης των παιδιών με φωνές δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση.

Ιδιαίτερη σημασία σε ένα παιδικό σταθμό πρέπει να δίνεται και στην διαμόρφωση των χώρων, εσωτερικών και εξωτερικών. Η ασφάλεια ενός παιδιού εξαρτάτε σε μεγάλο ποσοστό από τους χώρους που διαθέτει ένας παιδικός σταθμός. Επίσης σημαντικός είναι και ο εξοπλισμός των παιδικών σταθμών σε παιχνίδια, τα οποία όπως ξέρουμε είναι το κύριο μέσο διασκέδασης, εκπαίδευσης και επικοινωνίας των παιδιών.

Σύμφωνα να με το θεωρητικό μας απαραίτητος χώρος για έναν παιδικό σταθμό είναι η αυλή. Το πρώτο πράγμα που πρέπει να εξασφαλισθεί με την κατασκευή ενός παιδικού σταθμού είναι η ύπαρξη και η κατασκευή μιας ευρύχωρης αυλής. Στην αυλή του παιδικού σταθμού μπορούν να τοποθετηθούν διάφορα παιχνίδια, για την άσκηση και την ψυχαγωγία των παιδιών, όμως είναι και αναγκαίο στην αυλή να υπάρχει και πράσινο ώστε το παιδί να μην αισθάνεται ότι είναι εγκλωβισμένο σ' ένα κλουβί αλλά να νιώθει περισσότερο κοντά στην φύση. Εξίσου σημαντικοί είναι όμως και οι εσωτερικοί χώροι. όπως προκύπτει από το θεωρητικό θα πρέπει να υπάρχει γραφείο πολλαπλών χρήσεων, χώρος προσωπικού, μόνωση σε περίπτωση που κάποιο παιδί αρρωστήσει ξαφνικά, χώροι υγιεινής προσωπικού – κοινού, αίθουσα απασχόλησης νηπίων, τραπεζαρία, κουζίνα κ.λ.π (Χαρίτος, 1996, Δαράκη-Χατζηκωνσταντίνου, 1981).

Με βάση τα παραπάνω στην έρευνα που διεξήγαμε προσπαθήσαμε να μάθουμε από τους γονείς κατά πόσο γνωρίζουν τους χώρους που διαθέτει ο παιδικός σταθμός του παιδιού τους και κατά πόσο ικανοποιημένοι είναι από αυτούς. Αυτό που προέκυψε ήταν ότι όλοι οι γονείς έχουν επισκεφτεί τον παιδικό σταθμό του παιδιού τους και στην πλειοψηφία τους έχουν καλή γνώση των χώρων του παιδικού σταθμού (πάρα πολύ 46,1%, πολύ 40,0%), ενώ μόλις το (13,9%) γνωρίζουν λίγο τους χώρους. Όλοι οι παιδικοί σταθμοί έχουν, όπως δηλώνουν οι γονείς, αίθουσα δραστηριοτήτων / μαθημάτων και κουζίνα (100%). Επίσης, έχουν χώρο υποδοχής (88.6%), γραφείο προσωπικού (86.7%), τουαλέτες αγοριών / κοριτσιών

(69.2%), προαύλιο (41.4%), αίθουσα φαγητού (39.4%) και κήπο με γκαζόν/ χορτάρι/ δέντρα (27.8%).

Οι γονείς όμως δεν αξιολογούν θετικά τους χώρους αυτούς. Έξι στους δέκα γονείς τους χαρακτηρίζουν λίγο έως καθόλου καλούς (60%), ενώ οι υπόλοιποι (40%) τους αξιολογούν πολύ καλούς. Οι λόγοι που οι γονείς δεν είναι ικανοποιημένοι από τους χώρους περιγράφονται από τους ίδιους ως εξής: «Λείπουν παιχνίδια παιδικής χαράς ενώ ο χώρος παιχνιδιού είναι ελάχιστα οργανωμένος όσον αφορά τις ηλικίες και το φύλλο του παιδιού», «οι τουαλέτες είναι κοινές για αγόρια και κορίτσια, δεν έχει αυλή, η μια η αίθουσα είναι αρκετά μικρή, τα θετικά όμως υπερέχουν κατά πολύ των αρνητικών», «οι χώροι δεν είναι ασφαλείς, ο σταθμός είναι στον πρώτο όροφο, έχουν πρόσβαση στη σκάλα και υπάρχει ασανσέρ, παραμένουμε γιατί μας αρέσει το προσωπικό», «Όλοι οι παιδικοί σταθμοί θα έπρεπε να έχουν μεγαλύτερους χώρους και εξωτερικούς χώρους» και «το φαγητό: είναι άγνωστη η ποιότητα των τροφίμων και ισχύει για όλους τους παιδικούς σταθμούς». Παρά το γεγονός ότι δεν είναι απόλυτα ικανοποιημένοι από τους χώρους, παραμένουν στον σταθμό για τους εξής λόγους: διότι δεν μπορεί να βρεθεί καταλληλότερος χώρος για να στεγαστεί ο συγκεκριμένος παιδικός σταθμός, διότι το προσωπικό είναι πολύ καλό και γίνεται καλή προσπάθεια, λόγω μικρής απόστασης από το σπίτι, ή λόγω οικονομικών δυσκολιών.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφέρουμε, έπειτα από μελέτη των αποτελεσμάτων του ερευνητικού, ότι παρατηρώντας τις απαντήσεις των γονέων σχετικά με τις επιπλέον παροχές που θα ήθελαν να υπήρχαν στον παιδικό σταθμό του παιδιού τους, το μεγαλύτερο ποσοστό (45,6%) των ατόμων, απάντησαν ότι θα ήθελαν να υπάρχει περισσότερος εξωτερικός χώρος (αυλή), ώστε τα παιδιά να μπορούν να παίζουν με μεγαλύτερη άνεση. Θα πρέπει λοιπόν να φτιαχτούν εξωτερικοί χώροι οι οποίοι θα εξασφαλίζουν περισσότερες δραστηριότητες και παιχνίδια. Όμως αυτό θα πρέπει να γίνει μετά από μελέτη ώστε να μπορέσει να εξασφαλιστεί και η ασφάλεια των παιδιών που είναι άλλωστε το βασικότερο όλων.

Στην συνέχεια θελήσαμε να συσχετίσουμε την συνολική ικανοποίηση των γονέων από την παραμονή του παιδιού τους στον παιδικό σταθμό, σε σχέση με την ασφάλεια που προσφέρει ο παιδικός σταθμός, αναφορικά με τους διαθέσιμους χώρους, το προσωπικό, τα υλικά μέσα, του φαγητού και των σκευών. Από την έρευνα που διεξήγαμε βρέθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση στην ικανοποίηση των γονέων από τον παιδικό σταθμό σε σχέση με τους χώρους του σταθμού. Πιο συγκεκριμένα οι γονείς που είναι πολύ λίγο ικανοποιημένοι από τους χώρους του σταθμού, είναι και λιγότερο ικανοποιημένοι από τη συνολική λειτουργία σταθμού. Όσο αφορά το προσωπικό ο βαθμός ικανοποίησης των γονιών είναι υψηλός, όπως φαίνεται και από την πρώτη ενότητα άλλωστε. Φαίνεται ότι όσο αυξάνεται η ασφάλεια από το προσωπικό αυτό έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη ικανοποίηση των γονέων. Επιπλέον, στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση βρέθηκε σε σχέση με την

ασφάλεια στο φαγητό που προσφέρουν στο παιδί στον παιδικό σταθμό αλλά και στα σύνεργά που χρησιμοποιούνται. Και πάλι, μεγαλύτερη ασφάλεια στα γεύματα και στα σύνεργα, βοηθούν στην συνολική ικανοποίηση των γονέων. Αντίθετα, δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στη σχέση ανάμεσα στην συνολική ικανοποίηση των γονέων και στην ικανοποίηση από τα υλικοτεχνικά μέσα, όπως υλικά, παιχνίδια και βιβλία.

Σημαντικό κριτήριο στην επιλογή ενός παιδικού σταθμού πιστεύουμε ότι είναι και η οικονομική άνεση που μπορεί να έχουν οι γονείς. Λόγος που μπορεί να περιορίσει την επιλογή των γονιών. Από την έρευνά μας φάνηκε ότι ένας στους τρεις γονείς (36,9%) δήλωσε ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειας ήταν σημαντικός παράγοντας στην απόφασή του το παιδί να πάει στο συγκεκριμένο παιδικό σταθμό. Μεγαλύτερο όμως είναι το ποσοστό αυτών που το εισόδημά τους δεν έπαιξε ρόλο στην απόφαση αυτή (39,7% λίγο, 23,3% πολύ λίγο).

Επιπλέον θελήσαμε να εξετάσουμε και την άποψη των γονέων σχετικά με την επιλογή τους να στείλουν το παιδί τους σε έναν δημοτικό παιδικό σταθμό σε σύγκρισή με έναν ιδιωτικό παιδικό σταθμό. Η πλειοψηφία λοιπόν των γονέων δεν θα επέλεγαν έναν άλλο ιδιωτικό παιδικό σταθμό, έναντι αυτού που το παιδί τους τώρα πηγαίνει (84,2%), ενώ αντίστοιχα (15,8%) θα άλλαζε τον παιδικό σταθμό εάν είχαν την οικονομική άνεση. Οι λόγοι αυτών που απάντησαν ότι θα επέλεγαν έναν ιδιωτικό παιδικό σταθμό περιλαμβάνει την ύπαρξη εξωτερικού χώρου/ κήπου (3,0%), η ύπαρξη μεγαλύτερων εσωτερικών χώρων (3,0%), η μεταφορά του παιδιού (με πούλμαν) (8,3%), και η δυνατότητα για περισσότερες δραστηριότητες και εκπαιδευτικές ασχολίες για τα παιδιά (9,7%), καθώς και η αυξημένη υπομονή, κατανόηση και ευγένεια προς τα παιδιά (6,0%).

Στην συνέχεια θελήσαμε να συσχετίσουμε την συνολική ικανοποίηση των γονέων από την παραμονή του παιδιού τους στον παιδικό σταθμό, σε σχέση με το κόστος ανά μήνα. Το αποτέλεσμα της έρευνας έδειξε ότι αν και οι γονείς δηλώνουν συνολικά ικανοποιημένοι, βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στο επίπεδο της ικανοποίησης των γονιών σε σχέση με την οικονομική κατάσταση των γονέων. Πιο συγκεκριμένα, οι γονείς οι οποίοι ακόμη κι αν είχαν την οικονομική δυνατότητα δεν θα επέλεγαν έναν ιδιωτικό σταθμό, είναι περισσότερο ικανοποιημένοι (34%) από αυτούς που θα άλλαζαν παιδικό σταθμό (19,3%). Από το παραπάνω αποτέλεσμα θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι δεν θα άλλαζαν παιδικό σταθμό διότι φαίνεται να τους ικανοποιεί ο τρόπος λειτουργίας του. Σημαντικό ίσως σε αυτήν την επιλογή τους όπως μπορούμε να συμπεράνουμε, είναι και το γενικότερο συμπέρασμα που προκύπτει από τις απαντήσεις των γονέων σε σχέση με την ικανοποίησή τους από το προσωπικό του σταθμού που πηγαίνει το παιδί τους. Μία ακόμα ερώτηση που εξετάζει την επίδραση του κόστους είναι ο ρόλος που έπαιξε το οικογενειακό εισόδημα στην επιλογή του παιδικού σταθμού. Και σε αυτή την περίπτωση βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στον βαθμό ικανοποίησης των γονιών σε σχέση με τον ρόλο που έπαιξε το εισόδημα τους στην

επιλογή του συγκεκριμένου παιδικού σταθμού. Αναλυτικότερα, οι γονείς για τους οποίους το εισόδημα έπαιξε πάρα πολύ σημαντικό ρόλο στην επιλογή του παιδικού σταθμού είναι σε ποσοστό (12,9%) πολύ ικανοποιημένοι, ενώ αντίθετα οι γονείς που το εισόδημα έπαιξε πολύ λίγο ρόλο στην επιλογή του σταθμού είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι σε ποσοστό (69,0%). Στο παραπάνω αποτέλεσμα μπορούμε να υποθέσουμε σε μια μορφή εκλογίκευσης με την οποία αντιμετωπίζουν τα πράγματα οι γονείς, «τόσα λεφτά έχω να διαθέσω, τόσο καλός είναι ο παιδικός σταθμός που πηγαίνει το παιδί μου», πράγμα που πιστεύουμε ότι είναι απόλυτα φυσιολογικό.

Άλλη μια παράμετρος που θελήσαμε να εξετάσουμε είναι αν οι γονείς αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην καθημερινότητά τους σχετικά με την θέση του παιδικού σταθμού, αλλά και πόσο χρόνο χρειάζονται καθημερινά οι γονείς για την μεταφορά του παιδιού τους σε αυτόν. Δύο λοιπόν στους τρεις γονείς (68,6%) δεν συναντούν καμία δυσκολία στην καθημερινότητα λόγω της θέσης του παιδικού σταθμού. Πολύ λίγες δυσκολίες συναντούν το (17,8%) και λίγες το (13,6%) των γονέων. Σχετικά με την μεταφορά των παιδιών τους οι γονείς κλήθηκαν να απαντήσουν επιλέγοντας ανάμεσα στο αυτοκίνητο, στα πόδια και στην συγκοινωνία. Λίγο περισσότεροι λοιπόν από τους μισούς γονείς (52,2%) πηγαίνουν τα παιδιά τους στον παιδικό σταθμό με το αυτοκίνητο, ενώ το (49,7%) με τα πόδια. Κανένας γονιός δεν δήλωσε ότι πάνε στον παιδικό σταθμό με τη συγκοινωνία. Επίσης ο χρόνος που χρειάζεται για τη μεταφορά του παιδιού στον παιδικό σταθμό διαφέρει ανάλογα με το μέσο μεταφοράς που χρησιμοποιείται. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι τα πόδια και το αυτοκίνητο είναι τα πιο γρήγορα μέσα, ενώ η συγκοινωνία είναι η πιο αργή.

Στην συνέχεια θελήσαμε να συσχετίσουμε την συνολική ικανοποίηση των γονέων από την παραμονή του παιδιού τους στον παιδικό σταθμό, σε σχέση με την απόσταση από το σπίτι. Δύο μεταβλητές μετρούν την απόσταση του παιδικού σταθμού από το σπίτι: ο χρόνος με τα πόδια και ο χρόνος με το αυτοκίνητο. Η απόσταση του παιδικού σταθμού, άσχετα με το μέσο μεταφοράς, φαίνεται να επηρεάζει την ικανοποίηση των γονέων. Πιο συγκεκριμένα, όσο μεγαλύτερος είναι ο χρόνος μέχρι το σταθμό τόσο μεγαλύτερη φαίνεται να είναι η ικανοποίηση των γονέων.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να διευκρινίσουμε ότι προβληματιστήκαμε ιδιαίτερα από το αποτέλεσμα της έρευνας. Καταλήξαμε σε διάφορα συμπεράσματα τα οποία κατά την γνώμη μας επιβεβαιώνουν το εν λόγω αποτέλεσμα. Σαν πρώτο συμπέρασμα υποθέσαμε την οικονομική αιτία της απάντησής τους. Δηλαδή ότι αυτόν τον παιδικό σταθμό τους επέτρεπαν τα οικονομικά τους και σε αυτόν πήγαν το παιδί τους. Στην συνέχεια όμως και δεδομένου της γενικότερης ικανοποίησής τους από το προσωπικό καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι προτίμησαν της επιλογή ενός καλού σταθμού και ας είναι λίγο πιο μακριά από κάποιον όλο τον οποίο δεν θεωρούσαν το ίδιο καλό. Τέλος σκεφτήκαμε και το ενδεχόμενο οι γονείς να

καθυστέρησαν την εγγραφή των παιδιών τους σε παιδικό με αποτέλεσμα να μην μπορέσουν να βρουν κάπου κοντά στο σπίτι τους.

Δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε φυσικά και την γνώμη των γονέων σχετικά με το ωράριο που ένας παιδικός σταθμός είναι ανοιχτός για την φύλαξη των παιδιών τους. Όπως προέκυψε από το θεωρητικό κομμάτι της εργασίας μας σύμφωνα με τον Πρότυπο Κανονισμό Λειτουργίας Δημοτικών και Κοινοτικών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών, όπως ορίζεται από το άρθρο 11 η λειτουργία των Σταθμών οφείλει να αρχίζει από της 7:00 ώρα κατά το χειμερινό ωράριο και από την 6:45 ώρα κατά το θερινό ωράριο και λήγει την 16:00 ώρα. (Χαρίτος, 1996, Δαράκη- Χατζηκωνσταντίνου, 1981). Οι γονείς όπως προέκυψε από την έρευνα που διεξήγαμε είναι ικανοποιημένοι από το ωράριο λειτουργίας του παιδικού σταθμού, πολύ ή πάρα πολύ σε ποσοστό (48,9%) και (51,1%) αντίστοιχα.

Και σε αυτήν την περίπτωση θελήσαμε να συσχετίσουμε την συνολική ικανοποίηση των γονέων από την παραμονή του παιδιού τους στον παιδικό σταθμό, σε σχέση με το ωράριο του παιδικού σταθμού. Το ωράριο είναι ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας για την ικανοποίηση των γονέων από τη λειτουργία του παιδικού σταθμού. Όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός ικανοποίησης των γονέων από το ωράριο του σταθμού, τόσο μεγαλύτερος είναι και ο βαθμός ικανοποίησής τους από τη συνολική λειτουργία του.

Τελειώνοντας λοιπόν την ερευνά μας δεν θα μπορούσαμε να μην ζητήσουμε από τους γονείς να μας αναφέρουν τις πρόσθετες παροχές που προσφέρει ο παιδικός σταθμός του παιδιού τους. Η έρευνα μας έδειξε ότι μόλις ένας στους πέντε (22,8%) παιδικούς σταθμούς προσφέρουν άλλες παροχές. Οι παροχές αυτές περιλαμβάνουν: εκδηλώσεις (θεατρικές, εορταστικές, κουκλοθέατρο) (13,1%), εκμάθηση χορών με χοροδιδάσκαλο (9,4%), σχολικές γιορτές (6,9%), μερικές εκδρομές που κάνουν στα παιδιά (3,9%), συναντήσεις ενημέρωσης γονέων από ψυχολόγους / παιδοψυχολόγους (6,4%), δημιουργία (2,5%), ζωγραφική (2,5%). Οι γονείς είναι πολύ (88,2%) ή πάρα πολύ (11,8%) ικανοποιημένοι με αυτές τις παροχές.

Επιπλέον ζητήθηκαν από τους γονείς να γίνουν και προτάσεις σχετικά με επιπλέον παροχές που θα ήθελαν να προσφέρονται από τους παιδικούς σταθμούς. Οι προτάσεις αυτές είναι: Αυλή/εξωτερικοί χώροι για παιχνίδι σε ποσοστό (45,6%), περισσότερες δραστηριότητες εντός και εκτός σχολείου σε ποσοστό (23,6%), εκπαιδευτικές εκδρομές σε ποσοστό (16,4%), καλύτερες εγκαταστάσεις και εξωτερικοί χώροι σε ποσοστό (14,4%), ιατρικός έλεγχος παιδιών σε ποσοστό (11,4%), περισσότερο προσωπικό σε ποσοστό (11,1%), ενημέρωση σε τακτά χρονικά διαστήματα προς τους γονείς σε ποσοστό (10,0%), κάποια επιμορφωτικά σεμινάρια τα οποία υπήρχαν και στο παρελθόν σε ποσοστό (6,1%), λιγότερα παιδιά στην τάξη σε ποσοστό (6,1%), Περισσότερη εκπαίδευση- προετοιμασία σε ποσοστό (4,4%), αρκετά μεγάλες αίθουσες σε ποσοστό (4,2%), άθληση παιδιών σε ποσοστό (3,9%),

επαφές παιδιών με ειδικούς στον ψυχολογικό τομέα σε ποσοστό (3,9%) και ασφαλέστεροι χώροι σε ποσοστό (3,3%).

Επίσης εξετάστηκε η ικανοποίηση των γονέων από τις πρόσθετες παροχές που προσφέρει ο παιδικός σταθμός του παιδιού τους. Όπως φαίνεται από την έρευνά μας, οι γονείς δηλώνουν περισσότερο ικανοποιημένοι (48,6% έναντι 16,0%) όταν ο σταθμός παρέχει αυτές τις παραπάνω δραστηριότητες, όπως εκδηλώσεις, εκμάθηση χορών, συναντήσεις ενημέρωσης γονέων από ψυχολόγους / παιδοψυχολόγους κ.λπ.

Σε αυτό το σημείο και έπειτα από μια λεπτομερή ανάλυση των αποτελεσμάτων και σύνταξη των συμπερασμάτων, θα θέλαμε να παραθέσουμε τις προτάσεις μας σχετικά με την καλύτερη λειτουργία των παιδικών σταθμών. Οι προτάσεις αυτές διαμορφώθηκαν μέσα από τις απαντήσεις των ίδιων των γονέων και των απόψεων τους στα πλαίσια της λειτουργίας των παιδικών σταθμών. Θα θέλαμε επίσης να ληφθούν σοβαρά υπόψη από τους αναγνώστες, διότι θεωρούμε ότι προβάλλουν τις πραγματικές ανάγκες και θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην καλύτερη λειτουργία των παιδικών σταθμών. Οι προτάσεις μας είναι οι εξής:

- Περισσότερος εξωτερικός χώρος και καλύτερα διαμορφωμένος ώστε να μπορούν τα παιδιά ανάλογα με το φύλο και την ηλικία τους να παίζουν με ασφάλεια.
- Εσωτερικοί χώροι, καλύτερα διαμορφωμένοι, ώστε τα παιδιά να μπορούν να παίζουν πιο άνετα.
- Διαχωρισμός στις τουαλέτες αγόρια – κορίτσια.
- Περισσότερη ασφάλεια στον χώρο (χαρακτηριστικά αναφέρθηκε: ότι οι χώροι δεν είναι ασφαλείς, ο σταθμός είναι στον πρώτο όροφο, έχουν πρόσβαση τα παιδιά στη σκάλα και υπάρχει ασανσέρ)
- Πληροφόρηση των γονιών για την προέλευση και την ποιότητα του φαγητού (χαρακτηριστικά αναφέρθηκε: είναι άγνωστη η ποιότητα των τροφίμων και ισχύει για όλους τους παιδικούς σταθμούς)
- Περισσότερες δραστηριότητες για τα παιδιά.

Φτάνοντας λοιπόν σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι παρ' όλες τις ελλείψεις που αναφέρθηκαν παραπάνω για τους παιδικούς σταθμούς, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ένα γενικότερο σημαντικό συμπέρασμα. Το συμπέρασμα αυτό απορρέει από τους ίδιους τους γονείς οι οποίοι στο σύνολό τους απαντούν ότι είναι ικανοποιημένοι από το προσωπικό των παιδικών σταθμών. Η μεγάλη προσπάθεια που γίνεται από το προσωπικό για την όσο δυνατόν καλύτερη λειτουργία των παιδικών σταθμών, είναι ένα ενθαρρυντικό σημάδι και πρέπει να αναγνωριστεί από όλους μας .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
(ΠΤΥΧΙΑΚΗ)

ΤΙΤΛΟΣ

«Βαθμός ικανοποίησης των γονέων - παιδιών που
βρίσκονται στους Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς
του Δήμου Ηρακλείου»

A.A.E

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2007

Κυρίες και Κύριοι,

Είμαστε σπουδάστριες Κοινωνικής Εργασίας στο ΤΕΙ Κρήτης. Ονομαζόμαστε Καπαράκη Φωτεινή και Καρατζόγλου Ζωή. Το παρόν ερωτηματολόγιο συντάχθηκε με σκοπό την έρευνα μας στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας και σας ζητάμε την βοήθειά σας και την συμμετοχή σας με την συμπλήρωσή του.

Η έρευνά μας γίνεται σε εκπαιδευτικά πλαίσια και διασφαλίζεται η ανωνυμία ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο το οποίο θα μπορούσε να σας εκθέσει, όπως θα διαπιστώσετε και εσείς οι ίδιοι κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Σας ευχαριστούμε πολύ για την συμμετοχή σας

A. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

A1. Φύλο: 1. Άντρας 2. Γυναίκα

A2. Ηλικία:

A3. Οικογενειακή κατάσταση:

1. Άγαμος \ η
2. Έγγαμος \ η
3. Διαζευγμένος \ η
4. Χήρος \ α
5. Άλλο (διευκρινήστε).....

A4. Παιδιά:

Φύλο	Ηλικία

A6. Επίπεδο εκπαίδευσης:

1. Δεν έχω πάει σχολείο
2. Μέχρι κάποιες τάξεις του Δημοτικού
3. Δημοτικό
4. Γυμνάσιο
5. Λύκειο
6. Τεχνική σχολή
7. Πανεπιστήμιο
8. Κάτι άλλο.....

A7. Ποια η εργασιακή σας κατάσταση;

1. Εργοδότης
2. Δημ. Υπάλληλος

3. Ιδιωτ. Υπάλληλος
4. Αγρότης
5. Εργάτης
6. Τεχνίτης
7. Οικιακά
8. Άνεργος
9. Συνταξιούχος
10. Σπουδαστής
11. Άλλο.....

A8. Περιοχή διαμονής:

.....

A9. Σε ποιόν παιδικό σταθμό πηγαίνει το παιδί σας:

.....

A10. Κατά την γνώμη σας ποιος είναι ο σκοπός του παιδικού σταθμού;

1. Η παραμονή του παιδιού προς εξυπηρέτηση των γονέων
2. Η σωστή και ομαλή κοινωνικοποίηση των παιδιών
3. Κάτι άλλο.....

B. ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ

B1. Αν είχατε την οικονομική άνεση θα επιλέγατε έναν άλλο ιδιωτικό παιδικό σταθμό;

1. Ναι
2. Όχι

B2. Αν Ναι γιατί. Τι πιστεύετε ότι θα σαν προσφέρει περισσότερο ο ιδιωτικός παιδικός σταθμός:

1.
2.
3.

B3. Πόσο σημαντικό ρόλο έπαιξε το εισόδημά σας στην επιλογή του συγκεκριμένου παιδικού σταθμού.

0. Πάρα πολύ
1. Πολύ
2. Λίγο
3. Πολύ λίγο

Γ. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

Γ1. Πώς πηγαίνετε το παιδί σας στον παιδικό σταθμό;

1. Με τα πόδια
2. Με το αυτοκίνητο
3. Με συγκοινωνία
4. Άλλο (διευκρινίστε).....

Γ2. Πόση ώρα σας παίρνει περίπου από το σπίτι σας στον παιδικό σταθμό;

	Μέσο	Χρόνος (Α)	Χρόνος (Β)
1	Πόδια	α) μέχρι 10 λεπτά	β) πάνω από 10 λεπτά
2	Αυτοκίνητο	α) μέχρι 7 λεπτά	β) πάνω από 7 λεπτά
3	Συγκοινωνία	α) μέχρι 10 λεπτά	β) πάνω από 10 λεπτά
4	Άλλο	α) μέχρι 7 λεπτά	β) πάνω από 7 λεπτά

Γ3. Συναντά δυσκολίες στην καθημερινότητα του (το παιδί) λόγω της θέσης του παιδικού σταθμού;

0. Καμία
1. Πολύ λίγες
2. Λίγες
3. Πολλές
4. Πάρα πολλές

Γ4. Αν θεωρείτε ότι ο παιδικός σταθμός είναι μακριά από το σπίτι σας γιατί τον επιλέξατε;

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Είναι καλύτερος από θέμα υλικοτεχνικής υποδομής	0	1	2	3	4
2. Είναι καλύτερος από θέμα εξειδικευμένου προσωπικού	0	1	2	3	4
3. Δεν πληρούσατε τις προϋποθέσεις για κάποιο άλλο παιδικό σταθμό	0	1	2	3	4

Δ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Δ1. Με ποια κριτήρια επιλέξατε να στείλετε το παιδί σας στον Δημοτικό Παιδικό Σταθμό;

.....

.....

.....

.....

Δ2. Πιστεύετε ότι το παιδί σας στον παιδικό σταθμό μαθαίνει;

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Εκμάθηση νέων κανόνων	0	1	2	3	4
2. Δυνατότητα ανάληψης ρόλων	0	1	2	3	4
3. Δυνατότητα ζωής έξω από το σπίτι	0	1	2	3	4
4. Συμμετοχή σε ομάδες	0	1	2	3	4
5. Συνεργασία με άλλα παιδιά	0	1	2	3	4

Δ3. Πώς αντέδρασε το παιδί σας στην πρώτη επαφή του στο παιδικό σταθμό;

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Οργή \ θυμό	0	1	2	3	4
2. Κατανόηση	0	1	2	3	4
3. Υπομονή	0	1	2	3	4

Δ4. Το παιδί σας εξαιτίας της παραμονής του στον παιδικό σταθμό έχει γίνει;

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Πιο κοινωνικό	0	1	2	3	4
2. Πιο υπεύθυνο	0	1	2	3	4
3. Πιο συνεργάσιμο	0	1	2	3	4
4. Θέλει να πηγαίνει	0	1	2	3	4

Δώστε μας ένα παράδειγμα

.....
.....
.....

Δ5. Αυτές τις αλλαγές που παρατηρήσατε στον παιδί σας τις κρίνατε;

0. Καλές
1. Πολύ καλές
2. Κακές
3. Πολύ Κακές

Δ6. Πώς συμπεριφέρεται το προσωπικό στο παιδί σας;

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Με κατανόηση	0	1	2	3	4
2. Με φροντίδα	0	1	2	3	4
3. Με αγάπη	0	1	2	3	4
4. Με υπομονή	0	1	2	3	4
5. Με θυμό \ οργή	0	1	2	3	4
6. Με φωνές	0	1	2	3	4

Δ7. Πώς γνωρίζετε την συμπεριφορά του προσωπικού;

1. Με περιγραφή των παιδιών σας
2. Με επισκέψεις στο παιδικό σταθμό
3. Συνάντηση με άλλους γονείς
4. Άλλο (διευκρινίστε).....

Ε. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΧΩΡΟΙ - ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

E1. Έχετε επισκεφτεί τον Παιδικό Σταθμό του παιδιού σας;

1. Ναι
2. Όχι

E2. Έχετε γνώση των χώρων του Παιδικού Σταθμού;

0. Καθόλου
1. Πολύ λίγο
2. Λίγο
3. Πολύ
4. Πάρα πολύ

E3. Πόσους χώρους έχει ο Παιδικός Σταθμός;

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1. Αίθουσα μαθημάτων \ Δραστηριοτήτων		
2. Αίθουσα φαγητού		
3. Τουαλέτες αγοριών \ κοριτσιών		
4. Χώρος υποδοχής		
5. Γραφείο προσωπικού		
6. Κουζίνα		
7. Κήπος με γκαζόν\χορτάρι\δέντρα		
8. Προαύλιο		

E4. Πώς σας φαίνονται οι χώροι;

0. Καθόλου καλοί
1. Πολύ λίγο καλοί
2. Λίγο καλοί
3. Πολύ καλοί
4. Πάρα πολύ καλοί

E5. Ποια η γνώμη σας για την ασφάλεια που παρέχουν τα παρακάτω στο παιδί σας;

	Καθόλου	Πολύ λίγο	Λίγο	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Χώροι	0	1	2	3	4
2. Προσωπικό	0	1	2	3	4
3. Μέσα (υλικά, παιχνίδια, βιβλία)	0	1	2	3	4
4. Φαγητό (μαγείρεμα, ποιότητα)	0	1	2	3	4
5. Σύνεργα φαγητού (μαγειρικά σκεύη, πιάτα, πιρούνια κ.λ.π)	0	1	2	3	4

Ε6. Εάν έχετε απαντήσει σε κάποιο από τα παραπάνω με καθόλου, πολύ λίγο και λίγο διευκρινίστε τους λόγους και εξηγήστε γιατί παραμένετε;

.....
.....
.....
.....

-

ΣΤ. ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΑΠΟ ΠΑΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ

ΣΤ1. Είστε ικανοποιημένοι από την παραμονή του παιδιού σας στον παιδικό σταθμό;

- 0. Καθόλου
- 1. Πολύ λίγο
- 2. Λίγο
- 3. Πολύ
- 4. Πάρα πολύ

ΣΤ2. Διευκρινίστε τους λόγους της απάντησής σας στην ερώτηση ΣΤ1.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

ΣΤ3. Είστε ικανοποιημένοι από το ωράριο που λειτουργεί ο παιδικός σταθμός;

- 0. Καθόλου
- 1. Πολύ λίγο

- 2. Λίγο
- 3. Πολύ
- 4. Πάρα πολύ

Αν απαντήσατε από 0 – 2 γιατί;

.....
.....
.....

ΣΤ4. Είστε ικανοποιημένοι από τον βαθμό που ο παιδικός σταθμός καλύπτει τις ανάγκες σας αλλά και τις ανάγκες του παιδιού σας;

- 0. Καθόλου
- 1. Πολύ λίγο
- 2. Λίγο
- 3. Πολύ
- 4. Πάρα πολύ

Αν απαντήσατε από 0 – 2 ποιες είναι αυτές που δεν καλύπτονται;

.....
.....
.....

ΣΤ5. Είστε ικανοποιημένοι από την συνεργασία σας με το προσωπικό του παιδικού σταθμού;

- 0. Καθόλου
- 1. Πολύ λίγο
- 2. Λίγο
- 3. Πολύ
- 4. Πάρα πολύ

Αν απαντήσατε από 0 – 2 γιατί;

.....
.....
.....

ΣΤ6. Υπάρχουν άλλες παροχές ;

1. Ναι
2. Όχι

ΣΤ7. Αν Ναι, ποιες είναι;

1.
2.
3.
4.

ΣΤ8. Από αυτές τις παροχές είστε ικανοποιημένοι;

0. Καθόλου
1. Πολύ λίγο
2. Λίγο
3. Πολύ
4. Πάρα πολύ

Αν απαντήσατε από 0 – 2 γιατί;

.....
.....
.....

ΣΤ9. Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι παροχές που θα βοηθούσαν στην καλύτερευση της μορφής των παιδικών σταθμών;

1.
2.
3.
4.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Βουτυρά, Σ. (1981) «Η γυναίκα στη μισθωτή εργασία». Αθήνα: Παπαζήση
2. Γεωργίου – Νίλσεν, Μ. (1980) «Η οικογένεια στα αναγνωστικά του δημοτικού». Εκδόσεις Κέρδος
3. Δαράκης – Χατζηκωνσταντίνου, Φ. (1981) «Παιδικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία», Αθήνα: Έλλην
4. Δαράκη, Π. (1995) «Το όραμα της ισότητας της γυναίκας». Αθήνα: Καστανιώτη
5. Ζαχαράκης, Κ. Μ. (1996) «Προσχολική αγωγή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μια συγκριτική ερευνητική προσέγγιση». Ηράκλειο
6. Κατάκης, Χ. (1998) «Τρεις ταυτότητες της Ελληνικής οικογένειας», Εκδόσεις: Κέρδος
7. Μακρινιώτη Δ. (1999), « Το παιχνίδι στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου»
8. Μουσούρου Λ. (2005), «Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία των ηλικιών και των γονέων», Αθήνα: Gutenberg
9. Παρασκευοπούλου, Ι. (1984) «Εξελικτική ψυχολογία», Αθήνα.
10. Φράγκος, Χ. (1984) «ψυχοπαιδαγωγική», Αθήνα: Gutenberg
11. (1981) «Δίπλωμα για γονείς», μετάφραση: Λάμπρου, Λ., Αθήνα: Αρσενίδης και Σια
12. Χαρίτος . Χ. Γ. (1996) «Το ελληνικό νηπιαγωγείο και οι ρίζες του, συμβολή στην ιστορία της προσχολικής αγωγής», Αθήνα: Gutenberg
13. Χουντουμάδη, Α. (1996). «Παιδιά και γονείς στο ξεκίνημα μιας σχέσης». Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
14. Χουρδάκη, Μ. (1992) «Οικογενειακή ψυχολογία», Εκδόσεις: Γρηγόρης
15. Κ.Ε.Θ.Ι.(2000). «Οδηγός Καλών Πρακτικών για την Συμφιλίωση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής». Αθήνα: Κ.Ε.Θ.Ι., σελ. 31 – 51.
16. Άρθρο 21 - (Προστασία οικογένειας, γάμου, μητρότητας και παιδικής ηλικίας, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες)
www.parliament.gr/politeuma/default.asp
17. ΦΕΚ 497/ τ.Β' / 22.04.2002)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Βιννικοτ, Ντ. (1976) «Το παιδί, η οικογένεια και εξωτερικός κόσμος», Αθήνα: Θ. Καστανιώτη
2. Ντραικωρς, Ρ. (1979) «Το παιδί μια νέα αντιμετώπιση», Εκδόσεις: Γλάρος
3. Σέλτνον, Χ. – Μπάρμπαρα Νότκιν – Χουαιτ. (1982) «Η παιδική ηλικία, τα μονοπάτια της ανακάλυψης», Αθήνα: Αθ. Ψυχογιός
4. Erikson, E. (1990) «Η παιδική ηλικία και η κοινωνία», Αθήνα: Καστανιώτη
5. Javaeu, R, (1969) «Ανατρέφω σωστά το παιδί μου», Εκδόσεις: Ηλία Μανιατέα
6. Stewars, A. (1988) «Το παιδί όταν η μητέρα εργάζεται», Εκδόσεις Κουτσούμος Α.Ε.